

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
İŞLETME ENSTİTÜSÜ**

**KRİPTO VARLIKLARIN US GAAP, IFRS/TFRS VE
BOBİ FRS AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMALI
ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hasan Hüseyin SÖZEN
ORCID: 0000-0001-5850-7152**

**Enstitü Anabilim Dalı : İşletme
Enstitü Bilim Dalı : Muhasebe ve Finansman**

**Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nevran KARACA
ORCID: 0000-0002- 3910-2456**

KASIM – 2025

Hasan Hüseyin SÖZEN tarafından hazırlanan “Kripto Varlıkların Us Gaap, Ifrs/Tfrs ve Bobi Frs Açısından Karşılaştırılmalı Analizi” başlıklı bu tez, 15/09/2025 tarihinde Sakarya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yapılan Tez Savunma Sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Nevran KARACA

Sakarya Üniversitesi

Jüri Üyeleri: Dr. Öğr. Üyesi Gökhan BARAL

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Doç. Dr. Şule YILDIZ

Sakarya Üniversitesi

 SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ İŞLETME ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa: 1/1
Öğrencinin		
Adı Soyadı	:	Hasan Hüseyin SÖZEN
Öğrenci Numarası	:	Y229004014
Enstitü Anabilim Dalı	:	İşletme
Enstitü Bilim Dalı	:	Muhasebe ve Finansman
Programı	:	Yüksek Lisans
Tezin Başlığı	:	KRİPTO VARLIKLARIN US GAAP, IFRS/TFRS VE BOBİ FRS AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMALI ANALİZİ
Benzerlik Oranı	:	%18
Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim. / / 20.... İmza Öğrenci		
Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere gsbtez@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir. Bilgilerinize arz ederim. / / 20.... İmza Danışman		
Uygundur Danışman Unvanı / Adı-Soyadı: Tarih: / / 20.... İmza:		
☐ Kabul Edilmiştir ☐ Reddedilmiştir EYK Tarih ve No: / / 20.... /		Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Günümüz finans dünyasında hızla yükselen ve geleneksel finansal sistemlere meydan okuyan kripto varlıklar, muhasebe ve finansal raporlama alanında önemli tartışmaları ve belirsizlikleri beraberinde getirmiştir. Blokzinciri teknolojisine dayalı bu dijital varlıkların benzersiz yapısı, mevcut muhasebe standartlarının uygulanmasında önemli zorluklar yaratmış ve bu varlıkların finansal tablolara nasıl yansıtılması gerektiği konusunda farklı ulusal ve uluslararası düzenleyici otoriteler arasında farklılıklar ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma, tam da bu noktadan hareketle, “Kripto Varlıkların US GAAP, IFRS/TFRS ve BOBİ FRS Açısından Karşılaştırılmalı Analizi” başlığı altında, küresel muhasebe çerçevelerinde kripto varlıklara yönelik mevcut yaklaşımları detaylı bir şekilde incelemeyi ve aralarındaki benzerlikleri ile farklılıkları ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Öncelikle, tez konusunu belirleme sürecinde yetkinliklerimi ve ilgi alanlarımı dikkate alarak bana yol gösteren; araştırma sürecinde rasyonel eleştirileriyle düşünsel katkı sağlayan, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca muhasebe mesleğini daha ileri bir noktaya taşımamda bana ışık tutan, güvenini ve desteğini her zaman hissettiren sevgili danışman hocam Doç. Dr. Nevran KARACA’ya sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Ayrıca, tezimin geliştirilmesi sürecinde yapıcı eleştirileri ve değerli katkılarıyla çalışmama yön veren saygıdeğer jüri üyeleri hocalarım Doç. Dr. Şule YILDIZ ve Dr. Öğr. Üyesi Gökhan BARAL’a teşekkür ederim.

Hayatım boyunca sevgisi, sabrı ve desteğiyle daima yanımda olan sevgili annem Dilek SÖZEN’e en derin teşekkürlerimi sunarım. Her koşulda bana inanan, yolumu aydınlatan ve bugünlere gelmemde en büyük paya sahip olan anneme ve babama minnettarım.

Hasan Hüseyin SÖZEN

15.09.2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	v
TABLOLAR	vi
ŞEKİLLER	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	ix

GİRİŞ	1
-------------	---

BÖLÜM 1. KRİPTO VARLIKLAR VE KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN ULUSAL VE ULUSLARARASI DÜZENLEMELER	6
---	----------

1.1. Para Kavramının Tanımı	6
1.1.1. Emtia (Mal) Para	6
1.1.2. Temsili (Banknot) Para	6
1.1.3. Kaydi (İtibari) Para	7
1.1.4. Alternatif Para	7
1.1.5. Dijital Para	7
1.1.5.1. Sanal Para	7
1.1.5.2. Elektronik Para	8
1.1.5.3. Kripto Para	9
1.2. Kripto Varlık Kavramı ve Blokzincir Teknolojisi.....	9
1.2.1. Kripto Varlık Kavramı	9
1.2.2. Blokzincir Tanımı ve Dağıtık Defter Teknolojisi	10
1.2.2.1. Blokzincir Teknolojisi.....	10
1.2.2.2. Dağıtık Defter Teknolojisi	11
1.3. Kripto Varlık Türleri	12
1.3.1. Coinler.....	12
1.3.2. Altcoinler	12
1.3.3. Tokenlar	13
1.4. Kripto Varlık Piyasası	14
1.4.1. Kripto Varlık Üretimi ve Arzı.....	14
1.4.2. Kripto Varlık Tarafları	14
1.4.3. Kripto Varlık Alım ve Satım Platformları	15
1.4.4. Kripto Varlık Saklama Yöntemleri	15
1.4.4.1. Soğuk Cüzdan	15

1.4.4.2. Sıcak Cüzdan.....	16
1.5. Kripto Varlıkların Ödeme Yöntemi Olarak Kullanılması	16
1.6. Kripto Varlıklarla İlgili Resmi Düzenlemeler	16
1.6.1. Türkiye	16
1.6.1.1. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)	16
1.6.1.2. Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB)	18
1.6.1.3. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)	18
1.6.1.4. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)...	19
1.6.2. Amerika Birleşik Devletleri (ABD).....	20
1.6.3. Avrupa Birliği (AB).....	20
1.6.4. Japonya.....	21
1.6.5. İngiltere	22
BÖLÜM 2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	23
2.1. Kripto Varlıkların Raporlanması Konularına İlişkin Yapılmış Ulusal Çalışmalar.....	23
2.2. Kripto Varlıkların Raporlanması Konularına İlişkin Yapılmış Uluslararası Çalışmalar	29
BÖLÜM 3. KRİPTO VARLIKLARIN FİNANSAL RAPORLARDA SUNUMU .	32
3.1. Kripto Varlıkların Sınıflandırılmasına Yönelik Farklı Yaklaşımlar	32
3.1.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Yorumlama Komitesi (IFRIC)	34
3.1.2. Fermanlı Ruhsatlı Muhasebeciler Birliği (ACCA)	34
3.1.3. Amerikan Sertifikalı Mali Müşavirler Enstitüsü (AICPA) ..	34
3.1.4. Avustralya Muhasebe Standartları Kurumu (AASB)	35
3.1.5. Amerika Finansal Muhasebe Standartları Kurumu (FASB)	35
3.2. Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Kripto Varlıkların Raporlanması	35
3.2.1. IFRS Kapsamında Kripto Varlıklar	35
3.2.1.1. Holdings Of Cryptocurrencies Rehberine Göre Değerlendirme	35
3.2.1.2. IAS 2 Stoklar, IAS 32 Finansal Araçlar ve IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Açısından Değerlendirme	38
3.2.1.3. Kripto Varlıkların IFRS Kapsamında Muhasebeleştirilmesi.....	42
3.2.2. FASB Standartlarında Kripto Varlık Muhasebesi	45

3.2.2.1. ASU 2023-08 Kapsamında Kripto Varlıkların Sonraki Ölçümü.....	46
3.2.2.2. ASU 2023-08 Kapsamında Kripto Varlıkların Sunum ve Açıklama Esasları.....	46
3.2.2.3. ASU 2023-08 ile Kripto Varlıkların ABD GAAP Kapsamında Muhasebeleştirilmesi.....	47
3.2.3. BOBİ FRS ve Türkiye'deki Mevcut Durum	55
3.2.3.1. BOBİ FRS Bölüm 14 Maddi Olmayan Duran Varlıklar	56
3.2.3.2. BOBİ FRS'ye Göre Kripto Varlıkların Sonraki Ölçümü	56
3.2.3.3. BOBİ FRS Kapsamında Dijital Varlıkların Finansal Raporlamadaki Yeri	57
3.2.3.4. BOBİ FRS Kapsamında Finansal Tablo Dipnot Açıklamaları	59
3.3. Kripto Varlıkların Değerleme ve Ölçüm Sorunları	59
3.3.1. Tarihi Maliyet ve Yeniden Değerleme Modelleri Arasındaki Farklar.	60
3.3.1.1. Tarihi Maliyet.....	60
3.3.1.2. Gerçeğe Uygun Değer.....	61
3.3.2. Kripto Varlıkların Alış ve Satış İşlemlerinde Kur Belirleme Esasları	62
3.3.3. Kripto Varlıkların Değişken Fiyat Yapısının Muhasebeleştirme Sürecine Etkisi	63
3.3.4. IFRS 13 ve ASC 820 Kapsamında Değerleme Yaklaşımları	63
3.4. Kripto Varlıkların Finansal Raporlamaya Etkisi.....	66
3.4.1. Kripto Varlıkların Sınıflandırılmasının Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi.....	66
BÖLÜM 4. BULGULAR, YORUM VE TARTIŞMA	72
4.1. Bulgular ve Yorum	72
4.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum.....	72
4.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum.....	74
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum.....	76
4.2. Tartışma.....	77
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	79
KAYNAKÇA	83

ÖZGEÇMİŞ.....	92
----------------------	-----------

KISALTMALAR

AASB	: Australian Accounting Standards Board
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ACCA	: Association of Chartered Certified Accountants
AICPA	: American Institute of Certified Public Accountants
ASC	: Accounting Standards Codification
ASU	: Accounting Standards Update
BOBİ FRS	: Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı
CBDC	: Central Bank Digital Currency
DLT	: Distributed Ledger Technology (Dağıtık Defter Teknolojisi)
ESMA	: European Securities and Markets Authority
FASB	: Financial Accounting Standards Board
GAAP	: Generally Accepted Accounting Principles
HBM	: Hazine ve Maliye Bakanlığı
IAS	: International Accounting Standards
IASB	: International Accounting Standards Board
IFRIC	: IFRS Interpretations Committee
IFRS	: International Financial Reporting Standards
KAP	: Kamuyu Aydınlatma Platformu
KGK	: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KPMG	: Klynveld Peat Marwick Goerdeler
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MiCA	: Markets in Crypto-Assets Regulation
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
MODV	: Maddi Olmayan Duran Varlık
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development
SEC	: Securities and Exchange Commission
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
WBG	: World Bank Group

TABLÖLAR

Tablo 1: Kripto Paraların Sınıflandırılması Üzerine Öne Sürülen Görüşler.....	33
Tablo 2: CoinShares International Limited 2024 Yılı Finansal Durum Tablosu.....	42
Tablo 3: CoinShares International Limited 2023 Yılı Finansal Durum Tablosu Aktif Kalemleri.....	44
Tablo 4: Us Gaap Kapsamında Kripto Varlık Sınıflandırılması.....	47
Tablo 5: Fasb'nin Kripto Varlık Düzenlemesi	48
Tablo 6: MicroStrategy Incorporated Şirketi 31 Aralık 2024 Tarihli Konsolide Bilanço Aktif Kalemleri	49
Tablo 7: Microstrategy Incorporated Şirketi 31 Aralık 2024 Tarihli Konsolide Gelir Tablosu.....	50
Tablo 8: Microstrategy Şirketinin Dijital Varlık Hareketleri Özet Tablosu	53
Tablo 9: Cleanspark, Inc. Şirketi Özetlenmiş Konsolide Bilanço Aktif Kalemleri	54
Tablo 10: Gerçeğe Uygun Değerin Belirlenmesinde Uygulanacak Hiyerarşi	57
Tablo 11: Bobi Frs Münferit Finansal Durum Tablosu	58
Tablo 12: Karşılaştırmalı Değerleme Yöntemleri.....	62
Tablo 13: Gerçeğe Uygun Değer Yaklaşımı Teknikleri	64
Tablo 14: Farklı Türde Sınıflandırılmış Kripto Paralar İçin Uygulanan Değerleme Kuralları	65
Tablo 15: Hut 8 Corp. ve Bağlı Şirketleri Yoğunlaştırılmış Konsolidasyon Bilançoları	67
Tablo 16: Hut 8 Corp. Şirketi Likidite Oranları.....	68
Tablo 17: Hut 8 Corp. Şirketi Finansal Yapı Oranları	69
Tablo 18: Hut 8 Corp. Şirketinin Kripto Varlıkların Sınıflandırmasına Göre Likidite ve Finansal Yapı Oranları	70
Tablo 19: Standartlara Göre Tanımlama ve Sınıflandırma Farklılıkları	72
Tablo 20: Kripto Varlıkların Finansal Tablo Sunumuna Yönelik Benzerlik ve Farklılıkların Karşılaştırması	74
Tablo 21: Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesinde Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Düzenleyici Yaklaşımlar	76

ŞEKİLLER

Şekil 1: Dijital Varlıklar	13
Şekil 2: MiCA Düzenlemesinin Temel Hedefleri	21

ÖZET

Sözen H. H. (2025). *Kripto varlıkların US GAAP, IFRS/TFRS ve BOBİ FRS açısından karşılaştırılmalı analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi.

Bu tez, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi ve finansal raporlara yansıtılmasına ilişkin uygulamaları, uluslararası (IFRS – FASB ASU 2023-08) ve ulusal (BOBİ FRS) düzenlemeler çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Dijital ekonominin hızla gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan kripto varlıklar, muhasebe standartları açısından tanımlama, sınıflandırma ve ölçüm konularında yeni kavramsal tartışmalar doğurmuştur. Bu bağlamda bu tez, mevcut düzenlemelerin kripto varlıklara yönelik yaklaşımlarını analiz ederek, farklı muhasebe çerçevelerinin finansal raporlama üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir.

Bulgular, kripto varlıkların hem FASB ASU 2023-08 hem de Türkiye’de 2024 itibarıyla yürürlüğe giren BOBİ FRS düzenlemelerine göre gerçeğe uygun değer esasına göre muhasebeleştirildiğini ortaya koymaktadır. Her iki düzenleme de bu varlıkların genel olarak maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmasını öngörmekte, Türkiye’de ek olarak “Dijital Varlıklar” adı altında özgün bir bilanço kalemi önerilmektedir. Diğer yandan, IFRS çerçevesinde kripto varlıklara ilişkin bir standart henüz bulunmamakta olup, IFRIC’in 2019 tarihli gündem kararı uyarınca bu varlıkların işletmenin elde tutma amacına bağlı olarak stoklar veya maddi olmayan duran varlıklar standardı kapsamında sınıflandırılmasına olanak tanınmaktadır. Ayrıca dipnot açıklamalarına getirilen ayrıntılı bilgi verme zorunluluğu, finansal raporlamada şeffaflığı artırmayı hedeflemektedir.

Tartışma bölümünde, uluslararası muhasebe standartları arasında belirli bir yakınsama sağlandığı ancak değerlendirme süreci, volatilité, hukuki çerçeve ve küresel uyum eksikliği gibi alanlarda önemli uygulama farklılıklarının devam ettiğine yönelik tespitlere yer verilmiştir. Bu bağlamda, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine yönelik daha açık, tutarlı ve uyumlu standartların geliştirilmesi; gerçeğe uygun değer ölçümlerine ilişkin ilave rehberlerin hazırlanması ve dipnot açıklamalarının niteliksel yönünün güçlendirilmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak bu tez, kripto varlıkların finansal raporlama süreçlerinde farklı standartlar altında benzer ilkeler doğrultusunda ele alınmaya başlandığını, ancak mevcut uygulamaların henüz tam bir bütünselliğe ulaşmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, muhasebe mesleği açısından kripto varlıklara özgü uluslararası uyumlu bir raporlama altyapısının oluşturulmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlıklar, Kripto Paralar, Kripto Varlık Muhasebesi

ABSTRACT

Sözen H. H. (2025). *Comparative analysis of crypto assets in terms of US GAAP, IFRS/TFRS and BOBİ FRS* (Unpublished master's). Sakarya University.

This study aims to comparatively examine the accounting and financial reporting practices of crypto assets within the framework of international (IFRS – FASB ASU 2023-08) and national (BOBİ FRS) regulations. With the rapid development of the digital economy, crypto assets have introduced new conceptual discussions in accounting standards regarding recognition, classification, and measurement. In this context, the study analyzes the approaches of existing regulations toward crypto assets and evaluates the effects of different accounting frameworks on financial reporting.

The findings reveal that crypto assets are accounted for at fair value under both FASB ASU 2023-08 and BOBİ FRS, which came into effect in Türkiye as of 2024. Both frameworks generally require these assets to be classified as intangible assets, while the Turkish regulation additionally introduces a distinctive balance sheet item titled “Digital Assets.” On the other hand, within the IFRS framework, there is still no specific standard addressing crypto assets; however, according to the 2019 IFRIC agenda decision, entities are allowed to classify such assets as either inventories or intangible assets, depending on their purpose of holding. Moreover, the enhanced disclosure requirements introduced in the accompanying notes aim to improve transparency in financial reporting.

In the discussion section, it was determined that although a certain degree of convergence has been achieved among international accounting standards, significant practical differences remain in areas such as valuation processes, volatility, legal frameworks, and global harmonization. Accordingly, it is recommended to develop clearer, more consistent, and harmonized standards for the accounting of crypto assets, to prepare additional guidance on fair value measurement, and to strengthen the qualitative aspects of disclosure requirements.

In conclusion, this study demonstrates that crypto assets have begun to be addressed under different accounting standards based on similar principles; however, the current practices have not yet achieved full integration. This highlights the necessity, from an accounting profession perspective, of establishing an internationally harmonized reporting framework specifically designed for crypto assets.

Keywords: Crypto Assets, Cryptocurrencies, Crypto Asset Accounting

GİRİŞ

Dijitalleşen dünya ile birlikte tasarruf sahiplerinin yatırım arayışlarıyla önem kazanan kripto varlıklar, günümüzde yasal düzenlemelerin ve uluslararası muhasebe kuruluşlarının odağı haline gelmiştir. Ödeme ve yatırım aracı olarak kullanılan kripto paralar, ticari hayatta da yerini almıştır. Piyasa değeri yaklaşık 3,9 trilyon dolar olan kripto paralar, gün geçtikçe yaygınlaşmakta ve değer kazanmaktadır (Coinmarketcap, 2025). Dünyadaki bu gelişmelerle birlikte Amerikan Muhasebe Standartları Kurulu (FASB), kripto varlıklarla ilgili ilk standardı düzenleyen kurum olmuştur. Diğer yandan Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi (IFRIC) tarafından, kripto varlıklara ilişkin finansal raporlama ilkelerinin belirlenmesi kararı almış ve akabinde nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğiyle ilgili bilgiler vermiştir. Bu karar ile birlikte, kripto varlıkların finansal tablolarda raporlanmasına olanak sağlamıştır. Uluslararası alanda standart koyucular ve muhasebe kuruluşlarının, kripto paraların sınıflandırılması üzerine öne sürdüğü görüşlere göre, maddi olmayan duran varlık kapsamında raporlanması ortak görüş olarak nitelendirilmiştir. Türkiye’de yaşanan gelişmeler ve işletmeler tarafından kripto varlıkların kullanımının artışı ile birlikte, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından kripto varlıkların muhasebeleştirilmesiyle ilgili hükümler oluşturulmuş, kripto varlıkların Büyük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler için Finansal Raporlama Standardının (BOBİ FRS) “Maddi Olmayan Duran Varlıklar” başlıklı 14 nolu Bölümüne eklenen maddeler kapsamında raporlanmasına hükmedilmiştir.

Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin literatürde genel kabul, bu varlıkların “Maddi Olmayan Duran Varlık” olarak raporlanması yönünde olsa da konunun dinamik yapısı ve belirsizliği farklı değerlendirmeleri de beraberinde getirmektedir. Bazı yaklaşımlar kripto varlıkların “Stok”, “Finansal Araç”, “Dijital Para” ya da “Nakit ve Nakit Benzeri” olarak muhasebeleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Uluslararası düzeyde henüz tam ve net bir tanımlamanın yapılmamış olması, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesinde uygulama farklılıklarını ve teorik tartışmaları daha da önemli hale getirmektedir. Bu bağlamda tezin amacı, kripto varlıkların finansal raporlama çerçevesinde hangi kategoriler altında ele alındığını, mevcut ortak görüşler ile farklı yaklaşımları karşılaştırmalı olarak incelemek ve uygulamada ortaya çıkan yaklaşımları

irdelemektir. Böylelikle hem teorik alandaki boşluklara dikkat çekmek hem de uygulamacılar için yol gösterici öneriler sunmak hedeflenmektedir.

Çalışmanın Konusu ve Amacı

Bu tezin konusu, kripto varlıkların finansal tablolarda raporlanmasının, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS), Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS), BOBİ FRS ile Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (US GAAP) çerçevesinde değerlendirilmesidir. Tezin amacı, işletmelerin olağan faaliyetleri kapsamında satış, yatırım veya ödeme amacıyla elde bulundurdıkları kripto varlıkların raporlanmasına ilişkin hükümlerin ve farklı muhasebe yaklaşımlarının analiz edilmesi ve karşılaştırılmasıdır.

Çalışmanın Önemi

Bu tez, günümüz finansal sisteminde hızla önem kazanan ve tartışmaların odağında yer alan kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi ve finansal raporlamasına yönelik belirsizlikleri ele alması bakımından literatüre ve uygulamaya katkı sunmaktadır. Kripto varlıkların teknik, hukuki ve ekonomik açıdan kendine özgü yapısı, geleneksel muhasebe prensipleriyle bütünleştirilmesinde güçlükler yaratmakta, bu durum da ulusal ve uluslararası muhasebe standartları arasında farklı sınıflandırma ve raporlama yaklaşımlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Özellikle IFRS, TFRS, BOBİ FRS ve US GAAP düzenlemeleri kapsamında kripto varlıkların tanımı, muhasebeleştirilme yöntemleri ve finansal tablolara yansıtılmasına ilişkin hükümler arasında tam bir uyum sağlanamaması, uygulamada karşılaştırılabilirliği sınırlayan ve güvenilirliği tartışmaya açan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın en önemli katkısı; kripto varlıkların farklı muhasebe standartları çerçevesinde nasıl ele alındığını sistematik ve karşılaştırmalı biçimde incelemesi, ortak noktaları ve ayrışan yönleri ortaya koymasındır.

Tezin sonuçları hem teorik hem de pratik açıdan önemli katkılar sunacaktır. Teorik olarak, farklı muhasebe çerçevelerinin kripto varlıklara yönelik yaklaşımlarını sistematik bir şekilde karşılaştırarak literatüre katkıda bulunacaktır. Tezde aynı zamanda işletmelerin finansal raporlama süreçlerine yön vermeyi, yatırımcıların karar alma süreçlerine ışık tutmayı ve düzenleyici otoritelerin politika oluşturma çabalarına katkı sağlamayı hedeflenmektedir. Raporlama karşılaştırılabilirliği açısından ortaya çıkan

risklerin anlaşılmasına yardımcı olarak, finansal piyasalarda şeffaflık ve güvenilirliğin artırılmasına hizmet edecektir.

Çalışmanın Yöntemi

Tezde, kripto varlıkların IFRS, US GAAP ve BOBİ FRS standartlarındaki ortak noktalarını ve farklılıklarını sistematik bir şekilde analiz etmeyi hedefleyen nitel bir yöntem benimsenmiştir. Bu yöntem, ilgili standartların esnek çerçeveleri ile uygulamadaki farklılıkları ele almak için literatür taraması ve karşılaştırmalı analiz tekniklerine dayanmaktadır.

Kripto varlıkların finansal raporlama standartları bağlamında ele alınmasını sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemine dayalı, doküman incelemesi ve karşılaştırmalı analiz yöntemlerini bir araya getiren bir tasarıma sahiptir.

Araştırmanın deseni, şu temel sorulara yanıt arayacak şekilde yapılandırılmıştır:

- Kripto varlıkların IFRS, US GAAP ve TFRS/BOBİ FRS standartlarındaki tanımı ve sınıflandırması nasıl yapılmaktadır?
- Bu standartlar, kripto varlıkların finansal tablolara yansımada hangi farklılık ve benzerliklere sahiptir?
- Uygulamada karşılaşılan sorunlar nelerdir ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri mevcut mudur?

Çalışmada öncelikli olarak IFRS, US GAAP ve Türkiye'deki TFRS/BOBİ FRS standartlarının ilgili hükümleri incelenecektir. Literatür taraması kapsamında: IFRS (2021), FASB Conceptual Framework (2021) ve BOBİ FRS Uygulama Rehberleri gibi güncel düzenlemelerden faydalanılacaktır. Ayrıca, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin akademik makaleler, raporlar ve diğer bilimsel kaynaklar literatür taraması içinde yer alacaktır.

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılacak olup, ilgili standartların maddeleri incelenerek; kripto varlıkların tanımı, sınıflandırılması, değerlendirme yöntemleri ve finansal tablolarda sunum ve açıklama hükümleri detaylandırılacaktır.

Çalışmanın temel bölümlerinden biri, ilgili muhasebe standartlarının kripto varlıklar açısından karşılaştırmalı analizidir. Bu bağlamda çalışmada, IFRS, US GAAP ve BOBİ

FRS/IFRS arasındaki değerleme, amortisman, varlık sınıflandırması, raporlama ve açıklama yükümlölükleri açısından benzerlikler ve farklılıklar incelenecektir.

Çalışmanın teorik dayanağı, muhasebe standartlarının kavramsal çerçevesi ve kripto varlıkların muhasebe uygulamaları üzerine oluşturulacaktır. Bu bölümde, standartların karşılaştırmalı analizindeki teorik çerçevesi, finansal raporlama açısından şeffaflık ve uygunluk ilkeleri açısından dikkate alınacaktır.

Çalışmanın temel veri kaynağı, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları IFRS, US GAAP, TFRS ve BOBİ FRS düzenlemeleridir. Bu standartlarda kripto varlıkların tanımı, sınıflandırılması, değerleme yöntemleri, finansal tablolara yansıtılma biçimi ve açıklama yükümlölükleri detaylı bir şekilde analiz edilecektir.

Standartların hükümleri, mevcut akademik literatürle desteklenerek daha kapsamlı bir perspektif sunulacaktır. Literatür taraması kapsamında, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi, değerleme yöntemleri ve finansal raporlamaya ilişkin akademik makaleler, uluslararası raporlar, teknik belgeler ve konferans bildirileri incelenecektir. Nakamoto (2008)'un Bitcoin ve blockchain teknolojisi üzerine çalışması, bu bağlamda temel kaynaklardan biri olarak değerlendirilecektir.

Standartların uygulamadaki karşılıklarını anlamak ve teorik hükümleri somutlaştırmak amacıyla IFRS uygulama rehberleri, FASB teknik bültenleri ve Türkiye'deki BOBİ FRS uygulama kılavuzları incelenecektir. Bu rehberler, uygulamadaki farklılıkların anlaşılmasında kritik bir rol oynayacaktır.

Toplanan veriler, IFRS, US GAAP ve BOBİ FRS arasında kripto varlıkların finansal raporlaması ile ilgili benzerlik ve farklılıkları analiz etmek üzere karşılaştırmalı bir tabloya dönüştürülecektir. Bu tablo, muhasebeleştirme süreçlerindeki farklı yaklaşımları ve bu yaklaşımların işletmeler üzerindeki etkilerini somutlaştırmayı hedeflemektedir.

Çalışmayı daha uygulanabilir hale getirmek amacıyla standartların gerçek dünyadaki uygulamalarına ilişkin örnek vakalar ve finansal raporlama örnekleri incelenecektir. Bu örnekler, farklı muhasebe standartları çerçevesinde kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirildiğini ve raporlandığını göstererek çalışmaya zenginlik katacaktır.

Elde edilen analiz sonuçları, teorik ve pratik çıkarımlarıyla birlikte yapılandırılacaktır. Özellikle karşılaştırmalı analiz tabloları ve tematik bulgular, sonuçların anlaşılabilirliğini artıracaktır.

Çalışma, özellikle işletmelerin olağan faaliyetleri kapsamında satış, yatırım veya ödeme amacıyla elde bulundurdıkları kripto varlıklara odaklanmaktadır. Madencilik faaliyetleri, staking veya merkeziyetsiz finans (DeFi) gibi daha karmaşık kripto varlık işlemleri ve bunların muhasebesel etkileri bu araştırmanın birincil kapsamının dışında tutulmuştur. Çalışma, kripto varlıkların vergilendirilmesi ve blokzinciri teknolojisinin teknik detayları gibi muhasebe dışı konulara girmez.

BÖLÜM 1. KRİPTO VARLIKLAR VE KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN ULUSAL VE ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

1.1. Para Kavramının Tanımı

Para, en temel anlamıyla bir toplum tarafından değişim aracı ve değer ölçütü olarak kabul edilen bir unsur olarak tanımlanabilir. Her ne kadar bu tanım, paranın çağdaş yaşam içerisindeki çok yönlü işlevlerini tam anlamıyla yansıtmasa da temel işlevlerini açıklamak açısından yeterli bir çerçeve sunmaktadır (Parasız, 2006).

Her değişim aracı, para olarak nitelendirilemez. Para; bireylerin mal ve hizmet ediniminde karşılık olarak sundukları, merkezi bir otorite tarafından fiziki ya da dijital biçimde ihraç edilen ve genel kabul görmüş bir değişim aracı olarak işlev gören unsurlar bütünüdür. Paranın tanımlanabilmesi için, toplum tarafından genel kabul görmesi ve ödeme aracı olarak işlev görebilmesi temel ölçütler arasında yer almaktadır (Öztürk ve Koç, 2006).

Para, tarihsel süreçte ağırlıklı olarak madeni veya kâğıt şeklinde, fiziksel bir varlık olarak kullanılmakla birlikte; günümüzde teknolojik gelişmelerin etkisiyle dijital ortamda saklanabilen, transfer edilebilen ve bir ödeme ile değer aracı olarak işlev görebilen bir yapıya dönüşmüştür. Tarihsel süreç içerisinde değişime uğrayan para; emtia para, temsili para, itibari para, kaydi para ve dijital para olarak farklı çeşitlerde karşımıza çıkmaktadır (Özkul, 2022).

1.1.1. Emtia (Mal) Para

Fiziksel yapısı itibarıyla değerini üretildiği maddeden alan paralara “emtia para” ya da “mal para” adı verilmektedir. Tarihsel süreçte farklı bölgelerde ve dönemlerde, teknik olanakların da şekillendirdiği biçimde; bakır, demir, tuz, deniz kabuğu, inci, fildişi, pirinç, çay, sığır, sigara, köle ve değerli madenler gibi çeşitli maddeler para işlevi üstlenmiştir. Bu tür paralar arasında ise, özellikle altın ve gümüşten yapılanlar en yaygın ve tercih edilen örnekler olarak öne çıkmıştır (Arıkan, 2020).

1.1.2. Temsili (Banknot) Para

Nominal değeri ile gerçek piyasa değeri birbirine denk olmayan ve altın ya da gümüş gibi değerli madenler karşılığında tedavüle sürülen paralara bu tür para birimleri

denilmektedir. Bu paraların kendiliğinden bir değeri yoktur. Olsa da üzerinde yazılı olan değerinin çok altındadır. Altın ve gümüş sertifikaları, kâğıt paralar ve medeni paraları kapsamaktadır. Temsili paralar, bu paraları çıkaran kuruluşların üzerinde yazılan rakam kadar sahiplerine altın veya gümüş ödeme taahhüdünü gösteren araçlar olarak kullanılmıştır. Altın ve gümüşün taşınması biriktirmesi ve saklanması zorlaştığından dolayı temsili paraların kullanımı yaygınlaşmıştır (Mosmer, 2022).

1.1.3. Kaydi (İtibari) Para

Günümüz ekonomilerinde kullanılan para birimleri, herhangi bir maddi değere dayanmayan ve tamamen itibari nitelikte olan kâğıt paralardır. Bu tür paraların değeri, altın ya da gümüş gibi fiziksel varlıklardan değil, devletin onları yasal ödeme aracı olarak kabul etmesinden kaynaklanmaktadır (Evlimoğlu ve Gümüş, 2018).

Kâğıdın üretim maliyetinin oldukça düşük olması, itibari para sisteminde kâğıt paranın tercih edilmesinin temel nedenlerinden biridir. Bu sistemde, basılabilecek para miktarını sınırlayan fiziksel bir dayanak, örneğin altın rezervi bulunmamaktadır. Bu durum, devletin veya merkez bankalarının para arzını ekonomik hedefler doğrultusunda serbestçe düzenleyebilmesine olanak tanımaktadır. Kâğıt para standardı, parasal sınırlamaların büyük ölçüde ortadan kalktığı ve para politikasında daha geniş hareket alanı sağlayan modern bir sistemin ifadesidir (Evlimoğlu ve Gümüş, 2018).

1.1.4. Alternatif Para

Alternatif para birimleri, geleneksel para sistemlerinin dışında geliştirilen ve bu sistemlere karşı bir seçenek oluşturan özel para türleridir. Adeta mevcut para düzenine karşı bir duruş sergileyen bu yapılar, alışılmış finansal sistemlerin dışında işlem görmeleriyle dikkat çeker. Daha geniş bir çerçevede değerlendirildiğinde, herhangi bir bankacılık altyapısına ihtiyaç duymadan borçların ödenmesine imkân tanıyan her sistem, alternatif bir para modeli olarak kabul edilebilir (Çarkacıoğlu, 2016).

1.1.5. Dijital Para

1.1.5.1. Sanal Para

Sanal para, dijital ortamda alım-satımı yapılan; ödeme aracı, hesap birimi ve değer saklama işlevlerini taşımasına rağmen, herhangi bir yasal düzenleme kapsamında resmî ödeme aracı niteliği bulunmayan dijital bir değerdir. Bu tür paralar, söz konusu işlevlerini

yalnızca kullanıcıların karşılıklı mutabakatı ve gönüllü kabulü çerçevesinde yerine getirebilmektedir. Bu yönüyle sanal paralar, devletler tarafından yasal ödeme aracı olarak tanımlanan geleneksel kâğıt ve madeni paralardan ayrılmaktadır (Karacan ve Erişir, 2021).

Sanal paraların bu yapısı, onları merkezî otoritelerden bağımsız ve kullanıcılar arası güvene dayalı bir sistemin parçası hâline getirmektedir. Bu durum, özellikle blokzincir teknolojisi temelli kripto paraların ortaya çıkışıyla daha da belirginleşmiştir. Kripto paralar, dağıtık defter teknolojisi sayesinde işlemlerin güvenli, şeffaf ve doğrulanabilir olmasını sağlarken aynı zamanda finansal sistemde aracı kurumlara olan ihtiyacı azaltmaktadır (Yermack, 2013). Bununla birlikte, sanal paraların volatilitesi, regülasyon eksiklikleri ve yasa dışı faaliyetlerde kullanılabilme potansiyeli gibi çeşitli riskleri de barındırdığı unutulmamalıdır. Bu nedenle, sanal paraların ekonomik sistemdeki rolü ve hukuki statüleri, küresel düzeyde hâlâ tartışmalı bir konu olmaya devam etmektedir.

1.1.5.2. Elektronik Para

Elektronik para, yetkili bir kuruluş tarafından alınan fon karşılığında çıkarılan, dijital ortamda saklanan ve ödeme işlemlerinde kullanılabilen bir parasal değeri temsil eder. Bu tür paralar, sadece ihraç eden kurum tarafından değil, aynı zamanda bu kurum dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme aracı olarak kabul edilmektedir. Elektronik para, teknik olarak bir değer saklama aracı olmakla birlikte, fon karşılığı ihraç edilmesi ve ödeme işlemlerinde kullanılabilmesi yönüyle geleneksel paraya benzer işlevler üstlenmektedir. 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'da belirtildiği üzere, elektronik para; “elektronik para ihraç eden kuruluş tarafından kabul edilen fon karşılığı ihraç edilen, elektronik olarak saklanan, ödeme işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılan ve elektronik para ihraç eden kuruluş dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme aracı olarak kabul edilen parasal değerdir” (Resmî Gazete, 2013). Bu tanım, elektronik paranın hem dijital ortamda işlem yapma kolaylığı sağlaması hem de finansal sistemdeki aracılığı azaltma potansiyeli nedeniyle çağdaş ödeme sistemleri içerisinde giderek daha fazla önem kazandığını ortaya koymaktadır.

Finansal piyasaların gün geçtikçe daha teknolojik hale gelmesiyle para artık finans kuruluşları tarafından sağlanan alt yapı ile elektronik ortamda kullanılmaktadır. Günümüzde para, fiziksel formda elde tutulmak yerine ağırlıklı olarak dijital ortamda

varlık göstermektedir. Bu durum, söz konusu para biriminin “kaydi para” olarak adlandırılmasına neden olmakta ve finansal işlemlerde giderek daha fazla tercih edilmesine yol açmaktadır (Üzer, 2017).

1.1.5.3. Kripto Para

Blokszincir teknolojisine dayalı dijital paradan farklı olan, merkezi bir otoriteye veya hükümete bağlı olmayan, güvenlik açısından kriptoloji teknolojisini kullanan dijital bir varlıktır. İlk kripto para olma özelliğini taşıyan bitcoin, Satoshi Nakamoto’nun 31 Ekim 2008’de yayımladığı makalesiyle tanındı. Makalede, bitcoin’in hiçbir aracıya ihtiyaç duyulmadan taraflar arasında ödeme işlemlerini gerçekleştirebileceğini belirtilmiştir (Özkul, 2022).

Kripto paranın en büyük amacı ticari hayatta ödeme sistemlerinin daha güvenilir ve düşük maliyetli olmasıdır. İnternet’te ticaret neredeyse tamamen elektronik ödemeleri işleyerek güvenilen bir üçüncü taraf olarak hizmet veren finansal kurumlara bağımlı hale gelmiştir. Sistem çoğu işlem için yeteri kadar iyi çalışıyor olsa da güvene dayalı bir model olmanın doğasında var olan zaaflardan hala muzdariptir (Nakamoto, 2008).

Kripto para, eşler arası işleyen dağıtık bir sistemde başlıca görevi değer takas aracılığı yapmak olan bir dijital varlıktır. Bu dağıtık sistem; işlemleri doğrulamak ve güvence altında tutmak ve belirli bir kural dâhilinde yeni para birimlerinin oluşturulmasını sağlamak için eşler arası ağ yapılarını, dağıtık kayıt defteri teknolojilerinin bir uygulaması olan blokszincir yapılarını ve en önemlisi kriptografik yapıtaşlarını kullanır (Vergi Konseyi, 2022).

1.2. Kripto Varlık Kavramı ve Blokszincir Teknolojisi

1.2.1. Kripto Varlık Kavramı

Günümüzde tasarruf sahiplerinin, farklı, güvenli ve düşük maliyetli yatırım araçları arayışı içerisinde olmaları ve geleneksel finansal kuruluşların ödeme sistemlerinde yüksek maliyetler doğurması, kripto varlıkların ortaya çıkışında önemli bir etken olmuştur. 2008 yılında ABD’de başlayan ve sonrasında diğer ülkeleri etkileyen finansal kriz, finansal sistemin hem hükümetler hem bankalar tarafından iyi yönetilmediği gerçeğini ortaya koydu. Ekonomik kriz dönemlerinde insanların otoritelere karşı olan güvenini yitirmesi, güvenli liman olarak bilinen altına yönelimlerini artırmıştır. İnsanların

farklı ve güvenli arayışı, ilk kripto para birimi olan Bitcoin'e ilgiyi artırmış, hatta zamanla Bitcoin dijital altın olarak görülmüştür (Özkul, 2022).

Satoshi Nakamoto tarafından geliştirilen kripto para kavramı, bilinen finansal sistem ürünlerine karşı bir alternatif olarak ortaya çıkmış; merkeziyetsizlik, şeffaflık ve kullanıcıya doğrudan kontrol imkânı sunmasıyla geleneksel finansal araçlara duyulan ihtiyacı azaltmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda, 2008 yılında yaşanan küresel finansal krize adeta bir manifesto niteliğinde yanıt olarak ortaya çıkan Bitcoin, mevcut finansal sistemin aksaklıklarına karşı alternatif bir parasal yapının gerekliliğini tüm dünyaya duyurmuştur (Özkul, 2022).

Satoshi Nakamoto'nun önerisiyle başlayan bu çalışma, Bitcoin'in yanı sıra kripto varlıklar, kripto paralar, blok zincir ve dağıtık defter teknolojileri hakkında kapsamlı tartışmaların ve işlemlerin başlamasına zemin hazırlamıştır. İlk kripto para olarak Bitcoin ortaya çıkmış olsa da zaman içerisinde pek çok farklı kriptografik para birimi ile “token” olarak adlandırılan çeşitli kripto varlıklar geliştirilmiştir. Bu gelişmeler sonucunda, kripto paralar ile diğer dijital varlıklar topluca “kripto varlıklar” olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Yüksel, 2020).

1.2.2. Blokzincir Tanımı ve Dağıtık Defter Teknolojisi

1.2.2.1. Blokzincir Teknolojisi

İnternet, bilgiye erişim ve iletişim yöntemlerimizi köklü şekilde değiştiren bir teknoloji olmasına rağmen, veri bütünlüğünün sağlanmasında bazı eksiklikler göstermektedir. Günümüz teknolojik çağının en önemli problemlerinden biri, verilerin kaybolması, çalınması, değiştirilmesi veya silinmesi gibi güvenlik açıklarıdır. Blokzincir teknolojisi, bu tür sorunları çözme potansiyeli taşıyan ve internetin ardından gelen en büyük teknolojik yenilik olarak değerlendirilmektedir. Başka bir ifadeyle, internetin bilgiye erişimde yarattığı dönüşümün yanı sıra, blokzincir teknolojisi güvenli veri saklama ve kayıt tutma alanında yeni bir devrim niteliği taşımaktadır (Özkul, 2022).

Kripto paraların güvenliğini ve çalışma sisteminin arka planında blokzincir teknolojisi vardır. Blokzincir teknolojisi, her bir işlemin kronolojik sırayla ve değiştirilemez şekilde kaydedilmesini sağlayarak sistemde güvenin merkezi bir otoriteye ihtiyaç duymadan tesis edilmesine imkân tanır. Bu yapı hem veri bütünlüğünü hem de işlemlerin doğrulanabilirliğini güvence altına alarak, kripto varlıkların sürdürülebilirliğinde ve

benimsenmesinde öneme sahiptir. Blok zincir teknolojisi, halka açık, şeffaf, dağıtık ve zaman damgalı yapısıyla dijital bir küresel hesap defteri işlevi görür. Bitcoin işlemlerinin kaydedildiği bu sistem, temel anlamda sıralı ve düz bir veri tabanı olarak tanımlanabilir. 2009 yılında Bitcoin'in ortaya çıkışından itibaren gerçekleştirilen tüm işlemler dijital ortamda blok zincir üzerinde saklanmıştır ve mevcut işlemler ile gelecekte yapılacak transferler aynı yapıya işlenmeye devam edecektir. Bitcoin ile birlikte gündeme gelen ve çeşitli alanlarda kullanım imkânı bulan blok zincir yöntemi, merkeziyetsiz ağ yapısında yer alan bağımsız düğümlerde eş zamanlı olarak tutulduğundan, merkezi bir hata veya arıza sebebiyle oluşabilecek sorunlara karşı yüksek düzeyde dayanıklılık göstermektedir (Çarkacıoğlu, 2016).

Blokszincir teknolojisi, işleyebilmesi için eşler arası bir ağ yapısına, kriptografik özet fonksiyonlarına ve dijital imzalama algoritmalarına ihtiyaç duyar. Ayrıca, transfer işlemleri, kullanıcı adresleri, blok yapıları ve blokların birbirine bağlanma yöntemleri, mutabakat protokolleri ile dağıtık defter yapısı gibi temel bileşenler de bu teknolojinin çalışmasında kritik rol oynar. Kripto para sistemlerinin işleyişini mümkün kılan en temel unsur, topluluk tarafından kabul edilen protokollerin referans yazılım olarak uygulanmasıdır. Kullanıcılar, bu referans yazılımlar aracılığıyla sisteme erişir ve onunla etkileşimde bulunur (Vergi Konseyi, 2022).

Buna ek olarak blokszincir teknolojisi, bir aracıya gerek olmadan iki taraf arasında doğrudan veri alışverişi yapılmasını sağlayan bir teknoloji olarak tanımlanmaktadır. Ağdaki kullanıcılar şifreli kimliklerle anonim olarak işlem yapabilmekte; her işlem, değiştirilmesi mümkün olmayan bir zincire eklenerek ağdaki tüm kullanıcılara iletilebilmektedir (Önsoy, 2025).

1.2.2.2. Dağıtık Defter Teknolojisi

Dağıtık Defter Teknolojisi (DLT), aynı veri kayıtlarını barındıran birçok kopyanın, birbirinden bağımsız düğümlerden oluşan dağıtık bir ağ tarafından ortaklaşa yönetilip kontrol edilmesini sağlayan hızlı gelişen bir veri kaydetme ve paylaşma yöntemidir (WBG, 2017).

DLT, işlemlerin gerçekleştirilmesi, onaylanması ve yetkilendirilmesi süreçlerinin merkezi bir otoriteye ihtiyaç duyulmadan, tüm ağ katılımcılarının bağımsız şekilde mutabakat sağlaması esasına dayanır. Paylaşılan defter, ağdaki tüm katılımcılar arasında dağıtılarak işlemlerin doğrulanmasında üçüncü taraf araçlara olan ihtiyacı ortadan

kaldırır. Böylece, defter üzerindeki kayıtlar ilgili tüm paydaşlar tarafından erişilebilir ve herkes defterin aynı kopyasına sahip olur (Özkul, 2022). DLT sistemlerinde, veri ekleme işlemi bir uzlaşma algoritması ile gerçekleştirilir; bu da kötü niyetli saldırganların ağı manipüle etme girişimlerini engeller. Ayrıca, değiştirilemezlik özelliği sayesinde, deftere kaydedilen bilgiler hiçbir katılımcı tarafından sonradan değiştirilemez (Şafak vd., 2021).

Diğer bir ifadeyle, blokzincir teknolojisinde olduğu gibi, DLT yapıları, kayıt defterinin dağıtık bir şekilde tutulmasını sağlayacak ağ yapısı, mutabakat protokolleri ve kriptografik yapıtaşlarına ihtiyaç duyarlar. Dağıtık defter yapılarını sistem erişim izinleri açısından açık/kapalı ve izinsiz/izinli olarak sınıflandırmak mümkündür. Bu bağlamda, yapıları itibariyle herkese açık ve izne ihtiyaç duymaksızın okuma/yazmayı mümkün kılan kripto para blokzincirleri DLT'nin bir alt alanı olan açık/izinsiz dağıtık defter yapılarıdır. Diğer taraftan, okuma/yazma isteklerinin izne tâbi olduğu DLT sistemleri ise izinli/kapalı dağıtık defter yapılarını barındırır (Vergi Konseyi, 2022).

1.3. Kripto Varlık Türleri

1.3.1. Coinler

Coinler, kripto varlıkların grubu içerisinde kripto para olarak ifade edeceğimiz paraların tamamıdır. Bitcoin gibi kripto para birimleri, coin türlerine örnek olarak gösterilebilir. Coinler kendi blokzincirine sahip kripto paralar olup, dağıtık defter veya benzeri teknolojiler üzerinden coğrafi sınırlama ve aracı finans kuruluşu olmaksızın eşten eşe (peer to peer) biçimde serbestçe transfer edilen ödeme aracı olmalarıdır (Karacan ve Erişir, 2021).

Coinleri genellikle para ve benzer varlıklar olarak düşünmemek gerekir. Aynı zamanda altın, gümüş gibi başka varlıklara da benzemektedirler. Bitcoin gibi kendi blok zinciri üzerinde çalışan varlıklara coin denilmektedir (Çokmutlu ve Kılıç, 2022).

1.3.2. Altcoinler

Bitcoin'in açık kaynak kodlu yapısı, daha sonra geliştirilen birçok kripto paranın temelini oluşturmuştur. Bitcoin teknolojisi esas alınarak tasarlanan ve geliştirilen kripto paralara genel olarak altcoin adı verilmektedir. Altcoinler, para arzı, iş kanıtı (proof of work) mekanizması ve gelişmiş gizlilik gibi çeşitli özellikler bakımından birbirlerinden farklılaşmaktadırlar (Çarkacıoğlu, 2016).

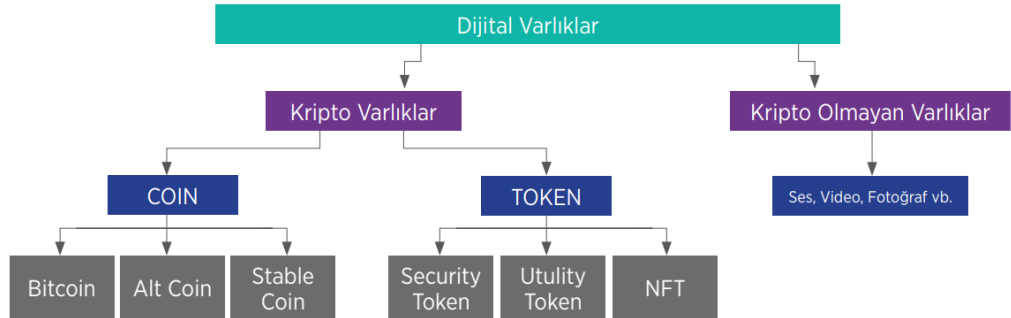
Bazı altcoinler, Bitcoin'in altyapısından farklı yöntemler kullanarak onun rakibi olmayı hedeflemektedir. Başka bir deyişle, altcoinler Bitcoin'e alternatif olarak ortaya çıkmış ve bu nedenle İngilizce "alternative" kelimesinden türetilerek "altcoin" şeklinde adlandırılmıştır. Ethereum, Ripple, Litecoin ve Binance Coin gibi kripto paralar bu kategoriye örnek olarak gösterilebilir (Çelik, 2024).

1.3.3. Tokenlar

Token İngilizce kökenli bir kelime olup Türkçe'deki karşılığı fiş, sembol, işaret ve jeton gibi farklı şekillerde kabul edilmektedir. Token, Dağıtık Defter Teknolojisi kapsamında kripto paraların dışında geliştirilen bir başka uygulama biçimidir. Tokenlar, belirli bir blokzinciri üzerinde işleyen ve ilgili proje ekosistemi içerisinde belirli bir değer veya faydayı temsil eden dijital kripto varlıklar olarak tanımlanmaktadır. Ethereum üzerinde üretilen akıllı sözleşmeler ve bu sözleşmelerin konusu olan projeler buna örnek olarak verilebilir. Diğer yandan teknik yönüyle tokenlar kendisine ait bir blokzinciri olmayan, başka bir coin'in blokzincirini kullanan kripto varlıktır (Tevetoğlu, 2021).

Şekil 1

Dijital Varlıklar

Kaynak: KGK (2021)

Şekil 1’de görüleceği üzere dijital varlıklar, kripto varlıklar ve kripto olmayan varlıklar olarak iki ana gruba ayrılmaktadır. Kripto varlıklar kendi içinde coin ve token olarak sınıflandırılmakta; coin kategorisinde Bitcoin, alt coinler ve stable coinler yer alırken, token kategorisi security token, utility token ve NFT gibi alt grupları kapsamaktadır. Kripto olmayan varlıklar ise ses, video ve fotoğraf gibi dijital içerikleri ifade etmektedir. Bu ayırım, dijital varlıkların hem finansal hem de teknolojik açıdan farklı özelliklere sahip olduğunu göstermektedir

1.4. Kripto Varlık Piyasası

1.4.1. Kripto Varlık Üretimi ve Arzu

Kripto varlık üretim şeklinin belirlenmesi ve üretimini yapan aktörler “ihraççı” olarak adlandırılmaktadır. Kripto varlık sistemi tasarıma bağlı olarak, sistemdeki toplam hacmin önceden veya talebe bağlı olarak belirlenmesi mümkündür. Merkezi kripto varlık sistemlerinde ihraççı aynı zamanda kullanım kurallarını belirler ve birimleri dolaşımdan çekme yetkisini elinde bulundurabilir. Merkezileşmemiş kripto varlıklarda ise “madenciler” tarafından gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda otomatik olarak yeni birimler oluşturulmaktadır (Vergi Konseyi, 2022).

Kripto madenciliği ise, internet üzerinden indirilen bir algoritmanın bilgisayar veya benzeri donanımlarla çözülmesiyle blokların oluşturulması sürecidir. Başarıyla bir blok oluşturan madenci, sistem tarafından kripto para ile ödüllendirilir (Özkul, 2022).

Madencilerin havuzları ağdaki gecikmeler sebebiyle aynı olmak zorunda da değildir. Bu havuzdaki işlemlerden bir blok oluşturarak, küresel deftere bunu işlemek gerçekte çok basit ve hızlı yapılabilecek bir çalışmadır. Tüm madenciler hızlı bir şekilde blok oluşturlarsa, her madenci kendi bloğunu, blokzincir’e eklemek isteyecek ve bu durumda ağ karmaşası olacaktır. Bunun önüne geçmek için, blok oluşturmak isteyen madencilerden, birbirleriyle yarışarak çalışmaları ve bunu ispatlamaları istenir. Bu, iş ispatı metoduyla yapılır. Örneğin Bitcoin sisteminde madencilik, yeni Bitcoin’lerin dolaşıma sokulması, sahte işlemlerin engellenmesi, mevcut olmayan Bitcoin’lerin harcanmasının önüne geçilmesi ve çifte harcamaların önlenmesi gibi temel güvenlik ve işleyiş fonksiyonlarını yerine getiren bir süreçtir (Çarkacıoğlu, 2016).

1.4.2. Kripto Varlık Tarafları

Kripto varlık ihraççıları başta olmak üzere, Doğrulama sağlayanlar, DLT üzerinde çalışılan ağ yapısında var olan düğümlerin sistem bilgilerini doğrulayarak yayması sayesinde sistemin son durumu hakkında bir mutabakata varırlar. İş ispatı sağlayanlar, gönüllü olarak sistemin gerektirdiği hesaplama işlemlerini yapan aktörlerdir. Kullanıcıların yapmış oldukları para gönderim işlemlerinden oluşan bir kümenin onaylanması için oluşturulan ve blok adı verilen veri yapısını oluşturmakta ve doğrulamaktadırlar. Hisse ispatı sağlayanlar, iş ispatına dayanan mutabakat algoritmaları, önerilecek yeni blok sayısını sınırlama amacıyla tasarlanmış olup, önemli oranda enerji

harcanmasına neden olmaktadır. Bu tür tartışmalar ve daha etkin çözüm bulma çabaları sonucunda önerilen bir diğer yöntem ise hisse ispatıdır. Hisse ispatında, sistemin yeni blok üretiminde görev almak isteyen aktörler, sahip oldukları fonların bir kısmını kilitlerler. Bu süreç boyunca bu fonlar hareket ettirilemez. Kilitlenen fonların miktarı ile doğru orantılı olacak şekilde yeni blok oluşumunda görev alır ve onay bekleyen işlemlerin hangilerinin yeni bloğa ekleneceğini belirler. Bu sayede, yeni oluşturulan bloğun ödülünün sahibi olurlar. Yeni bloğu belirleme görevi alan bir aktörün dürüst ve doğru bir şekilde yeni bloğu üretmesi beklenir, aksi halde genelde blok ödülünden daha büyük miktar olan kilitlenmiş fonları kaybeder. Diğer konsensüs mekanizmaları, iş ispatı ve hisse ispatı algoritmalarının yanı sıra, gecikmeli iş ispatı, delege edilmiş hisse ispatı, yetki ispatı, gibi birçok mutabakat algoritması bulunmakta ve bu yönde yeni yöntemler geliştirmek üzere çalışmalar devam etmektedir (Vergi Konseyi, 2022).

Kripto varlık ekosisteminde ayrıca, alım-satım platformları, bireysel kullanıcılar, finansal kuruluşlar, ticari işletmeler ve yatırımcılar gibi çok sayıda taraf yer almakta; bu yapı, dijital finansal sistemlerin çeşitliliğini ve karmaşıklığını artırmaktadır.

1.4.3. Kripto Varlık Alım ve Satım Platformları

Kripto para borsaları yatırımcıların nakitlerini kripto paraya, aldığı kripto paraları başka bir kripto para çevirmeye ve kripto parayı yasal ödeme aracı olan nakde dönüştürmelerini sağlar. Borsalar genellikle online olarak faaliyette bulunmakla birlikte bazı borsaların fiziki mekanları da bulunmaktadır. Kripto para platformları, kripto varlıklar ile geleneksel finansal sistem arasındaki bağlantıyı sağlamaktadır (Karacan ve Erişir, 2021).

Her geçen gün gelişen kripto varlıklar piyasasında, Mayıs 2025 itibarıyla dünya genelinde 252 adet kripto varlık hizmet sağlayıcısı ve 9793 adet kripto para türü bulunmaktadır (Coinmarketcap, 2025).

1.4.4. Kripto Varlık Saklama Yöntemleri

1.4.4.1. Soğuk Cüzdan

Kripto para alım ve satım işlemlerini sürekli olarak yapmayan, uzun vadeli yatırımcıların varlıklarını çevrim dışı ve güvenli bir şekilde saklamak isteyen yatırımcıların, birikimlerini saklamalarının en güvenli yolu olarak bilinmektedir. USB bellek benzeri harici donanıma sahip cüzdanlar, çevrimdışı olmalarından dolayı, kullanıcıları siber

saldırılarına karşı korur. Soğuk cüzdanların dezavantajı olarak kaybolması ve çalınma riskinin bulunmasıdır (Özkul, 2022).

1.4.4.2. Sıcak Cüzdan

Kripto varlık hizmet sağlayıcılar tarafından sağlanan cüzdan hizmetidir. Mobil cüzdanları sıcak cüzdanlara örnek olarak verilebilir. Cüzdanlar anahtarlar ile korunur, anahtar bir uygulama veya başka bir yazılım ile saklanır. Bu cüzdanlar, kripto varlık transferlerini, herhangi bir finans kuruluşlarına veya diğer aracı kurumlara ihtiyaç duymadan gerçekleştirilmesini sağlar (Özkul, 2022).

1.5. Kripto Varlıkların Ödeme Yöntemi Olarak Kullanılması

Kripto varlıkların ilk ve en temel amaçlarından biri, Bitcoin ile birlikte ödeme aracı olarak kullanılmasıdır. Bir mal veya hizmetin sunucusu, kripto para ile ödeme yapılmasını kabul ettiği sürece, bu işlev etkin bir şekilde gerçekleştirilebilir (Karacan ve Erişir, 2021).

Dünyanın pek çok ülkesinde ödeme aracı olarak kripto para kullanılmakta olup, Türkiye’de ise Merkez Bankası tarafından yayımlanan yönetmeliğe göre 16/04/2021 tarihinden itibaren kripto varlıkların ödeme yöntemi olarak kullanılması yasaklanmıştır (Resmî Gazete, 2021).

1.6. Kripto Varlıklarla İlgili Resmi Düzenlemeler

1.6.1. Türkiye

1.6.1.1. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

2 Temmuz 2024 tarihli ve 32590 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile kripto varlıklarla ilgili yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bu kapsamda, kanunda kripto varlık, cüzdan, kripto varlık hizmet sağlayıcı, saklama hizmeti ve platformların tanımı yapılmıştır.

Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyet göstermesi için SPK’dan izin alması zorunlu hale getirilmiş olup ortak, yönetici, personel, sermaye yeterliliği, yükümlülükleri ve teknolojik altyapılarına ilişkin ilke ve esaslar SPK tarafından belirlenecektir. Ayrıca hizmet sağlayıcı şirketlerin pay devri için SPK’dan izin alması zorunlu hale gelmiştir (Resmî Gazete, 2024).

Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyete başlayabilmeleri için, bilgi sistemleri ve teknolojik altyapılarının, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından belirlenen kriterlere uygun olması zorunlu hale getirilmiştir. Bu doğrultuda, hizmet sağlayıcılar sistem güvenliğini sağlamak, gerekli önleyici tedbirleri almak ve etkili bir iç kontrol sistemi kurmakla yükümlüdürler.

Yasal düzenlemeler kapsamında, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının ortakları belirli etik ve finansal yeterlilik kriterlerini karşılamak zorundadır. Buna göre; ortakların daha önce iflas etmemiş, konkordato ilan etmemiş olmaları ve faaliyeti sona erdirilmiş finansal kuruluşlarda görev almamış olmaları gerekmektedir. Ayrıca, affa uğramış olsalar dahi; dolandırıcılık, sahtecilik, rüşvet, hırsızlık, güveni kötüye kullanma, kara para aklama, terörizmin finansmanı gibi Türk Ceza Kanunu'nda tanımlanan belirli suçlardan hüküm giymemiş olmaları şartı aranmaktadır. Kasten işlenmiş suçlardan beş yıl veya daha fazla hapis cezası alan bireylerin de bu görevlerde bulunması yasaklanmıştır. Bu düzenlemeler, kripto varlık piyasasında yatırımcı güvenliğini sağlama amacını taşımaktadır (Resmî Gazete, 2024).

Öte yandan, platformlar aracılığıyla gerçekleştirilen kripto varlık alım satım işlemleri, ilk dağıtımlar, transferler ve takas işlemleri gibi tüm süreçlerin esasları SPK tarafından belirlenmektedir. Kripto varlık transferlerinin yapıldığı cüzdanlara ve bu transferlere ilişkin finansal işlemlerin yürütüldüğü hesaplara dair kayıtların, hizmet sağlayıcılar tarafından güvenli, erişilebilir ve izlenebilir bir şekilde tutulması gerekmektedir ve bu kayıtların bütünlüğü, doğruluğu ve gizliliği de yine mevzuat uyarınca sağlanmalıdır (Resmî Gazete, 2024).

13 Mart 2025 tarihli Resmî Gazete'de SPK tarafından yayımlanan Tebliğe göre, kripto varlıklara ilişkin hükümler kapsamlı biçimde düzenlenmiştir. Bu Tebliğ, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kuruluşundan tasfiyesine, teknolojik altyapısından iç denetime kadar tüm süreçlere ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır. Ayrıca bu Tebliğ ile birlikte kripto varlık hizmet sağlayıcıları tamamen SPK tarafından denetlenip düzenlenecektir (Resmî Gazete, 2025).

Türkiye'de faaliyet gösteren tüm hizmet sağlayıcılar Sermaye Piyasası Birliğine üye olması ve Kamuyu Aydınlatma Platformunda (KAP) bildirim yapma zorunluluğu getirilmiştir. Platformlar ve saklama hizmeti sağlayıcıları, müşterilerin kripto varlık bakiye bilgilerini kurum kaydi sisteminde tutmakla yükümlüdür. Ayrıca, bu bilgilerin

Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) ile entegre edilmesi ve MKK'nın talep ettiği raporlamaların eksiksiz yapılması zorunludur. Platformlar ve saklama kuruluşları tarafından MKK'ya iletilen raporların ise uyumlu ve tutarlı sonuçlar vermesi gerekmektedir. Hizmet sağlayıcılar tarafından yapılan raporlamalar sonucunda, MKK tarafından karşılaştırılır ve merkezi kaydi raporlar oluşturulur, bu raporlar müşteriler tarafından bakiye sorgusu yapılabilecek üzere MKK'nın E-Yatırımcı sisteminde gösterilir (Resmî Gazete, 2025).

1.6.1.2. Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB)

Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) tarafından yayımlanan yönetmeliğe göre, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik düzenlemeler çerçevesinde, kripto varlık işlemleri özelinde yeni hükümler belirlenmiştir. Yönetmelikte, malvarlığı dondurma kararları ve potansiyel eşleşme kriterleri kapsamında kullanıcıların ve işlemlerin sürekli olarak izlenmesine yönelik tedbirlerin alınması öngörülmektedir. Bu kapsamda, elektronik transferlerde ve kripto varlık transfer mesajlarında yer alan gönderici ve alıcı bilgilerinin de dikkate alınacağı ifade edilmiştir (MASAK, 2024).

1.6.1.3. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)

Uluslararası alanda kripto varlıklara yönelik düzenleyici çabaların artması ve bu varlıkların hem yatırımcılar hem de işletmeler tarafından giderek daha fazla ilgi görmesi, Türkiye'de de benzer düzenleme ihtiyaçlarını gündeme getirmiştir. Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin mevcut belirsizlikleri gidermek amacıyla, Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) 19.03.2024 tarih ve 2024-15 sayılı duyuru ile *Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) 2021 Sürümünde Yapılan Değişiklikler* taslağını kamuoyuna açıklamıştır. Bu taslak düzenlemelerde, kripto varlıkların raporlanmasına yönelik olarak özellikle Maddi Olmayan Duran Varlıklar (Bölüm 14), Varlıklarda Değer Düşüklüğü (Bölüm 18) ve Dipnotlar (Bölüm 26) bölümlerinde değişiklikler öngörülmüş, kripto varlıklara özgü ilave hükümler eklenmiştir (KGK, 2024).

Söz konusu hükümlerle birlikte, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesinde uygulanacak temel esaslar daha açık bir şekilde tanımlanmıştır. Bu kapsamda, kripto varlıkların hangi koşullar altında maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirileceği, ilk kayıt ve

sonraki ölçüm yöntemleri, olası değer düşüklüğü testleri ve finansal tablolarda sunum şekilleri açıklığa kavuşturulmuştur. Ayrıca, kullanıcıların finansal tablolardan daha şeffaf ve karşılaştırılabilir bilgi elde edebilmeleri amacıyla, dipnot açıklamalarında kripto varlıklara ilişkin ayrıntılı bilgilerin yer alması zorunlu hale getirilmiştir.

Bu düzenlemeler, Türkiye’de faaliyet gösteren işletmeler açısından kripto varlıkların raporlanmasında uygulama birliğinin sağlanmasına katkı sunmayı hedeflerken, aynı zamanda uluslararası alanda devam eden standart geliştirme süreçleriyle de uyumlu bir çerçeve oluşturmayı amaçlamaktadır. Nitekim IASB, henüz kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin özel ve kapsamlı bir standart yayımlamamış, yalnızca mevcut standartların (IAS 38 – Maddi Olmayan Duran Varlıklar, IAS 2 – Stoklar) uygulanabileceğine dair sınırlı yönlendirmelerde bulunmuştur (IFRS, 2019). FASB ise kripto varlıkların “maddi olmayan varlık” olarak raporlanması gerektiğini açıklamakla birlikte, değerlendirme ve açıklama esasları konusunda tartışmalar sürmektedir (FASB, 2023). Bu bağlamda, KGK’nın BOBİ FRS kapsamında getirdiği düzenlemeler, hem ulusal raporlama sistemine özgün katkı sağlamakta hem de uluslararası literatürde süregelen belirsizliklerin giderilmesine yönelik önemli bir adım niteliği taşımaktadır.

Bunun yanı sıra, 19 Aralık 2024 tarihli ve 32757 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan KGK kurul kararı ile daha önce bildirilen BOBİ FRS 2021 Sürümündeki kripto varlıklara ilişkin taslak hükümler resmi olarak değiştirilmiş; söz konusu hükümler 1 Ocak 2024 ve sonrasında başlayan raporlama dönemlerinde geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir (KGK, 2024b).

1.6.1.4. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)

16 Nisan 2021 tarihli Resmî gazetede ödemelerde kripto varlıkların kullanılmasına dair yönetmelik yayımlanmıştır. Yönetmeliğin amacı ödeme hizmetlerin sunulmasında doğrudan veya dolaylı olarak kripto varlıkların kullanılmasının ve elektronik para kuruluşlarının kripto varlık alımı-satımı, saklanması, transfer veya ihraç hizmeti sunan platformlara veya bu platformlardan aktarılacak fon aktarımına aracılık etmemesinin usul ve esasları belirlenmiştir. Yönetmelik hükümlerine göre, kripto varlıkların ödemelerde doğrudan ya da dolaylı olarak kullanılması kesinlikle yasaklanmış ve bu kapsamda ödeme hizmeti sunulamayacağı açıkça belirtilmiştir (Resmî Gazete, Nisan 2021).

1.6.2. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Dünya genelinde kripto paraların ticaretinin bölgesel dağılımına bakıldığında Mayıs 2020 verilerine göre listenin başında %14,16 ile Amerika Birleşik Devletleri gelmektedir (Gitmez, 2023).

ABD’de kripto varlıklara yönelik artan ilgi sonucunda, birçok resmi kurum kripto para birimlerinin düzenlenmesi için çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Hazine Bakanlığı’na bağlı Mali Suçlar İcra Ağı (Financial Crimes Enforcement Network- FinCEN), kara para aklamayı önlemek ve müşteri tanıma prosedürlerini denetlemekle görevlidir. Bu kapsamda, FinCEN 2015 yılında Ripple adlı kripto para birimine yönelik cezai işlem uygulamış; bu, kripto paralar piyasaya çıktıktan sonra devlet tarafından şirketlere uygulanan ilk yaptırım olmuştur (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu [BTK], 2020). Ayrıca, ABD Hazine Bakanlığı Bitcoin’i sanal para birimi olarak tanımlamaktadır. Ancak Bitcoin’in sanal para olup olmadığı konusunda farklı mahkeme kararları bulunmaktadır. 1 Ocak 2017 itibarıyla, 13 eyalet Bitcoin’in tanımına ilişkin resmi bir karara varmışken, diğer eyaletlerde henüz net bir tanım yapılmamıştır. Ülke çapında kripto paraların tanımı konusunda standartlar oluşturma çalışmaları sürmektedir (Manukyan, 2017). Günümüzde ABD’de Dish Network (DISH), Microsoft Store, Subway ve Overstock.com gibi firmalar Bitcoin’i ödeme aracı olarak kabul etmektedir (BTK, 2020).

1.6.3. Avrupa Birliği (AB)

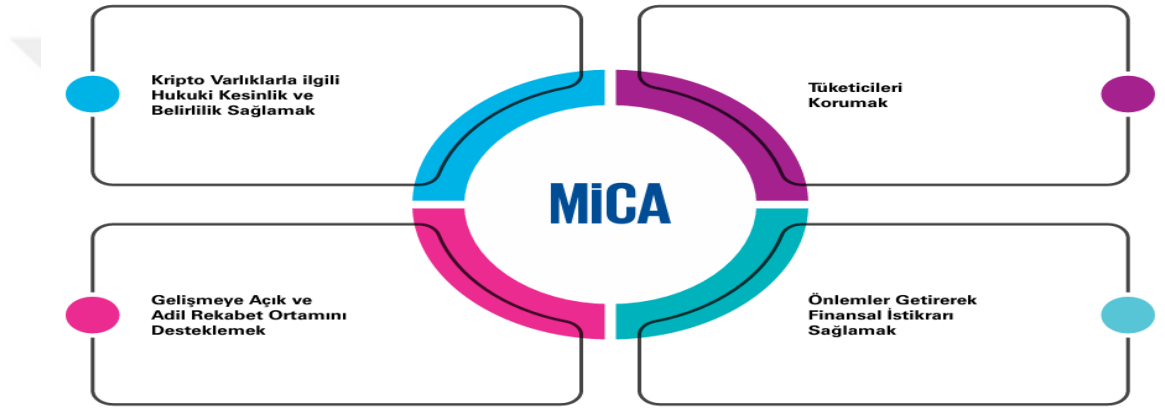
AB Ekonomi ve Maliye Bakanları Konseyi (ECOFIN) ilk olarak 16 Mayıs 2023 tarihinde kripto varlık piyasa tüzüğünü kabul etmiştir. Artık AB’de kripto varlıklar ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları AB ülkelerine uyumlaştırılmış bir düzenleme mekanizması altına alınarak yasal bir çerçeve benimsenmiştir. Kripto varlık piyasasının düzenlenmesi ile birlikte finansal istikrarın sağlanması, bu varıklara yatırım yapanların korunması ve karapara aklama amacıyla kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi mümkün olabilecektir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2023).

Bu düzenlemeyle birlikte Kripto Varlık Piyasaları Yönetmeliği (MiCA) 2023’te yürürlüğe girmiştir. MiCA kripto varlıklar için tek tip AB piyasa kuralları oluşturur ve bu düzenleme, mevcut finansal hizmetler mevzuatı tarafından düzenlenmeyen kripto varlıkları ve kripto varlıkları ihraç edenlerle birlikte ticaretini yapanlar için temel hükümler, şeffaflık, açıklama, yetkilendirme ve işlemlerin denetimini kapsamaktadır. Bu düzenlemeyle birlikte, MiCA (Markets in Crypto-Assets) yönetmeliği AB genelinde

kripto varlık piyasalarının düzenlenmesini standartlaştırarak yatırımcı korumasını artırmayı ve finansal istikrarı sağlamayı hedeflemektedir. MiCA, kripto varlık ihraççılara ve hizmet sağlayıcılarına yönelik yetkilendirme şartları, bilgi verme yükümlülükleri ve şeffaflık ilkeleri getirirken, piyasa bütünlüğü ve tüketici haklarının korunması için denetim mekanizmaları oluşturmuştur. Böylece, kripto varlıkların finansal sistem içindeki riskleri azaltılarak güvenli bir ekosistem oluşturulması amaçlanmaktadır (ESMA, 2023).

Şekil 2

MiCA Düzenlemesinin Temel Hedefleri

Kaynak: KPMG (2024)

1.6.4. Japonya

Japonya, kripto varlık düzenlemelerinde öncü ülkelerden biridir. Japonya Finansal Hizmetler Ajansı (Financial Services Agency- FSA), kripto varlık borsalarının lisanslanması ve denetlenmesinden sorumludur. Kripto varlıklar, Japon Ödeme Hizmetleri Yasası (Payment Services Act- PSA) kapsamında düzenlenmektedir.

Kripto varlıklar ilgili kanun ilk olarak 24 Mart 2017 tarihinde PSA'nın düzenlenmesiyle yürürlüğe girmiştir. PSA, kripto varlıkları “Elektronik bir cihazda veya herhangi bir başka nesnede elektronik yollarla kaydedilen ve (Japon parası, yabancı paralar ve para cinsinden varlıklar hariç olmak üzere) mülk değeri belirtilmemiş, kişilere mal satın alma veya kiralama veya hizmet sunumu alma karşılığında bedel ödeme amacıyla kullanılabilecek ve ayrıca karşı taraf olarak hareket eden belirtilmemiş kişilerden satın alınabilecek ve satılabilecek varlıklardır.” şeklinde tanımlamıştır. Ayrıca PSA’da kripto varlıklarla ilgili halkın korunmasına yönelik birçok madde bulunmaktadır, örneğin kripto varlık borsası hizmet sağlayıcısı, Bakanlar Kurulu Kararı hükümlerine uygun olarak, kripto varlık

borsası hizmetlerine ilişkin bilgilerin sızdırılmasını, kaybolmasını veya hasar görmesini önlemek ve ilgili bilgilerin güvenliğini yönetmek için gerekli tedbirleri almak zorundadır. Böylelikle verilerin güvenliği, şeffaflığı ve halkın korunmasına yönelik tedbirler alınmıştır (PSA, 2017).

1.6.5. İngiltere

Kripto varlıklar, Birleşik Krallık’da finans işleyişinden sorumlu olan Financial Conduct Authority (FCA) tarafından denetlenmektedir. 2019 yılında FCA tarafından yayımlanan, “Kripto Varlıklar Hakkında Rehberlik” ile kripto varlıkların tanımı, sınıflandırılması ve düzenleyici çerçevesi hakkında detaylı rehberlik sağlanmıştır (FCA, 2019).

FCA, devletin kripto para yatırımlarını tam anlamıyla denetleyemediğini vurgulayarak, kripto paraların risk taşıyabileceğini ve ülkedeki düzenlemelerin her an değişebileceğini belirtmiştir (Özkul ve Baş, 2020).

Ayrıca İngiltere hukuk komisyonu tarafından, 30 Temmuz 2024’te dijital varlıkların kişisel mülk olarak kabul edilmesiyle ilgili yasa tasarısı yayınlanmıştır (Law Commission, 2024).

BÖLÜM 2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Kripto para ve Kripto varlıkların ortaya çıkışıyla birlikte, ulusal ve uluslararası düzeyde birçok öneri, araştırma ve yorumlama çalışmaları yapılmıştır. Bu bölümde, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi ve sunumu ile ilgili akademik çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kripto Varlıkların Raporlanması Konularına İlişkin Yapılmış Ulusal Çalışmalar

Yüksel (2020) tarafından yapılan “*Kripto Varlıklar ve IFRS Kapsamında Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi*” başlıklı çalışmada, IASB’nin (2019) geçici gündem kararı incelemiş ve kripto varlıkların mevcut IFRS standartları kapsamında nasıl ele alınabileceği değerlendirilmiştir. Çalışmada, kripto varlıkların sınıflandırılması konusunda standart birlikteliğinin bulunmadığı, mevcut IFRS hükümlerinin yetersiz olduğu ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda yeni muhasebe standartlarının oluşturulması gerektiği ve gelecekte, uluslararası düzeyde kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin farklı kurumlarca yürütülen çalışmaların karşılaştırmalı olarak incelendiği araştırmaların yapılmasını önermiştir.

Güdelci (2020) tarafından yapılan “*UFRS Kapsamında Kripto Para İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi: Kripto Paralar Gerçekten Para mı?*” başlıklı çalışmada, IFRS kapsamında kripto paraların sınıflandırılması ve muhasebeleştirilmesine ilişkin mevcut boşluklar ele alınmıştır. Çalışmada, mevcut standartların kripto varlıkların ortaya çıkışından önce oluşturulduğu, bu nedenle kripto paralara özgü düzenlemelerin bulunmadığı belirtilmiştir. Kripto paraların nakit, finansal araç veya stok tanımlarını karşılamadığı; maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmasının en uygun yaklaşım olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, gerçeğe uygun değer yönteminin sonraki ölçümde en uygun yöntem olacağı ve kripto varlıkların artan kullanımıyla birlikte bu varlıkların özelliklerine özel yeni muhasebe standartlarına ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır.

Aslan (2020) tarafından yapılan “*Kripto Para Muhasebesi Üzerine Yapılan Tartışmalar ve Finansal Raporlama Üzerindeki Etkileri*” başlıklı çalışmada, kripto paraların muhasebeleştirilmesi konusunda uluslararası düzeyde yürütülen görüş ve öneriler incelenmiştir. Çalışmada, global muhasebe kurumlarının büyük ölçüde kripto paraların maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmasında hemfikir oldukları, ancak bazı durumlarda IAS 2 Stoklar kapsamında değerlendirilebileceği görüşünün de bulunduğu

belirtilmiştir. Kripto paraların nakit veya finansal araç niteliği taşımadığı vurgulanmış; ölçümünün elde bulundurma amacına göre belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, IASB'nin bu konuda ayrı bir standart oluşturması gerektiğine dair tartışmaların sürdüğü ve gelecekte kripto varlıkların finansal tablolara etkisinin detaylı biçimde incelenmesi gerektiği önerilmiştir.

Eren, Erek ve Buyruk Akbaba (2020) tarafından yapılan “*Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi*” başlıklı çalışmada, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi konusunda ulusal ve uluslararası düzenleyici kurumların görüşleri incelenmiştir. Çalışmada, mevcut IFRS standartlarının kripto varlıklara açık bir atıf yapmadığı, bu nedenle IAS 2 (Stoklar) ve IAS 38 (Maddi Olmayan Duran Varlıklar) standartlarının kripto varlıklara uygulanabilirliğinin tartışıldığı belirtilmiştir. IFRIC'in 2019 geçici gündem kararı esas alınarak, kripto varlıkların satış amacıyla elde bulundurulması hâlinde stok; diğer durumlarda ise maddi olmayan duran varlık olarak muhasebeleştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Yazarlar, kripto varlıkların çeşitliliği ve kullanım alanlarının genişlemesi karşısında, mevcut standartların güncellenmesi veya yeni bir muhasebe standardı geliştirilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır.

Deran, Beller Dikmen ve Özçelik (2021) tarafından yapılan “*Blok Zinciri Teknolojisinin Ödeme Sistemleri, Muhasebe Bilgi Sistemi ve Denetim Sürecine Etkisi; Kripto Varlıkların Finansal Tablolarda Raporlanması*” başlıklı çalışmada, blok zinciri teknolojisinin muhasebe bilgi sistemi ve denetim süreçlerine etkisi incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre, blok zinciri teknolojisinin muhasebeye entegrasyonu maliyet ve altyapı kısıtları nedeniyle henüz yaygın biçimde uygulanabilir değildir. Bununla birlikte, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi kapsamında AICPA, ACCA ve IFRIC görüşlerine dayanarak bu varlıkların maddi olmayan duran varlık olarak raporlanmasının en uygun yöntem olduğu belirtilmiştir. Kripto varlıkların henüz yasal bir çerçeveye kavuşmaması nedeniyle uygulamada raporlama birliği bulunmadığı, ancak gelecekte yasal düzenlemeler ve piyasa gelişmeleri doğrultusunda para, finansal yatırım veya emtia olarak raporlanmasının mümkün hale gelebileceği öngörülmüştür.

Koç (2022) tarafından yapılan “*Kripto Paranın TMS/IFRS ile Uyumlu Olarak Muhasebeleştirilmesine İlişkin Yaklaşımlar*” başlıklı çalışmada, kripto paraların muhasebeleştirilmesine ilişkin mevcut standartların yetersizliği incelenmiş ve TMS/IFRS'ye uygun raporlama yaklaşımları tartışılmıştır. Çalışmada, kripto paraların

merkezi bir otoriteye bağılı olmaması nedeniyle geleneksel para tanımını karşılamadığı, dolayısıyla TMS 7 (Nakit Akış Tabloları), TMS 2 (Stoklar) ve TMS 38 (Maddi Olmayan Duran Varlıklar) standartları kapsamında değerlendirilmesi gerektiğı belirtilmiştir. Kripto paraların nakit veya finansal araç tanımlarını tam olarak karşılamadığı, ancak fiziksel niteliğı bulunmayan ve tanımlanabilir parasal olmayan varlık özellikleri nedeniyle maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmasının en uygun yaklaşım olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yazar, TMS/IFRS sisteminde kripto paralar için yeni bir standart, hesap sınıfı ve hesap grubu oluşturulmasının kaçınılmaz olduğunu vurgulamıştır.

Çam (2022) tarafından yapılan “*Kripto Varlık İşlemleri ve Bitcoin Muhasebesi*” başlıklı çalışmada, kripto paraların tanımı, hukuki statüsü ve muhasebeleştirilmesi konusundaki belirsizlikler incelenmiştir. Çalışmada, kripto varlıkların merkezi bir otoriteye bağılı olmaması, yasal düzenlemelerin eksikliği ve farklı ülkelerdeki uygulama çeşitliliğı nedeniyle muhasebe ve denetim alanlarında önemli sorunlar yarattığı vurgulanmıştır. Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi’nin (IFRIC) 2019 tarihli kararı doğrultusunda, kripto varlıkların olağan ticari faaliyet kapsamında elde tutulmaları durumunda IAS 2 (Stoklar), diğer durumlarda ise IAS 38 (Maddi Olmayan Duran Varlıklar) standardı kapsamında muhasebeleştirilmesi gerektiğı belirtilmiştir. Yazar, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesinde özün önceliğı kavramına dikkat edilmesi gerektiğini ve ulusal ve uluslararası düzeyde acil yasal düzenlemeler yapılmadığı sürece mevcut belirsizliklerin finansal raporlama kalitesini olumsuz etkileyeceğini ifade etmiştir.

Alıcı ve Yanık (2022) tarafından yapılan “*Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi*” başlıklı çalışmada, kripto varlıkların ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde nasıl sınıflandırılıp muhasebeleştirileceğı ele alınmıştır. Çalışmada, TFRS, BOBİ FRS ve Tek Düzen Hesap Planı kapsamında kripto varlıkların nakit, finansal araç, stok veya maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilebileceğı belirtilmiştir. Ayrıca, kripto varlıkların ekonomik öz, kullanım amacı ve ihraççı yükümlülüğüne göre sınıflandırılması gerektiğı, mevcut düzenlemelerin yetersiz kaldığı ve bu alanda yeni bir mevzuat yapılması ihtiyacı bulunduğu vurgulanmıştır. Yazarlar, Türkiye’de kripto varlık muhasebesine ilişkin uygulama birliğı sağlanması için görüşme ve mevzuat çalışmaları yapılmasını önermiştir.

Sezgin (2022) tarafından yapılan “*Uluslararası Muhasebe Standartlarında Kripto Varlıkları Sınıflandırma Çabaları*” başlıklı çalışmada, IFRS çerçevesinde kripto varlıkların sınıflandırılması ve finansal tablolarda sunumuna ilişkin mevcut eksiklikler ele alınmıştır. Çalışmada, IFRIC’in 2019 tarihli geçici gündem kararı ayrıntılı biçimde değerlendirilmiş ve mevcut IAS/IFRS standartlarının kripto varlıkların doğasına tam olarak uyum sağlamadığı belirtilmiştir. Kripto varlıkların nakit veya nakit benzeri olarak kabul edilip edilemeyeceği yönündeki görüş ayrılıklarına değinilmiş; ayrıca kullanım amacına göre IAS 2 (Stoklar) ve IAS 32-39 (Finansal Araçlar) standartlarının uygulanabileceği ifade edilmiştir. Yazar, mevcut standartların kripto varlık teknolojisinin hızlı gelişimine yetişemediğini ve bu nedenle finansal raporlamada doğruluk ve tutarlılığın sağlanabilmesi için kripto varlıklara özgü yeni muhasebe standartlarının oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır.

Özçelik ve Süsay (2022) tarafından yapılan “*Kripto Varlık Arzı (ICO) ile Finansman ve Finansal Tablolarda Raporlama*” başlıklı çalışmada, kripto varlık arzlarının (ICO) finansman aracı olarak kullanımına ve finansal tablolarda raporlanmasına ilişkin uygulama farklılıkları incelenmiştir. Çalışmada, ICO uygulamalarında yasal düzenleme eksikliğinin finansal bilgi kullanıcıları açısından önemli riskler yarattığı vurgulanmıştır. Ayrıca, ihraç edilen tokenların niteliklerine göre özkaynak, hasılat veya yükümlülük olarak raporlanabileceği; herhangi bir standarda girmeyen tokenların ise TMS 8 kapsamında muhasebeleştirilebileceği belirtilmiştir. Yazarlar, düzenleyici otoritelerin kripto varlık arzlarına ilişkin standartlar geliştirmesinin hem yatırımcıları koruyacağı hem de finansal raporlarda ihtiyaca uygun ve güvenilir bilginin sunumunu sağlayacağı sonucuna varmışlardır.

Bulut ve Karaaslan (2023) tarafından yapılan “*Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesine İlişkin Yaklaşımlar, Tartışmalar ve Öneriler*” başlıklı çalışmada, kripto paraların gelişimi ve muhasebe sistemleri üzerindeki etkileri bütünsel bir yaklaşımla incelenmiştir. Çalışmada, 2008 küresel finans krizinin ardından ortaya çıkan güven kaybının dijital varlıklara yönelimi artırdığı, ancak bu varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin uluslararası düzeyde yasal bir düzenleme bulunmadığı belirtilmiştir. Literatürde yer alan yaklaşımlar arasında kripto varlıkların nakit ve nakit benzeri, finansal araç, maddi olmayan duran varlık veya stok olarak muhasebeleştirilebileceği görüşleri değerlendirilmiştir. Yazarlar, mevcut standartların kripto varlıkların doğasına tam olarak

uymadığını, bu nedenle uluslararası ölçekte yasal düzenlemeler yapılması ve belirsizliklerin giderilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Doğan ve Dilek (2023) tarafından yapılan “*Kripto Paralar ve Muhasebeleştirilmesi Üzerine Bir İnceleme*” başlıklı çalışmada, kripto paraların muhasebeleştirilmesine ilişkin mevcut yasal altyapı eksiklikleri ve farklı uygulamalardan kaynaklanan görüş ayrılıkları değerlendirilmiştir. Çalışmada, kripto paraların merkezi bir otorite tarafından ihraç edilmemesi nedeniyle klasik para tanımına uymadığı, buna rağmen muhasebenin bu işlemleri göz ardı etmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Literatürdeki yaklaşımlar doğrultusunda, kripto paraların kullanım amacına göre farklı hesap gruplarında izlenebileceği belirtilmiştir. Buna göre, ödeme amacıyla tutulan kripto paralar “nakit ve nakit benzeri” altında, ticaret amacıyla elde bulunduranlar ise “stoklar” grubunda muhasebeleştirilebilir. Yazarlar ayrıca, IASB’nin yeni bir standart geliştirmesi veya mevcut standartlara açıklık getirmesi gerektiğini, ulusal düzeyde ise KGK, TCMB, BDDK ve SPK gibi kurumların ortak düzenlemeler yaparak uygulama birliğini sağlamasının önem taşıdığını ifade etmişlerdir.

Kılıç ve Alataş (2023) tarafından yapılan “*Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Üzerine Bir İçerik Analizi*” başlıklı çalışmada, kripto varlıkların farklı muhasebe standartları çerçevesinde nasıl sınıflandırılıp muhasebeleştirilebileceği içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmada, kripto varlıkların IAS 7 Nakit ve Nakit Benzerleri, IFRS 9 Finansal Araçlar, IAS 2 Stoklar ve IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar standartları kapsamında değerlendirilebileceği tartışılmıştır. Analiz sonucunda, kripto paraların en uygun biçimde IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı kapsamında muhasebeleştirilebileceği ve yeniden değerlendirme yönteminin gerçeğe uygun değer ölçümü için en doğru yaklaşım olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, uygulamada birlik sağlanması ve mevcut karışıklığın giderilmesi için uluslararası düzeyde yeni bir kripto varlık standardının oluşturulması önerilmiştir.

Alataş (2024) tarafından yapılan “*Kripto Varlıkların Raporlanmasında Yeni Dönem: BOBİ FRS 2021 Güncellemesinin Analizi*” başlıklı çalışmada, FASB’nin kripto varlıkların gerçeğe uygun değer üzerinden muhasebeleştirilmesini öngören standardı ile KGK’nın BOBİ FRS 2021 güncellemesi karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışmada, FASB’nin düzenlemelerinin şeffaflık ve gerçeğe uygun raporlama açısından önemli bir adım olduğu, KGK’nın ise bu gelişmeleri dikkate alarak “Dijital Varlıklar” başlığı altında

yeni bir sınıflandırma yaptığı belirtilmiştir. KGK'nın BOBİ FRS Taslak 2024 düzenlemesinde kripto varlıkların maddi olmayan varlık olarak ele alınması, itfaya tabi tutulmaması ve gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülmesi öngörülmüştür. Ayrıca, finansal tablo dipnotlarında kripto varlıklara ilişkin detaylı açıklamaların yapılmasının şeffaflığı artıracığı, bu yaklaşımın hem finansal raporlama kalitesini yükselteceği hem de uluslararası uygulamalarla uyumu güçlendireceği vurgulanmıştır.

Sarioğlu ve Özveren (2024) tarafından yapılan “*Kripto Paraların Finansal Tablolarında Raporlanması*” başlıklı çalışmada, farklı raporlama standartlarına göre kripto varlıkların finansal tablolarda nasıl sınıflandırıldığı incelenmiştir. Çalışmada, US GAAP'e göre işletmelerin neredeyse tamamının kripto varlıkları maddi olmayan varlık olarak sınıflandırdığı; IFRS raporlamalarında ise bazı işletmelerin kripto varlıkları stoklar arasında gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca, bazı işletmelerin maddi olmayan varlıkları dönen varlık olarak raporlaması, TMS 38'in “duran varlık” vurgusunun yeniden değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Kripto para madenciliği yapan firmalarda da raporlama farklarının bulunduğu, bu durumun muhasebe uygulamalarında birlik ihtiyacını ortaya koyduğu ifade edilmiştir. Yazarlar, ilerleyen çalışmalarda kripto varlıklara ilişkin finansal tablo kalemlerinin dönemsel değişimlerinin incelenmesinin yararlı olacağını önermiştir.

Uysal ve Akçay (2025) tarafından yapılan “Kripto Para Muhasebe ve Denetim Standartlarının Türkiye Eksenli Güncellemelerine Bakış” başlıklı çalışmada, kripto varlıkların muhasebe ve denetim standartlarına ilişkin Türkiye'deki ve uluslararası alandaki en güncel düzenlemeler incelenmiştir. Çalışmada, FASB tarafından 2023 yılında yayımlanan “Accounting Standards Update (ASU) No: 2023-08” güncellemesi ile kripto varlıkların süresiz ömürlü maddi olmayan duran varlıklar olarak sınıflandırılması ve gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca bu ölçüm farklarının net gelir tablosunda muhasebeleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yazarlar, güncellenmenin kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine yönelik belirsizlikleri azalttığını ve değiştirilemez tokenlerin (NFT'lerin) ölçüm zorlukları nedeniyle kapsam dışında bırakıldığını ifade etmişlerdir. Türkiye açısından ise, BOBİ FRS 2024 değişiklikleri ile finansal tablolara “Dijital Varlıklar” kaleminin eklenmesi, KGK ve SPK tarafından yapılan düzenlemelerin FASB güncellemesiyle paralel olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, Türkiye'de kripto varlıkların denetiminin yalnızca SPK tarafından yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşlarınca yapılabileceği belirtilmiştir. Uysal ve Akçay, bu

gelişmelerin kripto varlıkların finansal tablolarında daha şeffaf, karşılaştırılabilir ve gerçeğe uygun değer temelli bir biçimde raporlanmasını sağlayacağını, dolayısıyla muhasebe uygulamalarında uluslararası standartlarla uyumlu bir birlik oluşturacağını vurgulamışlardır.

Çukacı ve Canpolat (2025) tarafından yapılan “Kripto Varlıkların BOBİ FRS 14 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı Kapsamında Muhasebeleştirilmesi” başlıklı çalışmada, kripto varlıkların BOBİ FRS çerçevesinde nasıl muhasebeleştirileceği uygulamalı olarak ele alınmıştır. Yazarlar, örnek uygulama kapsamında kripto varlıkların ilk ediniminde maliyet bedeliyle işletme aktifine kaydedildiğini, sonraki ölçümünün ise gerçeğe uygun değer yöntemi ile gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Ancak, kripto varlıkların aktif bir piyasanın bulunmaması veya gerçeğe uygun değerlerinin güvenilir biçimde ölçülememesi durumunda, maliyet bedeli esas alınarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Çalışmada ayrıca, Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan bildiriyle birlikte kripto varlıkların ilk kez yasal bir statü kazandığı ve muhasebeleştirilmesine ilişkin belirsizliklerin giderildiği vurgulanmıştır. Yazarlar, fiziksel nitelikleri bulunmayan ancak tanımlanabilir varlık tanımını karşılayan kripto varlıkların maddi olmayan duran varlıklar arasında raporlanmasının gerçeğe uygun ve doğru bir finansal raporlama sağlayacağını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, kripto varlıkların özellikleri dikkate alındığında, bu varlıkların BOBİ FRS 14 Maddi Olmayan Duran Varlıklar standardı kapsamında muhasebeleştirilmesinin, finansal tablo kullanıcılarının daha isabetli kararlar almalarına katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

2.2. Kripto Varlıkların Raporlanması Konularına İlişkin Yapılmış Uluslararası Çalışmalar

Ramassa ve Leoni (2021), çalışmalarında Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun (IASB) kripto para birimlerinin muhasebeleştirilmesine yönelik tartışmalara nasıl yaklaştığını incelemiş; kurulun düzenleyici tutumunun arkasındaki motivasyonları ve beklentileri analiz etmiştir. Çalışma sonucunda, paydaşların yeni düzenleme ve çözümler talep ettiği, ancak IASB’nin yönetim kurulu üyeleri ve paydaşlardan gelen eleştirilere rağmen bu baskılara direnmeye çalıştığı ortaya konulmuştur.

Luo ve Yu (2024) tarafından gerçekleştirilen “*Financial Reporting for Cryptocurrency*” adlı çalışmada, kripto varlıkların finansal raporlanmasına ilişkin mevcut uygulamalar 40 farklı işletmenin finansal tabloları üzerinden incelenmiştir. Çalışmada, işletmelerin kripto

varlıkları kullanım amacına göre farklı şekillerde muhasebeleştirdikleri belirlenmiş; bunların belirsiz ömürlü maddi olmayan duran varlıklar, stoklar veya finansal varlıklar olarak sınıflandırıldığı tespit edilmiştir. Yazarlar, ABD muhasebe standartları (US GAAP) ile uluslararası finansal raporlama standartları (IFRS) arasındaki ölçüm ve sınıflandırma farklılıklarının, işletme varlık değerlerinin ve kârlılık göstergelerinin kullanıcılar tarafından yanlış yorumlanmasına yol açabileceğini vurgulamıştır. Ayrıca, ABD’deki şirketlerin kripto varlıkları genellikle maliyet bedeli ve değer düşüklüğü yöntemiyle raporladığı, IFRS uygulayan şirketlerin ise çoğunlukla gerçeğe uygun değer yöntemini tercih ettiği belirtilmiştir. Çalışma sonucunda, kripto varlıkların doğru raporlanmasının yatırımcı güveni, piyasa değerlemeleri ve vergi uygulamaları açısından büyük önem taşıdığı; bu nedenle uluslararası düzenleyici kurumların yeni ekosistemler (örneğin DeFi, NFT, proof-of-stake madenciliği vb.) için açık muhasebe ilkeleri oluşturması gerektiği ifade edilmiştir.

Daruwala (2024) tarafından yapılan “*Critical Investigation on the IFRS Reporting Requirements of Cryptocurrencies*” başlıklı çalışmada, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin mevcut IFRS yaklaşımı eleştirel biçimde incelenmiştir. Çalışmada, kripto paraların kullanım amaçlarının değişim aracı olmaktan yatırım aracına kadar genişlediği ve IFRS’nin bu varlıkların ekonomik özelliklerini tam olarak yansıtamadığı belirtilmiştir. Araştırma, kripto varlıkların “nakit veya nakit benzeri” ya da “finansal araç” olarak raporlanamamasının finansal tabloların gerçeğe uygun sunumunu zayıflattığını vurgulamıştır. Ayrıca, kripto paraların “stok” veya “maddi olmayan duran varlık” olarak sınıflandırılmasının, özellikle IAS 38 kapsamındaki tanımlarla çeliştiği ifade edilmiştir. Yazar, kripto varlıkların mevcut standartlara tam olarak uymadığını, bu nedenle IFRS’in gelecekte bu varlıklar için özel bir raporlama standardı geliştirmesi gerektiğini savunmuştur.

Crumbley, Ariail ve Khayati (2024) tarafından yapılan “*How Should Cryptocurrencies Be Defined and Reported? An Exploratory Study of Accounting Professor Opinions*” başlıklı araştırmada, muhasebe akademisyenlerinin kripto varlıkların tanımlanması ve raporlanmasına ilişkin algıları incelenmiştir. Çalışmada, kripto paraların gelişiminin geleneksel para politikaları ve düzenleyici sistemler üzerinde önemli etkiler yarattığı; ancak Finansal Muhasebe Standartları Kurulu’nun (FASB) bu konuda politika geliştirmekte yavaş kaldığı belirtilmiştir. Yazarlar, FASB’nin 2024 yılı sonunda

yürürlüğe girecek yeni bir standart kabul ettiğini ve bu standardın kripto varlıkların finansal raporlamasında önemli bir dönüm noktası olacağını ifade etmiştir.

BÖLÜM 3. KRIPTO VARLIKLARIN FİNANSAL RAPORLARDA

SUNUMU

Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi, global ölçekte hala net bir hukuki ve finansal çerçeveye oturtulamamış, önemli belirsizlikler barındıran bir alandır. Bu belirsizliğin temel nedeni, kripto varlıkların geleneksel varlık sınıflarına tam olarak uymaması ve farklı ülkelerin yasal ve düzenleyici yaklaşımlarının çeşitlilik göstermesidir. Muhasebe standartlarını belirleyen uluslararası ve ulusal kurumlar, bu varlıkların tanımı, sınıflandırılması, ilk ve sonraki ölçümü, değer düşüklüğü ve finansal tablolarda sunumu konularında farklı görüş ve uygulamalara sahiptir (Yaslıdağ, 2022). Örneğin, kripto varlıklar bazı durumlarda nakit ve nakit benzeri, stok, maddi olmayan duran varlık veya menkul kıymet olarak muhasebeleştirilebilmektedir, ancak bu sınıflandırmalar tartışmaya açıktır ve sürekli değişim göstermektedir (Mazman İtik, 2024).

Bu hukuki ve finansal çerçevedeki belirsizlik, işletmeler için önemli zorluklar yaratmaktadır. Özellikle, kripto varlıkların ödeme aracı olarak kabul edilmemesi, devlet güvencesinden yoksun olmaları ve anlık değer değişimleri gibi faktörler, muhasebe uygulamalarını karmaşıktırmaktadır (Üzümcü ve Yıldırım, 2022). Birçok ülke, kripto paraların hukuki statüsü hakkında kapsamlı bir düzenleme getirmemiş, bu da muhasebe uygulamaları ve vergilendirme açısından yasal boşluklar yaratmaktadır (Yaslıdağ, 2022; Kahraman, 2024). Bu durum, özellikle işletmelerin kripto varlıklarını bilançolarında nasıl gösterecekleri, değerlendirme yöntemleri ve kâr/zarar tablolarına yansıtma biçimleri konusunda büyük farklılıklara yol açabilmektedir. Son dönemde bazı ülkelerde ve uluslararası kuruluşlarda bu boşluğu doldurmaya yönelik adımlar atılsa da (örneğin ABD'de FASB'ın ASU 2023-08 düzenlemesi veya AB'de MiCA Yönetmeliği), tam bir mutabakat ve standartlaşma henüz sağlanamamıştır (Mazman İtik, 2024; KPMG International, 2024). Bu bağlamda, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi konusunda uluslararası düzeyde yeknesak ve net bir düzenlemeye olan ihtiyaç devam etmektedir.

3.1. Kripto Varlıkların Sınıflandırılmasına Yönelik Farklı Yaklaşımlar

Kripto varlıkların finansal raporlamadaki yeri, varlıkların sınıflandırılmasına ilişkin yaklaşımlara doğrudan bağlıdır. Muhasebe standartları düzenleyici ve denetleyici kuruluşlarının farklı görüşleri bulunmaktadır. Uluslararası alanda standart koyucuların, kripto varlıklar hakkında açıklama yapma ve standart geliştirme konusunda geç

kalmasından kaynaklı olarak, piyasada işlem gören kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirileceği ve raporlanacağı konusunda belirsizlikler ortaya çıkmıştır. Bu belirsizlik, finansal tablo kullanıcıları açısından karşılaştırılabilirlik ve şeffaflık sorunlarına yol açmıştır.

Bu nedenle farklı ülkelerdeki meslek kuruluşları ve denetim şirketleri (örneğin AICPA, ACCA, KPMG, Deloitte) kendi bakış açılarına göre çeşitli açıklama ve kılavuzlar yayınlamışlardır. AICPA'nın kripto varlıkları muhasebeleştirme konusundaki rehber niteliğindeki açıklamaları, işletmelere uygulamada yol gösterici olmuştur. Tablo 1'de görüleceği üzere mesleki kuruluşların farklı görüşleri söz konusudur.

Tablo 1

Kripto Paraların Sınıflandırılması Üzerine Öne Sürülen Görüşler

	IASB	ACCA	AICPA	AASB	ASBJ	E&Y	KPMG	PwC	Deloitte
Nakit/ Nakit benzeri	X	X	X	✓	X	✓	X	X	X
Finansal Araç	X	X	X	✓	X	✓	X	X	X
Stok	X	X	X	✓	X	✓	X	✓	X
Maddi Olmayan Duran Varlık	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	Ø	✓
UMS 21 Paragraf 16 Gereği Parasal Olmayan Kalem	✓	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø
Yabancı Para	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø
Dijital Varlık	Ø	Ø	Ø	Ø	X	Ø	Ø	Ø	Ø
Dijital Para	Ø	Ø	Ø	Ø	✓	Ø	Ø	Ø	Ø

Kaynak: Aslan (2021)

Tablo 1'den anlaşılabacağı üzere Kripto varlıkların sınıflandırılması üzerine, muhasebe standartları kurumları ve uluslararası denetim şirketlerinin ortak görüşü maddi olmayan duran varlıklar (MODV) olduğu görülmektedir. Diğer yandan, öne sürülen görüşlerin finansal raporlamaya etkisi, dikkate alınması gereken bir konudur (Aslan, 2020).

Kripto varlıklar, çoğunluk olarak MODV olarak sınıflandırılmış olsa da elde tutma amacına göre farklı yaklaşımlar olduğu gözlenmiştir.

3.1.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Yorumlama Komitesi (IFRIC)

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Yorumlama Komitesi (IFRIC), Haziran 2019 yılında elde tutulan kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğiyle ilgili bir gündem kararı almıştır. Komitenin gündeminde ilk olarak kripto varlıkların tanımı, tarafları ve teknolojisi ele alınmıştır. Komite, kripto para birimi tutmanın, sahibinden ayrılıp ayrı ayrı satılabilmesi veya devredilebilmesi ve sahibine sabit veya belirlenebilir sayıda para birimi alma hakkı vermemesi nedeniyle Uluslararası Muhasebe Standartları IAS 38'deki maddi olmayan varlık tanımına uyduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca olağan iş akışı içerisinde satış amacıyla satış amacıyla elde tutulan kripto varlıkların stok olarak değerlendirileceği ve IAS 2 Stoklar kapsamında sınıflandırılabilmesi öngörülmüştür (IFRIC, 2019).

3.1.2. Fermanlı Ruhsatlı Muhasebeciler Birliği (ACCA)

ACCA, muhasebecilerin uygulamada karşılaşılabileceği ve mevcut IFRS Muhasebe Standartlarında bulunmayan konulara istinaden, kripto varlıklarla ilgili makale yayımlamıştır. Makalede, kripto varlıkların bir borsada alınıp satılabilmesi, işletmenin bu varlıklardan gelecekte ekonomik fayda elde edeceği beklentisinin bulunması ve kripto para birimlerinin değerlerinde büyük dalgalanmalar yaşanması, bu varlıkların doğası gereği parasal olmadığını ortaya koymaktadır. Kripto paralar bir tür dijital paradır ve fiziksel bir özden yoksundur. Bu nedenlerle, ilgili muhasebe standartları çerçevesinde en uygun sınıflandırma, “maddi olmayan duran varlık” olarak değerlendirilmektedir (ACCA, 2025).

3.1.3. Amerikan Sertifikalı Mali Müşavirler Enstitüsü (AICPA)

AICPA'nın Dijital Varlıklar Çalışma Grubu tarafından Aralık 2019'da yayımlanan uygulama yardımına dayanan, bağlayıcılığı olmayan rehberde; kripto varlıkların muhasebe açısından genellikle süresiz ömürlü maddi olmayan duran varlıklar olarak sınıflandırılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu sınıflandırma, Amerikan Muhasebe Standartları ASC 350 numaralı başlığı olan “Maddi Olmayan Duran Varlıklar – Şerefiye ve Diğer” kapsamında değerlendirilmektedir. Ayrıca, kripto varlıkların ne nakit ve nakit benzeri olarak ne de finansal araç ya da stok kapsamında sınıflandırılmayacağı belirtilmiştir. Bu değerlendirmeler, söz konusu varlıkların egemen bir devlet tarafından

ihraç edilmemesi ve geleneksel finansal varlık niteliklerini taşınamaması gerekçelerine dayandırılmaktadır (Dupuis vd., 2021)

3.1.4. Avustralya Muhasebe Standartları Kurumu (AASB)

AASB, kripto paraların mevcut IFRS çerçevesinde nakit veya finansal varlık tanımını karşılamadığını, bunun yerine söz konusu varlıkların kullanım amacına bağlı olarak, IAS 38 kapsamında MODV ya da satış amacıyla elde tutulmaları durumunda IAS 2 kapsamında stok olarak sınıflandırılabilceğini belirtmiştir (Ramassa ve Leoni, 2022).

3.1.5. Amerika Finansal Muhasebe Standartları Kurumu (FASB)

Kripto varlıkların finansal sistemde önemli bir alan kaplamaya başlaması, geleneksel muhasebe ilkeleri açısından çeşitli zorluklar doğurmuş ve bu gelişmeler, FASB mevcut yaklaşımlarını yeniden değerlendirmesine neden olmuştur. Yeni bir Muhasebe Standartları Güncellemesi (ASU) yayımlanmadan önce, kripto paralar genellikle US GAAP'in mevcut muhasebe çerçevesi uyarınca süresiz ömürlü MODV kapsamında sınıflandırılmaktadır (Beeler ve Udith, 2024). Sonraki dönemlerde 13 Aralık 2023'de FASB Tarafından kripto varlıkların muhasebeleştirilmesiyle ilgili olan ASU 350 MODV standardı 2023-08 güncellemesi yayımlanmıştır ve kripto varlıklar doğrudan bu standardda düzenlenmiştir ve MODV olarak sınıflandırılmıştır (ASU 350-60,2023).

3.2. Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Kripto Varlıkların Raporlanması

3.2.1. IFRS Kapsamında Kripto Varlıklar

3.2.1.1. Holdings Of Cryptocurrencies Rehberine Göre Değerlendirme

IFRIC, Haziran 2019 tarihinde yayımladığı “Holdings of Cryptocurrencies” başlıklı gündem kararında, kripto para varlıklarının Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) çerçevesinde nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine ilişkin açıklık getirmiştir. Bu rehber, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin standartlar arasında oluşan belirsizlikleri gidermeyi ve uygulamada yeknesaklık sağlamayı amaçlamaktadır.

Komite, rehber kapsamında kripto varlıkları; kriptografi ile güvenliği sağlanan, dağıtık defter (DLT) üzerinde kayıtlı, herhangi bir yasal otorite ya da kurum tarafından ihraç edilmemiş olması ve sahibine başka bir tarafla sözleşmeden kaynaklı bir hak doğurmayan sanal para olarak tanımlamıştır (Aslan, 2020).

Bu tür kripto varlıklar, IAS 32 kapsamında finansal varlık olarak sınıflandırılmamakta; çünkü sözleşmeden kaynaklı hak içermez, nakit değildir ve başka bir işletmenin özkaynak aracı niteliği taşımaz. Benzer şekilde, IFRS kapsamındaki nakit tanımını da karşılamadığı belirtilmektedir. Komite, kripto paraların mal ve hizmetlerin fiyatlandırılmasında ve finansal tabloların ölçüm biriminde nakit kadar yaygın kullanılmadığını gözlemleyerek, nakit olarak sınıflandırılmayacağını ifade etmiştir (IFRIC, 2019).

IAS 21 Kur Değişim Etkileri standardının 16. Paragrafı ise parasal kalemlerin ayırt edici özelliğini, “sabit ya da belirlenebilir tutarda para biriminin alınması hakkı ya da ödenmesi yükümlülüğüdür” olarak tanımlar, bu sebeple kripto paralar, parasal bir kalemin temel özelliğini taşımadığından dolayı, parasal olmayan kalem niteliğinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir (Aslan, 2020).

Komiteye göre muhasebeleştirme açısından ise kripto varlıkların elde bulundurulma amacına göre iki ayrı standart uygulanır. Eğer kripto para varlığı, işletmenin olağan faaliyetleri çerçevesinde satış amacıyla elde tutuluyorsa, IAS 2 Stoklar Standardı uygulanmaktadır. Ancak söz konusu varlık satış amacıyla değilse veya aracı-satıcı işletmeler kapsamına girmiyorsa, bu durumda kripto para varlıkları IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı kapsamında muhasebeleştirilir.

IAS 1 Finansal Tabloların Sunumu Standardına göre; bir işletme, finansal tablolarının anlaşılmasına katkı sağlayacak ilave her türlü bilgiyi açıklamakla yükümlüdür. Bu bağlamda, komite finansal tablolarda, kripto para varlıklara ilişkin aşağıdaki standartlara göre açıklama yükümlülüklerini özellikle vurgulamıştır.

3.2.1.1.1. IAS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu. IAS 1’in 122. paragrafına göre, işletme yönetimi kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin uyguladığı politikaları ve finansal tablolarda yer alan tutarları en çok etkileyen önemli yargıları açıklaması gerekir.

3.2.1.1.2. IAS 2 Stoklar. Bir işletme kripto paraları olağan faaliyetleri kapsamında satış amacıyla elde tutuyorsa, IAS 2’nin 36-39. paragrafları uyarınca;

- Kullanılan maliyet hesaplama yöntemi,
- Stokların ölçümünde kullanılan muhasebe politikaları,
- Kripto varlıkların toplam defter değeri,

- Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer üzerinden izlenen stokların defter değeri.

Finansal tablolarda açıklanmalıdır.

3.2.1.1.3. IAS 10 Raporlama Dönemi Sonrası Olaylar. IAS 10 standardının 21. Paragrafı, işletmenin önemli nitelikteki düzeltme gerektirmeyen olaylar hakkında bilgi vermesini zorunlu kılar. Bu tür olaylara ilişkin açıklamalarda olayın niteliği ve finansal etkisine dair bir tahminin yapılıp yapılmadığına ilişkin ifade yer almalıdır.

3.2.1.1.4. IFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü. İşletme, kripto varlıkları gerçeğe uygun değer üzerinden ölçüyorsa, bu durumda IFRS 13 standardının 91-99. paragrafları uyarınca aşağıdaki açıklamaları yapmakla yükümlüdür;

- İlk muhasebeleştirilmeden sonra değerlendirme yöntemlerini ve bu ölçümlerin oluşturulmasında kullanılan girdileri,
- Döneme ilişkin kâr veya zarar ile diğer kapsamlı gelire etkisi,
- Finansal tablo kullanıcılarının açıklanan sayısal bilgileri değerlendirmek amacıyla ek bir bilgiye ihtiyaç duyup duymayacağı.

3.2.1.1.5. IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar. İşletme IAS 38 kapsamında muhasebeleştiriyor ise, IAS 38'in 118-128 paragraflarında yer alan aşağıdaki açıklamaları sağlamakla yükümlüdür;

- Yararlı ömrünün sınırlımı yoksa sınırsız mı olduğu, sınırlı ise yararlı ömrü veya kullanılan itfa oranı,
- Dönem başı ve dönem sonu itibariyle brüt defter değeri, birikmiş amortismanlar ve birikmiş değer düşüklüğü zararları ayrı ayrı gösterilmek suretiyle açıklanmalıdır,
- Sınırsız yararlı ömre sahip bir MODV açısından, varlığın defter değeri ve sınırsız yararlı ömür değerlendirmesini destekleyen nedenler,
- İşletme ilgili varlığın sınırsız yararlı ömre sahip olduğunun belirlenmesinde önemli rol oynayan faktörleri.

Belirtmesi gerekmektedir.

3.2.1.2. IAS 2 Stoklar, IAS 32 Finansal Araçlar ve IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Açısından Değerlendirme

Kripto varlıkların tanımı, edinim ve kullanım amacı dikkate alındığında farklı standartların kapsamına girdiği izlenmektedir. Ekonomik işlevlerine göre farklılık gösteren kripto varlıklar, IFRS ve IAS kapsamında aşağıda yer alan standartlara göre işlem görebilirler (Özkul, 2022).

3.2.1.2.1. IAS 2 Stoklar. IFRS Yorumlama Komitesi, bazı işletmelerin kripto varlıklarını, olağan ticari faaliyetleri kapsamında satış amacıyla elde tutabileceğini gözlemlemiştir. Bu bağlamda ticari amaçla elde tutulan kripto varlıklar IAS 2 stoklar standardı kapsamında sınıflandırılır ve raporlanır.

IAS 2 Stoklar standardının 6. Paragrafında stoklar şu şekilde tanımlanır;

- Olağan iş akışı içinde satılmak üzere elde tutulan,
- Olağan iş akışı içinde satılmak üzere üretilmekte olan veya,
- Üretim sürecinde veya hizmet sunumunda kullanılacak hammadde ve malzeme şeklinde bulunan varlıklardır.

IAS 2 Stoklar standardına göre, stoklar maliyet değeri veya net gerçekleşebilir değerden düşük olanı üzerinden ölçülür. Ayrıca, “Stokların maliyeti; tüm satın alma maliyetlerini, dönüştürme maliyetlerini ve stokları mevcut konuma ve duruma getirilmesi için katlanılan diğer maliyetleri içerir” (KGK, 2018). Stoklar, maliyet değeri veya net gerçekleşebilir değerden düşük olanı ile değerlendirilir. Ancak IFRIC gündem kararına göre broker-trader işletmeler, fiyat dalgalanmalarından veya alım-satım marjlarından kısa vadeli kazanç elde etme amacıyla elde tutuluyorsa, IAS 2.3(b) uyarınca gerçeğe uygun değer eksi satış maliyetleri üzerinden ölçülür. Bu yaklaşım, özellikle kripto varlık alım-satımını profesyonel ticari faaliyet olarak yürüten işletmeler için geçerlidir (IFRIC, 2019). Stok olarak kayıtlara alınan kripto varlıklar satıldığında, satıştan elde edilen gelir satış hasılatı olarak kayıtlara alınmaktadır (Yüksel, 2020).

Kripto varlıkların, üzerinde üretim, işleme, dönüştürme gibi katma değer yaratan işlemler yapılmadan yalnızca fiyat artışından faydalanmayı hedefleyen yapısı, bazı araştırmacılara göre IAS 2’nin temel ilkeleriyle çelişebilir. Bu nedenle, kripto varlıkların stok olarak sınıflandırılmasına yönelik eleştiriler literatürde yer bulmaktadır (Jackson ve Luu, 2023).

3.2.1.2.2. IAS 32 Finansal Araçlar: Sunum. IAS 32 Finansal Araçlar: Sunum standardı'nın 11. Paragrafında finansal varlıklar şu şekilde tanımlanmıştır:

- Nakit,
- Başka bir işletmenin özkaynağına dayalı finansal araç;
 - Başka bir işletmeden nakit ya da başka bir finansal varlık almak için veya
 - Potansiyel olarak işletmenin lehine olan koşullarda finansal varlık veya borçların başka bir işletme ile takas edilmesi için düzenlenen sözleşmeden doğan hak veya,
- İşletmenin özkaynağına dayalı finansal aracıyla ödenecek ya da ödenebilecek olan ve
 - İşletmenin değişken sayıda özkaynağına dayalı finansal aracını almak zorunda olduğu ya da olabileceği bir türev olmayan sözleşme veya
 - İşletmenin belirli sayıda özkaynağına dayalı finansal aracını, belirli bir nakdini ya da başka bir finansal varlığını takas etmesi dışındaki şekillerde ödenecek ya da ödenebilecek bir türev sözleşme. Bu amaçla, işletmenin özkaynağına dayalı finansal araçlar, 16A - 16B paragrafları uyarınca özkaynağına dayalı finansal araç olarak sınıflandırılan satım opsiyonu bulunan finansal araçları, 16C - 16D paragrafları uyarınca özkaynağına dayalı araç olarak sınıflandırılan ve işletmeye sadece tasfiye durumunda diğer tarafa işletmenin net varlıklarından oransal bir pay verme yükümlülüğü getiren finansal araçları veya söz konusu araçların gelecekte yapılacak tahsilatları ya da teslimatlarına ilişkin sözleşmeler olarak düzenlenen araçları içermez.

IFRS Yorumlama Komitesi, kripto para varlıklarının finansal varlık olarak değerlendirilmemesi gerektiği sonucuna varmıştır. Çünkü kripto varlıklar, nakit değildir, başka bir işletmenin özkaynak aracı niteliğini taşımaz, sahipliğe dayalı herhangi bir sözleşmesel hak doğurmaz ve sahibinin kendi özkaynak araçlarıyla ifa edilmesi gereken veya edilebilecek bir sözleşme kapsamında da değerlendirilmez (IFRIC, 2019).

Blozinciri veya dağıtık defter teknolojisinin kullanılması, taraflar arasında kendiliğinden sözleşmesel bir ilişki doğurmaz. Tanımlanabilir bir karşı tarafın mal, hizmet veya finansal araç sunma yükümlülüğünü içerdiği ölçüde, bazı kripto varlıklar sözleşme tanımını karşılayabilir. Ancak herhangi bir mal veya hizmete erişim hakkı sağlamayan ve belirli

bir karşı tarafa dayanmayan kripto varlıklar bu kapsam dışında kalmaktadır. Örneğin, Bitcoin blokzincirine dâhil olan bireyler ile diğer kullanıcılar arasında doğrudan sözleşmesel bir ilişki bulunmamaktadır. Bitcoin sahipleri, madencilere, borsalara ya da başka herhangi bir tarafa karşı uygulanabilir bir hakka sahip değildir. Bu nedenle, söz konusu varlıklardan ekonomik fayda elde edilebilmesi için gönüllü bir alıcı bulunması gerekmektedir (E.Y., 2021).

IAS 32 Finansal Araçlar: Sunum standardının AG3 numaralı paragrafında “Para (nakit) bir finansal varlıktır; çünkü bir değişim aracını temsil eder ve dolayısıyla bütün işlemlerin ölçülmesi ve finansal tablolara yansıtılmasında esas teşkil eder. Bir banka ya da benzeri bir finansal kuruluş nezdindeki nakit mevduat bir finansal varlıktır, çünkü sahibine, sözleşmeden doğan, kuruluştan nakit çekme veya bakiyesine karşılık kredi veren lehine bir finansal borcun ödenmesinde kullanılacak çek veya benzer bir araç keşide etme hakkını temsil eder.” ifadesine yer verilmektedir.

Komite, AG3 paragrafında yapılan nakit tanımının, nakdin bir değişim aracı olarak kullanılmasının ve mal veya hizmetlerin fiyatlandırılmasında parasal ölçü birimi olarak işlev görmesinin, nakdi finansal tablo ölçüm ve muhasebeleştirme süreçlerinin temel unsuru haline getirdiğini ima ettiğini gözlemlenmiştir. Bazı kripto para birimlerinin belirli mal ve hizmetlerin değişiminde kullanılabildiği doğrudur. Ancak komite, herhangi bir kripto paranın, mal ve hizmetlerin fiyatlandırılmasında kullanılan parasal birim ve tüm işlemlerin ölçüm ve muhasebeleştirilmesinde temel alınan bir değişim aracı olacak düzeyde yaygınlık kazanmış olduğuna dair bir bulguya rastlamadığını belirtmiştir. Sonuç olarak komite, kripto para varlıklarının halihazırda nakdin taşıdığı özellikleri karşılamaması nedeniyle, nakit olarak sınıflandırılmayacağı sonucuna ulaşmıştır.

3.2.1.2.3. IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar. IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar (MODV) standardının 8. paragrafı, MODV’ği “fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal olmayan bir varlıktır” olarak tanımlar. Aynı standardın 12. paragrafında ise bir varlığın belirlenebilirlik kriterini aşağıdaki durumlar sağlar:

- Ayrılabilir olması, diğer bir deyişle işletmeden ayrılabilme ya da bölünebilme özelliğine sahip ve bireysel olarak ya da işletmenin bu yönde bir niyetinin olup olmadığına bakılmaksızın ilgili sözleşme, tanımlanabilir varlık veya borç ile beraber satılabilir, devredilebilir, lisans altına alınabilir, kiralanabilir ya da takas edilebilir olması veya

- İlgili hakların işletmeden ya da diğer haklar ve yükümlülüklerden ayrılabilmesi veya devredilebilmesine bakılmaksızın, sözleşmede yer alan haklardan ya da diğer yasal haklardan kaynaklanması.

IAS 38 MODV standardı, aşağıda belirtilen durumlar haricinde, tüm MODV'nin muhasebeleştirilmesinde uygulanır:

- Başka bir Standardın kapsamına giren maddi olmayan duran varlıklar.
- IAS 32 Finansal Araçlar: Sunum'da tanımlanan finansal varlıklar.
- Araştırma ve değerlendirme varlıklarının muhasebeleştirilmesi ve ölçümü (bakınız: IFRS 6 Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi) ve
- Madenler, petrol, doğal gaz ve benzeri yenilenemeyen kaynakların geliştirilmesi ve çıkarılmasına ilişkin harcamalar.

IAS 38 MODV standardı 8. paragrafı, geçmişteki bazı olayların sonucu olarak işletme tarafından kontrol edilen ve işletmeye gelecekte ekonomik yarar sağlaması beklenen bir kaynağı varlık olarak tanımlar. Bu sebeple kripto paralar, sahipliklerini kanıtlayan özel anahtarların işletme elinde bulunması ve bu varlıkların üçüncü taraf onayına gerek duymaksızın transfer edilebilmesi sayesinde işletme tarafından kontrol edilebilir. Ayrıca ekonomik fayda sağlama kriteri açısından, kripto paralar gelecekte sermaye kazancı, mal veya hizmet alımı gibi fayda sağlama beklentisi, kripto paralar için uygundur. Bu nedenle, kripto paralar IAS 38 kapsamındaki tanıma göre varlık olarak kabul edilebilir (Şahin, 2018).

Komite, kripto para varlıklarının IAS 38 kapsamındaki MODV tanımını karşıladığını gözlemlemiştir. Bu değerlendirme, kripto para varlığı, sahibinden ayrı olarak bireysel şekilde satılabilir veya devredilebilir nitelikte olması ve sahibine sabit veya belirlenebilir sayıda para birimi birimini alma hakkı vermemesine dayanmaktadır (IFRIC, 2019).

IAS 38'e göre işletmeler, bir maddi olmayan duran varlığın yararlı ömrünün sınırlı mı yoksa belirsiz mi olduğunu değerlendirmek zorundadır. Standartta, eğer varlığın işletmeye nakit girişleri sağlamasının öngörülebilir bir sonu yoksa bu varlık belirsiz ömürlü kabul edilir. Kripto varlıkların uzun vadede değer saklama amacıyla tasarlanmış olması nedeniyle, bu varlıkların IAS 38 kapsamında genellikle belirsiz ömre sahip maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Ancak, teknolojik gelişmelerin hızlı değişim gösterebileceği dikkate alınmalı ve IAS 38'de

“belirsiz” ifadesinin “sonsuz” anlamına gelmediği unutulmamalıdır ve belirsiz ömürlü maddi olmayan varlıklara amortisman uygulanmaz (Grant Thornton, 2018).

IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı, kripto paraların diğer tüm türleri için geçerlidir. Bu standarda göre, söz konusu varlık için aktif bir piyasanın bulunması halinde yeniden değerlendirme yönteminin uygulanmasına ve böylece varlığın gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülmesine izin verilmektedir. Yeniden değerlendirme sonucunda oluşan değer artışları “diğer kapsamlı gelir” içerisinde raporlanırken, değer azalışları doğrudan kâr veya zarar tablosuna yansıtılmaktadır. Bununla birlikte, eğer geçmiş dönemlerde aynı varlık için diğer kapsamlı gelirden bir yeniden değerlendirme fazlası birikmişse, ortaya çıkan azalış öncelikle bu fazlalık ile mahsup edilmektedir (KPMG, 2024).

3.2.1.3. Kripto Varlıkların IFRS Kapsamında Muhasebeleştirilmesi

IFRS kapsamında kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi, işletmenin faaliyet amacı, varlıkların elde bulundurulma şekli ve kullanım amacına göre farklı standartlar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, IFRS çerçevesinde finansal raporlama yapan CoinShares International Limited şirketi, kripto varlıkların finansal tablolarda nasıl sınıflandırıldığına ilişkin somut bir örnek teşkil etmektedir. Bu kapsamda CoinShares International Limited’a ait finansal durum tablosu, Tablo 2’de incelenmiştir.

Tablo 2

CoinShares International Limited 2024 Yılı Finansal Durum Tablosu

Varlıklar	31.12.2024	31.12.2023 (Düzeltilmiş)
Duran varlıklar		
Maddi duran varlıklar	2.406.144	3.065.552
Stok olarak tutulan dijital varlıklar	–	1.331.614
Şerefiye	2.247.287	941.507
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	8.858.113	9.716.511
Yatırımlar	19.998.654	25.110.879
İştiraklerdeki yatırımlar	–	19.813.328
Ticari alacaklar ve diğer alacaklar	1.256.818	328.614
Diğer duran varlıklar	894.377	2.211.742
Toplam duran varlıklar	35.661.393	62.519.747
Varlıklar	31.12.2024 (£)	31.12.2023 (£)
Dönen varlıklar		
Nakit ve nakit benzerleri	19.859.572	25.507.944
Stok olarak tutulan dijital varlıklar	2.442.813.368	1.896.954.602
Teminat amaçlı tutulan dijital varlıklar	1.184.392.369	478.895.757
Diğer dönen varlıklar	1.113.357.091	266.093.775
Ticari alacaklar ve diğer alacaklar	2.977.315	2.241.203
Toplam dönen varlıklar	4.763.399.715	2.669.693.281

Tablolar Devamı

Toplam varlıklar	4.799.061.108	2.732.213.028
Yükümlülükler	31.12.2024 (£)	31.12.2023 (£)
Kısa vadeli yükümlülükler		
Sertifika borcu	-4.171.982.360	-2.351.475.523
Aracı kurumlara borçlar	-79.011.258	-669.402
Ticari borçlar ve diğer borçlar	-10.523.355	-5.612.218
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	-201.457.063	-108.940.878
Kısa vadeli kiralama yükümlülükleri	-583.820	-563.633
Dönem vergi yükümlülükleri	-91.987	-156.970
Toplam kısa vadeli yükümlülükler	-4.463.649.843	-2.467.418.624
Net dönen varlıklar	299.749.872	202.274.657
Uzun vadeli yükümlülükler		
Uzun vadeli kiralama yükümlülükleri	-1.801.699	-2.404.272
Uzun vadeli krediler	-19.654.267	-23.145.127
Toplam uzun vadeli yükümlülükler	-21.455.966	-25.549.399
Toplam yükümlülükler	-4.485.105.809	-2.492.968.023
Net varlıklar	313.955.299	239.245.005
Özkaynaklar	31.12.2024 (£)	31.12.2023 (£)
Sermaye	33.006	33.667
Emisyon primi	30.223.904	30.690.938
Diğer yedekler	19.399.182	11.582.904
Geçmiş yıllar kârları	264.299.207	196.937.496
Toplam özkaynaklar	313.955.299	239.245.005

Kaynak: CoinShares International Limited (2025)

CoinShares International Limited’a ait Tablo 2’de bulunan 2024 yılına ait finansal durum tablosu ve ilgili dipnot açıklamaları incelendiğinde, dijital varlıkların muhasebeleştirilmesine yönelik olarak önemli bir politika değişikliğine gidildiği görülmektedir. Şirket, dipnotlarda, “Dijital varlıklara ilişkin özel bir muhasebe standardı bulunmamaktadır ve IFRS rehberliği, bu varlıkların muhasebeleştirilme yönteminin, varlıkların elde bulundurulma amacına ve işletmenin niteliğine (örneğin bir aracı–tacir olup olmadığına) bağlı olarak değişebileceğini belirtmektedir. Yönetim kurulu, Grup ve bağlı ortaklıklarının yürüttüğü faaliyetler doğrultusunda “aracı-tacir (broker-trader)” olarak sınıflandırılması gerektiğini değerlendirmiştir. Bu nedenle, elde tutulan dijital varlıkların IAS 2 – Stoklar Standardı kapsamında raporlanmasının uygun olduğuna karar verilmiştir.” açıklamasına yer vermiştir.

Ayrıca teminat amaçlı elde tutulan dijital varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak; “Teminat amaçlı elde tutulan dijital varlıkların sınıflandırması, IFRS 9 Finansal Araçlar Standardında tanımlandığı üzere, gerçeğe uygun değer riskinden korunma muhasebesi ilişkilerinde kullanılan, koruma araçları olarak belirlenmiştir. Bu varlıklar, grup tarafından ihraç edilen borsada işlem gören ürünler ile ilişkili yükümlülüklerin

gerçeğe uygun değer değişimlerinden kaynaklanan riskleri dengelemektedir.” ifadeleri kullanılmıştır.

Dipnotlarda ayrıca, önceki dönemlerde dijital varlıkların IAS 38 MODV kapsamında muhasebeleştirildiğini, ancak 2024 yılında muhasebe politikasının değiştirilerek söz konusu varlıkların, IAS 2 Stoklar ve IFRS 9 Finansal Araçlar standartları kapsamında yeniden sınıflandırıldığı belirtilmiştir. Tablo 2’de görüleceği üzere kripto varlıklar 2024 yılında dönen varlıklarda iki ayrı kaleme raporlanmıştır. Ayrıca yönetim kurulu değerlendirmeleri sonucunda, stok olarak tutulan kripto varlıklar IAS 2 Stoklar uyarınca, gerçeğe uygun değerinden satış maliyetleri düşülerek ölçülmesi ve teminat amaçlı elde tutulan maddi olmayan varlıklar ise IFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında riskten korunma muhasebesi ilişkilerine tabi tutulması kararlaştırılmıştır.

Bu politika değişikliği, dijital varlıkların IAS 38 kapsamındaki maddi olmayan varlık modelinden, IAS 2 ve IFRS 9 kapsamındaki karma sınıflandırma modeline geçişini ifade etmektedir. CoinShares, dijital varlıkların kullanım amacına göre farklı muhasebe standartlarını uygulayarak ticari nitelikli varlıkları stok, teminat amaçlı tutulanları ise ekonomik riskten korunma kapsamında değerlendirmiştir. Bu yaklaşım, kripto varlıkların işletme fonksiyonuna bağlı olarak farklı finansal raporlama modellerine tabi olabileceğini göstermekte; IFRIC 2019 kararının tanımladığı sınırlı çerçevenin ötesinde ekonomik içerik esasına dayalı bir uygulamayı temsil etmektedir.

CoinShares, dipnot açıklamalarına göre, politika değişikliğinden önce dijital varlıkların maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmasının, bu varlıkların gerçeğe uygun değer değişimlerinin önemli tutarlarda diğer kapsamlı gelire yansıtılmasına neden olduğunu belirtmiştir. Bu durumun ise, kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda yer alan vergi sonrası net kâr/zarar kaleminin şirketin gerçek finansal performansını tam olarak yansıtmadığı sonucunu doğurduğunu ifade edilmiştir.

Tablo 3

CoinShares International Limited 2023 Yılı Finansal Durum Tablosu Aktif Kalemleri

Varlıklar	2023 (£)
Duran Varlıklar	
Maddi duran varlıklar	3.065.552
Dijital varlıklar	1.331.614
Şerefiye	941.507
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	9.716.511

Tablolar Devamı

Yatırımlar	25.110.879
İştiraklerdeki yatırımlar	19.813.328
Ticari alacaklar ve diğer alacaklar	328.614
Diğer duran varlıklar	2.211.742
Toplam Duran Varlıklar	62.519.747
Dönen Varlıklar	
Nakit ve nakit benzerleri	25.507.944
Ticari alacaklar ve diğer alacaklar	2.241.203
Dijital varlıklar	2.375.850.359
Diğer dönen varlıklar	266.093.775
Toplam Dönen Varlıklar	2.669.693.281
Toplam Varlıklar	2.732.213.028

Kaynak: CoinShares International Limited (2024)

Tablo 3'te görüleceği üzere CoinShares, 2023 yılında dönen ve duran varlıklar altında kripto varlık raporlamıştır. Şirket 2023 yılında MODV olarak IAS 38 hükümleri gereğince raporlama yapmıştır, ancak 2024 yılı muhasebe politikalarında değişiklik yapmasından dolayı Tablo 3'te de görüleceği üzere dönen varlıklar grubunda bulunan 2.375.850.359 £ değerindeki dijital varlıkları, Tablo 2'de görüleceği üzere 2024 yıllık raporunda geriye dönük düzeltme yaparak, 1.896.954.602 £ değerindeki dijital varlıkları stok olarak tutulan dijital varlıklar ve 478.895.757 £ değerindeki dijital varlıkları teminat amaçlı tutulan dijital varlıklar olarak iki ayrı kaleme bölüştürmüştür.

3.2.2. FASB Standartlarında Kripto Varlık Muhasebesi

Amerikan, Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerini (Generally Accepted Accounting Principles, GAAP) güncellemek ve geliştirmekle yetkili olan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (Financial Accounting Standards Board, FASB), Aralık 2023 tarihinde kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi ve bunlara ilişkin açıklamaların iyileştirilmesi amacıyla ASU 2023-08 başlıklı standart güncellemesini yayınlamıştır.

Bu güncellemede yer alan değişiklikler, aşağıdaki kriterleri karşılayan varlıklara uygulanır:

- Maddi olmayan duran varlık tanımını karşılayan,
- Varlık sahibine, dayanak mallar, hizmetler veya diğer varlıklar üzerinde hukuken uygulanabilir haklar veya talepler sağlamayan,

- Blokzinciri veya benzeri bir teknolojiye dayalı dağıtık defter üzerinde oluşturulan veya bulunanlar,
- Kriptografi ile güvence altına alınanlar,
- Misli nitelikte (fungible) olanlar,
- Raporlayan işletme veya onun ilişkili tarafları tarafından oluşturulmayan veya ihraç edilmeyenler.

Bu kriterleri karşılayan varlıkların, her raporlama döneminde gerçeğe uygun değer (fair value) üzerinden yeniden ölçülmesi ve bu ölçümden kaynaklanan değişikliklerin net gelire yansıtılması zorunludur (ASU 2023-08).

Bu güncelleme ile birlikte kripto paralar hakkında rehberlik sağlayan ilk kapsamlı standart FASB tarafından yayınlanmıştır. Bu standart MODV tanımını karşılayan belirli kripto varlık grubuna göre hazırlanmış ve kripto varlıkların tüm çeşitlerini kapsamamaktadır. NFT ve Stablecoin gibi kripto varlıklar bu güncellemenin dışında kalmıştır ve bu konu birçok eleştiriye sebep olmuştur (Alataş, 2024).

3.2.2.1. ASU 2023-08 Kapsamında Kripto Varlıkların Sonraki Ölçümü

Gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen kripto varlıkların, bilançoda diğer MODV'dan ayrı olarak sunulması ve sonraki ölçümlerden kaynaklanan değişikliklerin, gelir tablosunda diğer MODV'ın defter değerindeki değişiklikleri ayrı olarak sunulması gerekir (ASU 2023-08).

İşletmeler, MODV'larının yararlı ömrünü sınırlı veya sınırsız olarak belirlemelidir. Bir MODV'ğin yararlı ömrü, eğer raporlama yapan işletme açısından bu ömrü sınırlayan herhangi bir hukuki, düzenleyici, sözleşmesel, rekabetçi, ekonomik veya diğer faktör bulunmuyorsa sınırsızdır. Kripto varlıklar genellikle sınırsız yararlı ömre sahiptir; bu nedenle muhasebe literatürü bunları sınırsız ömre sahip MODV olarak değerlendirir (Rashty, 2024).

3.2.2.2. ASU 2023-08 Kapsamında Kripto Varlıkların Sunum ve Açıklama Esasları

ASU 2023-08 güncellemesinde yer alan değişiklikler, nakit akış tablosuna ilişkin sunum gerekliliklerini başka bir şekilde değiştirmemekle birlikte, kripto varlıklardan kaynaklanan ve olağan ticari faaliyetler kapsamında alınan ve çok kısa sürede nakde çevrilen nakit girişlerinin özel olarak sunulması zorunlu tutulmaktadır.

Yıllık ve ara raporlama dönemleri için, bu güncellemede yer alan değişiklikler, işletmenin aşağıdaki bilgileri açıklamasını zorunlu tutulmaktadır:

- Kripto varlık pozisyonlarına ilişkin raporlama dönemindeki faaliyetlerin toplam bazda, eklemeler (bu eklemelere neden olan faaliyetlerin açıklaması ile birlikte), elden çıkarmalar, kazançlar ve kayıplar dâhil olmak üzere hareket tablosu,
- Raporlama döneminde gerçekleştirilen herhangi bir kripto varlık elden çıkarımı için, elden çıkarma fiyatı ile maliyet esasları arasındaki farkın ve söz konusu elden çıkarmalara neden olan faaliyetlerin açıklamasının sunulması gerekmektedir.
- Kazançlar ve kayıplar ayrı olarak sunulmuyorsa, bu kazanç ve kayıpların gelir tablosunda yer aldığı satır kalemi;
- Kripto varlıkların maliyet esasının belirlenmesinde kullanılan yöntem.

Bu açıklama ve sunum gereklilikleri, yatırımcıların ve diğer finansal tablo kullanıcılarının, işletmenin kripto varlıklarına ilişkin risk ve maruziyetini daha doğru değerlendirebilmeleri için şeffaflık sağlamayı amaçlamaktadır (ASU 2023-08).

3.2.2.3. ASU 2023-08 ile Kripto Varlıkların ABD GAAP Kapsamında Muhasebeleştirilmesi

Aralık 2019’da Amerikan Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü (AICPA), bağlayıcı olmayan bir rehber niteliğinde “Dijital Varlıkların Muhasebeleştirilmesi ve Denetlenmesi” başlıklı Uygulama Yardımını yayımlamıştır. Bu çalışmada ulaşılan genel kanaat, kripto varlıkların bilançolarda belirsiz ömre sahip MODV’lar olarak sınıflandırılması ve değer düşüklüğü testine tabi tutulması gerektiği yönündedir. Genel olarak MODV’lar fiziksel varlığa sahip değildir ve finansal varlık olarak değerlendirilmez (The CPA Journal, 2024).

Tablo 4

Us Gaap Kapsamında Kripto Varlık Sınıflandırılması

Sınıflandırma	Tanımı karşılama	Gerekçe
Nakit/ Nakit benzeri	X	Yasal bir ödeme aracı olmaması nedeniyle nakit değildir. Kolayca nakde dönüştürülebilir olsa da vade içermediğinden nakit benzeri değildir.
Finansal Araç	X	Bu dijital varlıklar nakit değildir (önceki satıra bakınız) ve sahibine (1) başka bir işletmede mülkiyet hakkı veya (2) nakit ya da başka bir finansal Varlık veya aracı alma hakkı veren sözleşmeye dayalı bir hak sağlamaz.
Stok	X	Bir dijital varlık maddi bir varlık olmadığından stok tanımını karşılamaz.

Tablolar Devamı

Maddi Olmayan Duran Varlık	✓	Bu dijital varlıklar genellikle, fiziksel bir özden yoksun olan ve varlık tanıma kriterlerini FASB'nin Kavramsal Çerçevesi'nde karşılayan bir varlık (finansal varlık veya şerefiye dışında) olarak maddi olmayan duran varlık tanımını karşılar. (ASU 350-30-25-4)
----------------------------	---	---

Kaynak: KPMG (2024)

Belirsiz ömre sahip maddi olmayan duran varlıklar için amortisman uygulanmamaktadır. Bunun yerine, bu varlıklar belirli dönemlerde ya da değer düşüklüğü ihtimalini ortaya koyan tetikleyici bir durum meydana geldiğinde değer düşüklüğü testine tabi tutulmaktadır. Bu nedenle, defter değerleri gerçeğe uygun değer altına düştüğünde, ilgili varlıklar değer düşüklüğüne uğramış sayılmakta ve finansal tablolarda gerçeğe uygun değerleri üzerinden gösterilmektedir. Ancak FASB'nin 2023 tarihli ASU 2023-08 güncellemesi ile kripto varlıkların hâlen maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılması sürdürülmekte, ancak değer düşüklüğü modelinin yerine gerçeğe uygun değer yaklaşımı benimsenmektedir. Bu düzenleme kapsamında işletmelerin kripto varlıklarını her raporlama döneminde gerçeğe uygun değer üzerinden ölçmeleri ve ortaya çıkan sonuçları doğrudan net kâr veya zarar tablosuna yansıtmaları gerekmektedir (The CPA Journal, 2024).

Tablo 5

Fasb'nin Kripto Varlık Düzenlemesi

UNSUR	AÇIKLAMA
Muhasebe Standartları Güncellemesi	23 Mart 2023'te, "Maddi Olmayan Varlıklar- Şerefiye ve Diğer-Kripto Varlıklar" başlıklı bir taslak öneri yayınladı.
Son Yorum Tarihi	Taslak için yorumlar 6 Haziran 2023'e kadar alındı.
Standardın Kabulü	6 Eylül 2023'te kabul edilip, 13 Aralık 2023'te ASU 2023-08 olarak yayımlandı.
Kapsam	Standart, belirli kripto varlık kategorilerini (fungible dijital varlıklar) kapsar; NFT ve Stablecoin gibi varlıklar bu düzenlemenin dışında kalmaktadır.
Tanımlama	Kripto varlıklar, sınırsız ömürlü maddi olmayan duran varlıklar olarak sınıflandırılır ve belirli koşulları sağlamalıdır: maddi olmayan varlık olma, dağıtık defter teknolojisi ile oluşturulmuş olma, değiştirilebilir olma (Fungible), raporlayan işletme veya onun ilişkili tarafları tarafından oluşturulmamış veya yayınlanmamış olma vb.
İlk Kayıt	Kripto varlıkların edinimi sırasında ortaya çıkan işlem maliyetleri için özel bir rehberlik sağlanmamıştır; ilk ölçüm genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre yapılır.
Sonraki Ölçüm	Kripto varlıklar, aktif piyasada gerçeğe uygun değerle ölçülür ve değer değişiklikleri kar/zarar tablosuna yansıtılır.
Raporlama	Kripto varlıklar, bilançoda diğer maddi olmayan varlıklardan ayrı gösterilir; gelir tablosunda değerleme kazanç ve zararları net kara eklenir.
Dipnot Açıklamaları	İşletmeler, kripto varlıklarının isimlerini, maliyet bedellerini, gerçeğe uygun değerlerini ve miktarlarını dipnotlarda belirtmelidir.

Tablolar Devamı

Uygulanma Tarihi	15 Aralık 2024'ten sonra başlayan mali yıllar için geçerlidir; erken uygulama mümkündür.
------------------	--

Kaynak: Alataş (2024)

Bunun yanı sıra 2020 yılında MicroStrategy Inc., Bitcoin'i uzun vadeli yatırım amacıyla satın aldığını ve bilançosunda raporladığını duyuran ilk şirket olmuştur. Daha sonrasında Tesla Inc., Block Inc. gibi şirketler de kripto varlıklara yatırım yaptığını açıklamıştır (Özkul, 2022).

MicroStrategy Incorporated, iş zekâsı, analitik ve bulut tabanlı yazılım çözümleri geliştiren küresel bir teknoloji şirkettir. Şirket, Ağustos 2020'de ilk kez 250 milyon ABD doları tutarında Bitcoin yatırımı gerçekleştirmiştir. Bu tarihten itibaren kripto varlık yatırımlarını sürdüren MicroStrategy, 2025 yılı itibarıyla yaklaşık 63 milyar ABD doları tutarında değere sahip 581 bin adet Bitcoin portföyünü bünyesinde bulundurmaktadır (Investopedia, 2025). MicroStrategy, kripto varlıklarını her raporlama döneminde ABD GAAP hükümleri çerçevesinde "dijital varlıklar" başlığı altında konsolide finansal tablolarında sınıflandırarak raporlamıştır.

Tablo 6

MicroStrategy Incorporated Şirketi 31 Aralık 2024 Tarihli Konsolide Bilanço Aktif Kalemleri

Kalemler	31.Ara.24	31.Ara.23
Nakit ve nakit benzerleri	38.117	46.817
Kısıtlı nakit	1.780	1.856
Alacaklar, net	181.203	183.815
Peşin ödenmiş giderler ve diğer cari varlıklar	31.224	35.407
Toplam Cari Varlıklar	252.324	267.895
Dijital varlıklar	23.909.373	3.626.476
Net mülk ve ekipman	26.327	28.941
Kullanım hakkı varlıkları	54.560	57.343
Mevduat ve diğer varlıklar	75.794	24.300
Ertelenmiş vergi varlıkları, net	1.525.307	757.573
Toplam Varlıklar	25.843.685	4.762.528

Kaynak: MicroStrategy Inc (2025)

Tablo 6'da görüleceği üzere, MicroStrategy'in 31 Aralık 2024 itibarıyla toplam varlıkları 25,8 milyar ABD dolarıdır ve bunun %92,5'i kripto varlıklardan oluşmaktadır. Kripto varlıklarının 2025 yılı itibarıyla gerçeğe uygun değeri 63 milyar ABD doları olmasına rağmen, bilançoda 25,8 milyar ABD doları olarak raporlanmasının temel nedeni, FASB'nin ASU 2023-08 güncellemesinden önce ABD GAAP hükümleri gereğince belirsiz ömre sahip MODV'ların ilk muhasebeleştirmede maliyet bedeli üzerinden

kaydedilmesi ve sonraki dönemlerde amortismanına tabi tutulmaksızın yalnızca değer düşüklüğü testine tabi tutulmasıdır. Bu kapsamda, varlıkların gerçeğe uygun değeri ile defter değeri karşılaştırılmakta; gerçeğe uygun değer defter değerinin altına düşmesi halinde oluşan fark değer düşüklüğü zararı olarak muhasebeleştirilmekte, ancak gerçeğe uygun değerdeki artışlar finansal tablolara yansıtılmamaktadır ve bir kez değer düşüklüğü kaydedildiğinde, varlığın piyasa değeri sonradan artsa bile bu zarar geri alınmamaktadır (FASB, 2022).

Tablo 7

Microstrategy Incorporated Şirketi 31 Aralık 2024 Tarihli Konsolide Gelir Tablosu

Kalemler	2024	2023
Gelirler:		
Ürün lisansları	48.567	75.351
Abonelik hizmetleri	106.776	81.779
Toplam ürün lisansları ve abonelik hizmetleri	155.343	156.530
Ürün desteği	243.805	263.888
Diğer hizmetler	64.308	75.843
Toplam gelirler	463.456	496.261
Gelir Maliyeti:		
Ürün lisansları (maliyet)	3.060	1.929
Abonelik hizmetleri (maliyet)	42.440	31.776
Toplam ürün lisansları ve abonelik hizmetleri (maliyet)	45.500	33.705
Ürün desteği (maliyet)	33.289	22.434
Diğer hizmetler (maliyet)	50.679	53.805
Toplam gelir maliyeti	129.468	109.944
Brüt kazanç	333.988	386.317
Faaliyet Gideri:		
Satış ve pazarlama giderleri	138.081	149.671
Araştırma ve geliştirme giderleri	118.486	120.530
Genel Yönetim Giderleri	140.537	115.312
Dijital varlık değer düşüklüğü zararları (satış kazançları) net	1.789.862	115.851
Toplam Faaliyet Gideri	2.186.966	501.364
Diğer Gelir/Giderler:		
Faiz gideri (net)	(61.941)	(48.960)
Borç tasfiyesinden doğan (zarar) kazanç	(22.933)	44.686
Diğer gelir (gider), net	3.506	(5.204)
Vergi Öncesi Zarar	(1.934.346)	(124.525)

Kaynak: MicroStrategy Inc (2025)

Tablo 7’de görüleceği üzere MicroStrategy’in ana faaliyetlerinden elde ettiği brüt kâr, kripto varlıkların değer düşüklüğü zararları nedeniyle önemli ölçüde azalmıştır. Bu durumun temel nedeni, ASU 2023-08 güncellemesinin 2024 hesap döneminde henüz

yürürlüğe girmemesi ve dolayısıyla kripto varlıkların gerçeğe uygun değer üzerinden raporlanmamasıdır. Sonuç olarak, söz konusu varlıkların finansal tablolarda maliyet esasıyla ve yalnızca değer düşüklüğü testi çerçevesinde yer alması, önemli ölçüde zarar raporlanmasına yol açmaktadır.

MicroStrategy şirketinin konsolide finansal tablolarının dipnot açıklamaları aşağıdaki gibidir:

“Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti:

Dijital Varlıklar:

Şirket, yalnızca bitcoin’den oluşan dijital varlıklarını, Accounting Standards Codification (“ASC”) 350, Maddi Olmayan Duran Varlıklar—Şerefiye ve diğer kapsamında, süresiz ömürlü maddi olmayan duran varlıklar olarak muhasebeleştirilmektedir. Şirket, bitcoin üzerinde mülkiyet ve kontrol hakkına sahip olup, bitcoinlerini saklamak üzere coğrafi olarak dağıtılmış birden fazla yerde üçüncü taraf saklama hizmeti kullanmaktadır. Şirketin dijital varlıkları ilk kayda maliyet bedeli üzerinden alınmaktadır. Sonraki dönemlerde ise edinimden itibaren ortaya çıkan değer düşüklüğü zararları düşülmüş maliyet bedeli üzerinden ölçülmektedir.

Şirket, ASC 820, Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü uyarınca, bitcoin’in gerçeğe uygun değerini tekrarlanmayan bir şekilde, Coinbase borsasında kote edilen (düzeltilmemiş) fiyatlara dayanarak belirlemektedir. Şirket, Coinbase’i bitcoin için esas piyasa (Level 1 girdileri) olarak tespit etmiştir. Edilen, her çeyrek dönemde, esas olarak aktif borsada kote edilen (düzeltilmemiş) fiyatlardaki düşüşler olmak üzere, olayların veya koşullardaki değişikliklerin varlıkların değer düşüklüğüne uğramış olma olasılığını artırıp artırmadığını belirlemek üzere analiz yapmaktadır. Değer düşüklüğü tespitinde, Şirket, sahip olduğu belirli bitcoin’i edindiğinden bu yana aktif borsada herhangi bir zamanda kote edilen en düşük fiyatı dikkate almaktadır. Eğer bir bitcoin’in kayıtlı değeri bu en düşük fiyatı aşıyorsa, değer düşüklüğü zararı, kayıtlı değer ile bu en düşük fiyat arasındaki fark kadar gerçekleşmiş sayılmaktadır.

Değer düşüklüğü zararları, gerçekleştiği dönemde muhasebeleştirilmekte ve Şirketin Konsolide Gelir Tablolarında “Dijital varlık değer düşüklüğü zararları (satış kârları), net” kalemi içinde raporlanmaktadır. Değer düşüklüğüne uğrayan dijital varlıklar, değer düşüklüğünün gerçekleştiği tarihteki gerçeğe uygun değerine kadar aşağı yönlü düzeltilmekte ve bu yeni maliyet esasının daha sonraki dönemlerde gerçeğe uygun

değerde meydana gelen artışlara göre yukarı yönlü düzeltilmesine izin verilmemektedir. Satıştan doğan kazançlar (varsa) satış gerçekleşinceye kadar kaydedilmemekte, satış anında ise daha önce muhasebeleştirilmiş değer düşüklüğü zararları netleştirilerek Konsolide Gelir Tablolarında raporlanmaktadır. Satış kazancının belirlenmesinde, satış fiyatı ile satıştan hemen önce elden çıkarılan belirli bitcoin'in kayıtlı değeri arasındaki fark esas alınmaktadır.

Son Muhasebe Standartları:

Kripto Varlıklar;

Aralık 2023'te Finansal Muhasebe Standartları Kurulu ("FASB"), Muhasebe Standartları Güncellemesi No. 2023-08, Maddi Olmayan Duran Varlıklar – Şerefiye ve Diğer – Kripto Varlıklar (Alt Konu 350-60): Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi ve Açıklamaları'nı ("ASU 2023-08") yayımlamıştır. ASU 2023-08, kapsama giren kripto varlıkların (Şirketin bitcoin varlıkları dahil) finansal durum tablosunda gerçeğe uygun değer ile ölçülmesini ve bu kripto varlıkların gerçeğe uygun değerindeki değişikliklerden kaynaklanan kâr ve zararların her raporlama döneminde net gelire yansıtılmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca, ASU 2023-08 kapsamındaki kripto varlıklar için belirli ara dönem ve yıllık dipnot açıklamalarını da gerektirmektedir. Şirket, bu düzenlemeyi 1 Ocak 2025 itibarıyla ileriye dönük (prospektif) olarak uygulayacak ve açılış geçmiş yıl kârları (retained earnings) bakiyesinde kümülatif etkili bir düzeltme yapacaktır. Önceki dönemler yeniden düzenlenmeyecektir. Şirket, bu yeni düzenleme kapsamında kripto varlıkların muhasebeleştirilebilmesi için gerekli bilgilerin zamanında derlenmesini sağlamak amacıyla finansal raporlama üzerindeki iç kontrol süreçlerinde değişiklikler uygulama sürecindedir.

Şirket, ASU 2023-08'in benimsenmesinin konsolide bilanço, faaliyet sonuçları tablosu, nakit akış tablosu ve dipnot açıklamaları üzerinde önemli bir etkisi olmasını beklemektedir. Şirket bitcoin alımlarını başlangıçta maliyet bedeli ile kaydetmeye devam edecek olmakla birlikte, ASU 2023-08'in benimsenmesinden sonra gerçeğe uygun değerdeki sonraki artış veya azalışlar ortaya çıktıkları dönemde Şirketin Konsolide Faaliyet Sonuçları Tablosu'na yansıtılacak ve bitcoin varlıklarının gerçeğe uygun değeri her raporlama dönemi sonunda Şirketin Konsolide Bilançosu'nda gösterilecektir. ASU 2023-08'in benimsenmesiyle birlikte Şirket, artık bitcoinlerini maliyet eksi değer düşüklüğü modeli kapsamında muhasebeleştirmeyecek ve bitcoin değer düşüklüğü

zararlarına ilişkin ertelenmiş vergi varlığı oluşturmayacaktır. Bunun yerine, raporlama tarihindeki bitcoin piyasa değeri, şirketin bitcoin varlıklarının ortalama maliyet esasından yüksekse ertelenmiş vergi yükümlülüğü doğacaktır. Bitcoin'in piyasa değerindeki sonraki artış veya azalışlar, bu ertelenmiş vergi yükümlülüğünü artıracak veya azaltacaktır.

Şirket, ASU 2023-08'in benimsenmesinin 2025 yılı başındaki geçmiş yıl kârları (retained earnings) bakiyesini yaklaşık 12,745 milyar ABD doları artıracığını tahmin etmektedir. Bu artış, 17,880 milyar ABD doları tutarında dijital varlık artışını, 3,969 milyar ABD doları tutarında ertelenmiş vergi yükümlülüğü artışı ve 1,166 milyar ABD doları tutarında ertelenmiş vergi varlığı azalışı ile dengelemektedir. Ayrıca, Şirket, ASU 2023-08 kapsamında yeni gereklilikleri karşılamak üzere nicel ve nitel dipnot açıklamaları sağlayacaktır. Bu kapsamda, raporlama dönemi boyunca bitcoin varlıklarının hareket tablosu (roll-forward), dönem sonu maliyet esası, gerçeğe uygun değer, elde tutulan birim sayısı ve kısıtlamalar yer alacaktır (MicroStrategy Inc, 2025).

Tablo 8

Microstrategy Şirketinin Dijital Varlık Hareketleri Özet Tablosu

	31 Aralık		
	2024	2023	2022
Yaklaşık satın alınan bitcoin adedi	258.320	56.650	8.813
Yaklaşık satılan bitcoin adedi	0	0	704
Dijital varlık alımları	22.072.759 \$	1.902.299 \$	287.921 \$
Dijital varlık satışları	0 \$	0 \$	11.817 \$
Dijital varlık değer düşüklüğü zararları	1.789.862 \$	115.851 \$	1.287.213 \$
Dijital varlık satış kazançları	0 \$	0 \$	927 \$

Kaynak: MicroStrategy Inc (2025)

Tablo 8'de belirtilen dönemler için Şirket'in dijital varlık alımlarını, dijital varlık satışlarını, dijital varlık değer düşüklüğü zararlarını ve dijital varlık satış kazançlarını özetlemektedir (binlerce ABD doları cinsinden, bitcoin sayısı hariçtir).

ASU 2023-08 güncellemesi 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. MicroStrategy'in finansal tablo dipnotlarında da belirtildiği üzere, 2025 açılış bilançosunda FASB'in bu yeni düzenlemesine uygun olarak mali tablolar revize edilecek, ancak geriye dönük herhangi bir düzeltme yapılması zorunlu olmayacaktır. Bu kapsamda, 2025 hesap dönemine ilişkin bilançoda kripto varlıkların defter değerinde önemli bir artış öngörülmekte olup, dipnot açıklamalarında bu artışın yaklaşık 17,880 milyar ABD doları olacağı tahmin edilmektedir.

MicroStrategy Inc.’in örneğinin ardından, kripto varlık madenciliği yapan CleanSpark, Inc.’in, ASU 2023-08 güncellemesi kapsamında hazırlanan 31 Mart 2025 tarihli bilançosu Tablo 9’da incelenmiştir.

Tablo 9

Cleanspark, Inc. Şirketi Özetlenmiş Konsolide Bilanço Aktif Kalemleri

31/03/2025	Tutar (\$)
Dönen Varlıklar	
Nakit ve nakit benzerleri	\$ 96.982,00
Kısıtlı nakit	\$ 3.435,00
Peşin ödenmiş gider ve diğer cari varlıklar	\$ 10.418,00
Bitcoin	\$ 832.690,00
Türev yatırım araçları	\$ 72,00
Gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen satılmaya hazır borçlanma araçları yatırımları	\$ 3.896,00
Toplam Dönen Varlıklar	\$ 947.493,00
Duran Varlıklar	
Bitcoin	\$ 146.945,00
Maddi duran varlıklar	\$ 1.271.501,00
Kiralama hakkı kullanım varlıkları	\$ 4.433,00
Maddi olmayan duran varlıklar (net)	\$ 6.978,00
Madenciler ve madencilik ekipmanları için verilen depozito / avanslar	\$ 124.032,00
Diğer uzun vadeli varlıklar	\$ 23.400,00
Şerefiye	\$ 132.216,00
Toplam Duran Varlıklar	\$ 1.709.505,00
Toplam Varlıklar	\$ 2.656.998,00

Kaynak: Cleanspark, Inc. (2025)

CleanSpark, Inc.’in Tablo 9’da bulunan kripto varlıklarla ilgili, konsolide finansal tablolarının dipnot açıklamaları aşağıdaki gibidir:

“2025 yılı 31 Mart tarihinde sona eren dönemde, Şirket Bitcoin hazinesine ilişkin politikasında stratejik bir değişikliğe gitmiş ve Bitcoin varlıklarının bir kısmının uzun vadeli olarak elde tutulmasına karar vermiştir. Bu doğrultuda, Şirket elinde bulundurduğu Bitcoin’lerin belirli bir bölümünü duran varlık olarak sınıflandırmaya başlamıştır.

Bitcoin varlıkları, konsolide finansal durum tablosunda hem dönen varlıklar altında hem de duran varlıklar altında olarak ayrı ayrı sunulmaktadır.

Dönen varlıklar içinde yer alan kısım, madencilik faaliyetlerinden elde edilen ve yüksek likiditeye sahip piyasalarda dönemsel olarak satılabilen Bitcoin’leri kapsamaktadır. Bu varlıkların, işletmenin normal faaliyet döngüsü içinde nakde çevrilmesi, satılması veya teminat olarak gösterilmesi beklenmektedir.

Buna karşılık, duran varlıklar içinde yer alan kısım, şirketin uzun vadeli stratejik rezervinin bir parçası olarak elde tutmayı planladığı Bitcoin’leri ifade etmektedir. Bu

bitcoin'lerin, işletmenin normal faaliyet döngüsü içinde satılması veya nakde çevrilmesi öngörülmemektedir.

Şirket tarafından madenciliği yapılan tek kripto varlık olan bitcoin, ASC 350-60 standardında belirtilen tüm kriterleri karşılamaktadır bu sebeple standart hükümlerini 01/10/2023 itibarıyla erken uygulamayı tercih etmiştir.”

CleanSpark Inc.'in bitcoin sınıflandırma politikası, finansal tablo dipnotlarında ve Tablo 9'da yer alan 31 Mart 2025 tarihli konsolide finansal durum tablosunda da görüldüğü üzere, iki ayrı kategori altında raporlanmaktadır. Şirket, kripto varlıklarını elde tutma süresi ve kullanım amacına bağlı olarak dönen varlıklar ve duran varlıklar içerisinde ayrı ayrı göstermektedir. Bununla birlikte, söz konusu kripto varlıkların tamamı, ASC 350 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı kapsamında muhasebeleştirilmiş olup, gerçeğe uygun değer esasına göre ölçülmektedir.

3.2.3. BOBİ FRS ve Türkiye'deki Mevcut Durum

BOBİ FRS, KGK tarafından, bağımsız denetime tabi olup TFRS'yi uygulamayan işletmelerin gerçeğe uygun, finansal bilgi ihtiyacını karşılayan ve karşılaştırılabilir finansal tablolar düzenlemelerini sağlamak amacıyla 29 Temmuz 2017 tarihinde yayımlanmış ve 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Uygulayıcılardan elde edilen geri bildirimler doğrultusunda, KGK BOBİ FRS 2017 sürümünde iyileştirme yapılması gereğini tespit etmiş ve Kurul kararı ile BOBİ FRS 2021 sürümü 30 Mart 2021 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (KGK, 2021).

Kripto varlıkların kullanım alanlarında yaşanan artışla birlikte KGK'ya yönelen görüş ve taleplerin artması üzerine, kurum tarafından kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin hükümlerin oluşturulması ve BOBİ FRS'ye eklenerek mevzuata kazandırılmasına yönelik çalışmalara başlanmıştır. KGK, bu süreçte kripto varlıklara ilişkin olarak FASB, IASB ve IFRS Yorumlama Komitesi'nin yürüttüğü çalışmaları incelemiş ve IASB tarafından yapılan açıklamalarda, IFRS Yorumlama Komitesi'nin kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine dair kararının açıklanmış olması, kripto varlıkların finansal tablolar üzerinde kayda değer bir etkiye sahip bulunması ve farklı türde kripto varlıkların teknolojik gelişmeler ışığında hızla gelişen bir ekosistemin parçası olması hususlarını dikkate alarak, bu aşamada kripto varlıklara yönelik ayrı bir proje başlatılmamasına karar vermiştir. Bununla birlikte, FASB'ın ASU 2023-08 güncellemesi ile muhasebeleştirme süreçlerindeki karmaşıklığın önemli ölçüde azaltılması sonucunda,

KGK tarafından da bu güncelleme referans alınarak kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasına ilişkin hükümlerin oluşturulup BOBİ FRS'ye eklenmesine karar verilmiştir (KGK, 2024).

Bu güncellemede yer alan değişiklikler, aşağıdaki kriterlerin tamamını karşılayan varlıklara uygulanır:

- Başka bir bölüm kapsamına girmediği sürece MODV tanımını karşılayan,
- Sahibine dayanak mallar, hizmetler veya diğer varlıklar üzerinde uygulanabilir haklar veya talepler sağlamayan,
- Blok zinciri veya benzer bir teknolojiyle oluşturulmuş dağıtık bir defter üzerinde oluşturulan veya bulunan,
- Kriptografiyle güvence altına alınan ve korunan,
- Takas edilebilir,
- Raporlayan işletme veya raporlayan işletmenin ilişkili taraflarınca oluşturulmuş veya ihraç edilmemiş olan.

Bu durumda kripto varlıkların tanımı ve kapsamı belirtilmektedir (BOBİ FRS, 2024).

3.2.3.1. BOBİ FRS Bölüm 14 Maddi Olmayan Duran Varlıklar

BOBİ FRS bölüm 14 MODV bölümünde MODV'ların kapsamı şu şekilde belirtilmiştir; “Maddi olmayan duran varlık, fiziksel niteliği bulunmayan ancak tanımlanabilir nitelikteki parasal olmayan varlıktır.” ayrıca standartta kripto varlıklar, “Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen maddi olmayan varlıkları ifade eder.” olarak tanımlanmıştır (BOBİ FRS, 2024).

3.2.3.2. BOBİ FRS'ye Göre Kripto Varlıkların Sonraki Ölçümü

BOBİ FRS'ye göre kripto varlıklar gerçeğe uygun değeri ile ölçülür. Gerçeğe uygun değer ise karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli taraflar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir yükümlülüğün yerine getirilmesi durumunda ortaya çıkabilecek tutarı ifade eder. Kripto varlıkların gerçeğe uygun değer tespitinde, BOBİ FRS Finansal Araçlar ve Özkaynaklar bölümünde yer alan gerçeğe uygun değer belirlenmesi hükümleri kıyasen uygulanır.

Tablo 10

Gerçeğe Uygun Değerin Belirlenmesinde Uygulanacak Hiyeraşi

Öncelik Sırası	Ölçüm Yöntemi	Açıklama / Koşullar
1	Faal piyasadaki kotasyon fiyatı	Özdeş veya benzer bir varlık için faal piyasada oluşan fiyat esas alınır.
2	Yakın tarihli işlem fiyatı	Kotasyon bulunmadığında, bilgili ve istekli taraflar arasında gerçekleşen benzer varlık/borç işlemleri dikkate alınır. Ancak ekonomik koşullar değişmişse veya fiyat baskı altında oluşmuşsa düzeltme yapılır.
3	Değerleme teknikleri	Piyasa kotasyonu ve yakın tarihli işlem yoksa, piyasa beklentileri ile risk-getiri faktörlerini yansıtan değerlendirme teknikleri kullanılır. Örneğin: Benzer varlıkların cari fiyatları – İskonto edilmiş nakit akış analizleri – Opsiyon fiyatlama modelleri
4	Maliyet bedeli	Gerçeğe uygun değerün güvenilir biçimde ölçülemediği hallerde, varlık maliyet bedelinden, varsa değer düşüklüğü düşülerek raporlanır.
5	Ölçümün güvenilirliği şartı	Kotasyon fiyatı bulunmayan varlıklarda ölçümün güvenilir olabilmesi için; (a) değer aralığındaki değişkenliğin düşük olması veya (b) farklı tahminlerin gerçekleşme olasılıklarının makul biçimde belirlenebilir olması gerekir.

Kaynak: BOBİ FRS (2021)

Standarda göre kripto varlıkların faydalı ömrü belirsiz MODV olması sebebiyle itfaya tabi tutulmaz (BOBİ FRS, 2024).

3.2.3.3. BOBİ FRS Kapsamında Dijital Varlıkların Finansal Raporlamadaki Yeri

Kripto varlıklar, “Kavramsal Çerçeve ve Finansal Tablolar” bölümünün 1.41 ve 1.42 paragraflarındaki hükümler uyarınca finansal durum tablosunda Dönen Varlıklar veya Duran Varlıklar altında yer alan “Dijital Varlıklar” kaleminde sunulur (BOBİ FRS, 2024).

Kavramsal Çerçeve ve Finansal Tablolar bölümü 1.41 paragrafı uyarınca dönen varlıklar aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır:

- İşletmenin normal faaliyet döngüsü içinde paraya çevrilmesinin, satılmasının veya tüketilmesinin beklenmesi,
- Esas olarak ticari amaçla elde tutulması,
- Raporlama döneminden sonraki on iki ay içinde paraya çevrilmesinin beklenmesi veya
- Nakit veya nakit benzeri olması (raporlama döneminden sonraki on iki ay içinde bir varlığın takası veya bir yükümlülüğün yerine getirilmesi için kullanılması konusunda bir kısıtlama altında olmadığı durumlarda).

Aynı bölümün 1.42 paragrafında ise 1.41 paragrafı özelliklerini taşımayan diğer tüm varlıkların ilgili kalemleri itibarıyla duran varlık olarak sınıflandırılacağı belirtilmiştir. Duran varlıklar niteliği itibarıyla uzun vadeli; maddi ve MODV ile finansal varlıklardan oluşur (BOBİ FRS, 2024).

Gerçeğe uygun değeri ile ölçülen kripto varlıklar, değerlemeden kaynaklanan kazançlar ve kayıplar, “Diğer Faaliyetlerden Gelirler/Giderler” kaleminde kâr veya zarar yansıtılır.

Tablo 11

Bobi Frs Münferit Finansal Durum Tablosu

	Dipnot Referansı	Cari Dönem	Önceki Dönem
Varlıklar			
Dönen Varlıklar			
Nakit ve Nakit Benzerleri			
Finansal Yatırımlar			
Ticari Alacaklar			
Diğer Alacaklar			
Stoklar			
Canlı Varlıklar			
Toplam Dönen Varlıklar			
Duran Varlıklar			
Maddi Duran Varlıklar			
Arazi ve Arsalar			
Binalar			
Taşıtlar			
Maddi Olmayan Duran Varlıklar			
Geliştirme Maliyetleri			
Şerefiye			
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar			
Verilen Avanslar			
Dijital Varlıklar			
Toplam Duran Varlıklar			
Toplam Varlıklar			

Kaynak: BOBİ FRS (2024)

Tablo 11’de görüleceği üzere standartta örnek olarak verilen Finansal Durum Tablosunda kripto varlıkların, Diğer MODV kalemi altında Dijital Varlık olarak raporlanacağı ifade edilmiştir.

3.2.3.4. BOBİ FRS Kapsamında Finansal Tablo Dipnot Açıklamaları

Kripto varlıkları elde bulunduran ve raporlayan işletmeler BOBİ FRS Bölüm 26 Dipnotlar standardının, “Tüm İşletmeler Tarafından Yapılacak Açıklamalar” başlığında bulunan açıklamaları yapmakla yükümlüdür (BOBİ FRS, 2021).

Dipnotlarda, kripto varlığın adı, maliyet bedeli ve bu maliyetin nasıl belirlendiği, güvenilir bir şekilde ölçülebiliyorsa gerçeğe uygun değeri, tutulan kripto varlık sayısı, gerçeğe uygun değerin belirlenmesinde kullanılan yöntem ve bulunan önemli varsayımlar, gerçeğe uygun değeri güvenilir bir şekilde ölçülemeyen kripto varlıkların ölçüm yapılamama nedenleri, ekleme ve elden çıkarmalara ilişkin gerçekleştirilen faaliyetin niteliği gibi açıklamalar temel olarak zorunludur (BOBİ FRS, 2021).

3.3. Kripto Varlıkların Değerleme ve Ölçüm Sorunları

Kripto varlıkların küresel ölçekte alınıp satılması, bu varlıkların ortak bir anlayış çerçevesinde değerlendirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda, uluslararası dolaşımı bulunan kripto varlıkların ölçülmesi ve sınıflandırılması önem kazanmakta, buna bağlı olarak muhasebeleştirilme süreçleri de ülkelerin düzenlemelerine konu olmaktadır (Öztürk, 2025). Kripto varlıkların gerçeğe uygun değerinin tespit edilmesi oldukça güçtür. Bunun temel sebebi, söz konusu varlıkların yalnızca düzenlenmiş piyasalarda değil, aynı zamanda düzenlemeye tabi olmayan birçok kripto borsasında da işlem görmesidir. Bu durum, işlem hacimleri ve fiyat bilgilerinin güvenilirliği arasında ciddi farklılıklar yaratmaktadır. Ayrıca, nakit işlemlerin sınırlı olması nedeniyle kripto varlıkların doğrudan nakit karşılığı alınıp satılması yerine, farklı kripto varlıkların birbirleriyle takas edilmesi yaygındır. Ancak bu tür işlemlerin ne ölçüde ticari nitelik taşıdığı her zaman net değildir. Dolayısıyla işletmeler açısından “ana” veya “en avantajlı” piyasanın belirlenmesi ve bu piyasalardaki işlemlerin düzenli olup olmadığının değerlendirilmesi güçleşmektedir. Bunun yanı sıra, kripto varlıkların fiyatları oldukça değişken olup yüksek dalgalanmalara sahiptir. Bu nedenle işletmelerin, bir borsada yer alan kote fiyatın nasıl belirlendiğini anlamaları ve söz konusu fiyatın TFRS 13 kapsamında tanımlanan gerçeğe uygun değer ölçümüne uygunluğunu dikkatle incelemeleri gerekmektedir (Usul, 2024).

3.3.1. Tarihi Maliyet ve Yeniden Değerleme Modelleri Arasındaki Farklar.

Finansal raporlama sürecinde tercih edilen değerleme yöntemleri, varlıkların hangi ölçüm temeliyle muhasebeleştirileceğini belirlerken, işletmenin mali durumuna ilişkin sunulan bilgilerin güvenilirliği ve güncelliği üzerinde doğrudan etkilidir (Tek ve Öztürk, 2023). Yeniden değerlendirme modeli, varlıkların bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleriyle ölçülmesini esas alarak, finansal tabloların daha güncel ve ekonomik gerçekliğe uygun bilgi sunmasını hedefler (Öztürk, 2015).

3.3.1.1. Tarihi Maliyet

IFRS Kavramsal Çerçeve’de tarihi maliyet; “Bir varlık edinildiğinde veya oluşturulduğunda söz konusu varlığın tarihi maliyeti, varlığın edinilmesi veya oluşturulması sırasında katlanılan maliyetlerin değeridir.” ifadesi yer alır. Buna göre tarihi maliyet ölçümleri, finansal durum ve kâr veya zarar tablolarında bulunan kalemler hakkında parasal bilgi sağlar. (KGK,2018)

FASB Kavramsal Çerçeve’de tarihi maliyet; edinilen varlığın ilk kayda alınmasında giriş fiyatı (maliyet) esas alınarak muhasebeleştirilmesi ve söz konusu maliyetin, varlığın beklenen fayda dönemi boyunca sistematik biçimde tahsis edilmesi esasına dayanmaktadır. Bu bağlamda FASB, giriş fiyatı ölçüm sistemini çoğunlukla tarihi maliyet sistemi (historical cost system) olarak nitelendirmektedir (FASB, 2023)

BOBİ FRS Kavramsal Çerçeve’de finansal raporlamada ölçüm esasları, varlık ve yükümlülüklerin hangi değerler üzerinden muhasebeleştirileceğini ortaya koymaktadır. Gerçeğe uygun değer gibi alternatif bir ölçüm esası belirlenmediği durumlarda, varlık ve yükümlülükler ilk kayda alma aşamasında maliyet bedeli, diğer bir ifadeyle tarihi maliyet esas alınarak muhasebeleştirilmektedir. Bu yaklaşım, varlıkların edinimi sırasında ödenen nakit veya nakit benzeri tutarları ya da varlığın iktisabı karşılığında verilen nakit dışı değerlerin dikkate alınmasını öngörmektedir. Yükümlülükler açısından maliyet bedeli ise, yükümlülüğün üstlenildiği tarihte elde edilen nakit veya nakit benzeri değerleri, alınan nakit dışı varlıkların gerçeğe uygun değerini veya işletmenin olağan faaliyet döngüsü içerisinde yükümlülüğün ifası için ödenmesi beklenen nakit ya da nakit benzeri tutarları ifade etmektedir (KGK, 2021).

3.3.1.2. Gerçeğe Uygun Değer

IFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Standardı, gerçeğe uygun değer; ölçüm tarihinde piyasa katılımcıları arasında olağan bir işlemde, bir varlığın satışından elde edilecek veya bir borcun devrinde ödenecek fiyat olarak tanımlamaktadır (KGK, 2019). Standarda göre bir varlığın piyasası varsa ve piyasa değeri bilinebiliyorsa o varlığın gerçeğe uygun değeri piyasa değeriyle aynıdır (Otlı ve Çemberlitaş, 2017). IFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Standardına göre, gerçeğe uygun değer ölçümü üç farklı seviyede ele alınmaktadır. Seviye 1 doğrudan aktif bir pazarı olanlar, seviye 2 doğrudan veya dolaylı olarak gözlemle maliyetin tespit edilebildiği, seviye 3 ise doğrudan veya dolaylı olarak maliyetin belirlenemediği durumlar için belirlenmiştir (Öztürk, 2025).

FASB ASU 820 Gerçeğe Uygun Değer Standardına göre, gerçeğe uygun değer; ölçüm tarihinde piyasa katılımcıları arasında düzenli bir işlemde bir varlığın satılması karşılığında alınacak veya bir yükümlülüğün devri karşılığında ödenecek fiyat olarak tanımlamaktadır. Bu tanım doğrultusunda gerçeğe uygun değer ölçümü, işletmeye özgü varsayımlar yerine piyasa katılımcılarının bakış açısını esas almakta ve varlık veya yükümlülüğün özellikleri yalnızca piyasanın fiyatlamada dikkate aldığı ölçüde değerlendirmeye alınmaktadır (FASB, 2022).

BOBİ FRS Finansal Araçlar ve Özkaynaklar uyarınca gerçeğe uygun değer ölçümünde öncelikle faal piyasalarda oluşan kotasyon fiyatları esas alınır. Kotasyon fiyatının bulunmadığı durumlarda, benzer varlık veya yükümlülükler için yakın tarihlerde gerçekleşen işlemlerin fiyatları dikkate alınabilir; ancak ekonomik koşullarda önemli değişiklikler varsa veya fiyat baskı altında oluşmuşsa düzeltme yapılması gerekir. Bu imkânların bulunmaması halinde gerçeğe uygun değer, piyasa katılımcılarının beklentilerini ve risk-getiri faktörlerini yansıtan uygun değerlendirme teknikleri (örneğin, benzer varlık fiyatları, iskonto edilmiş nakit akışları veya opsiyon fiyatlama modelleri) kullanılarak tahmin edilir. Güvenilir ölçümün mümkün olmadığı durumlarda ise varlık maliyet bedeli üzerinden, varsa değer düşüklüğü düşülerek raporlanır (BOBİ FRS, 2024).

Tablo 12**Karşılaştırmalı Değerleme Yöntemleri**

Ölçüm Esası	IFRS	FASB	BOBİ FRS
Tarihi Maliyet	IFRS Kavramsal Çerçevesi'ne göre tarihi maliyet, varlığın edinim/oluşturma sırasında katılan maliyetlerin toplamıdır. Finansal durum ve kâr/zarar tablolarında parasal bilgi sağlar. (KGK, 2018)	FASB Kavramsal Çerçevesi'nde tarihi maliyet, varlığın giriş fiyatı (entry price) ile muhasebeleştirilmesi esasına dayanır. Maliyet, fayda dönemi boyunca sistematik olarak tahsis edilir. Genellikle "historical cost system" olarak adlandırılır. (FASB, 2023)	Alternatif ölçüm esası öngörülmedikçe varlık ve yükümlülükler maliyet bedeliyle muhasebeleştirilir. Edinim sırasında ödenen nakit/nakit benzeri tutarlar veya verilen nakit dışı varlıkların değeri dikkate alınır. Yükümlülüklerde: üstlenildiği tarihte ödenmesi beklenen nakit/nakit benzerleri esas alınır. (KGK, 2021)
	IFRS 13'e göre: ölçüm tarihinde piyasa katılımcıları arasında olağan bir işlemde bir varlığın satışından elde edilecek veya yükümlülüğün devri için ödenecek fiyat. (KGK, 2019). Aktif piyasa varsa, piyasa fiyatı ile eşittir. (Otlı ve Çemberlitaş, 2017)	FASB ASC 820'ye göre: ölçüm tarihinde piyasa katılımcıları arasında düzenli bir işlemde varlığın satış bedeli veya yükümlülüğün devri için ödenecek fiyat. (FASB, 2022). İşletmeye özgü varsayımlar değil, piyasa katılımcılarının bakış açısı dikkate alınır.	Öncelik: faal piyasalardaki kotasyon fiyatları. Kotasyon yoksa, yakın tarihli benzer işlem fiyatları dikkate alınır (ekonomik koşullar değişmemişse). Bunlar da yoksa: değerlendirme teknikleri (iskonto edilmiş nakit akışları, opsiyon fiyatlama vb.) kullanılır. Güvenilir ölçüm yoksa, maliyet bedeli üzerinden (varsa değer düşüklüğü düşülerek) raporlanır. (BOBİ FRS, 2024)

3.3.2. Kripto Varlıkların Alış ve Satış İşlemlerinde Kur Belirleme Esasları

Kripto varlık piyasası, geleneksel piyasalara kıyasla daha yüksek dalgalanma düzeyine sahip olup; spekülasyon talepleri, düzenleyici belirsizlikler, haber akışına duyarlılık ve arz-talep değişimleri gibi faktörler nedeniyle fiyatlarda ani artış ve düşüşlerin yaşanmasına, dolayısıyla yatırımcılar için hem fırsatlar hem de riskler barındıran bir volatilité ortamının oluşmasına neden olmaktadır (Sarp, 2025). Kripto varlık yatırımcılarının yüksek hareketli kripto paralara yatırım yaptıklarında, piyasalardaki ani dalgalanmalardan korunmak ve değer kaybı riskini azaltmak amacıyla, fonlarını geçici olarak daha istikrarlı bir değere sahip olan stabil kripto paralara yönlendirdikleri görülmektedir. Bu durum, stabil kripto paraların finansal ekosistemde bir "değer koruma ve transfer aracı" olarak işlev görmesini sağlamıştır. Stabil kripto paraların %99'u ABD dolarına sabitlenmiştir (Wikipedia, 2025).

ABD para politikasının, ABD doları değ erleme kanalı aracılığıyla kripto piyasasını dolaylı olarak etkileyebileceği ifade edilmektedir. Bunun temel nedeni, doların küresel kripto piyasasında başlıca fonlama para birimi ve hesap birimi olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır (IMF, 2023). Dolayısıyla, kripto varlıkların değ erlemesinde dünya genelinde USD baz alınmakta; Türkiye’de ise bu değ erler, TCMB tarafından ilan edilen USD kuru esas alınarak Türk lirasına çevrilmektedir.

3.3.3. Kripto Varlıkların Değişken Fiyat Yapısının Muhasebeleştirme Sürecine Etkisi

Kripto varlık piyasasında son yıllarda görülen büyük ölçekli çöküşler ve güvenlik ihlalleri, piyasanın kırılgan doğasını ve mevcut düzenlemelerdeki eksiklikleri gözler önüne sermektedir. Bu gelişmeler, ulusal ve uluslararası otoriteleri daha sağlam ve kapsamlı bir düzenleme yapmaya y neltmif; piyasa istikrarı, yatırımcıların korunması ve finansal güvenliğin sağlanması açısından regülasyon ihtiyacını daha da belirgin hale getirmiştir (Xiong ve Luo, 2024).

Kripto varlıkların piyasa değ erinin arz-talep dengesiyle şekillenmesi, onları son derece dalgalı hale getirmekte ve bu nedenle nakit veya nakit benzeri olarak sınıflandırılmaları uygun görülmemektedir. Ayrıca,  deme aracı olarak geniş ölçüde kabul görmemeleri de bu yaklaşımı daha da sorunlu kılmaktadır. Uluslararası finansal raporlama standartları, belirli koşullarda kripto varlıkların gerçeğe uygun değ er üzerinden  l  lmesine imk n tanımaktadır. Bu yaklaşımı destekleyenler, yöntemin varlıkların değ erini daha doğru yansıtacağını ve dönem içi fiyat dalgalanmalarını ortaya koyabileceğini savunmaktadır. Böylelikle yatırımcıların daha güncel ve anlamlı bilgiye ulaşması mümkün olacaktır. Ancak karşıt görüştekiler, bu uygulamanın finansal tablolarda aşırı oynaklık ve belirsizlik yaratabileceğini ileri sürmektedir (Tiwari vd., 2025).

3.3.4. IFRS 13 ve ASC 820 Kapsamında Değerleme Yaklaşımları

IFRS 13 standardına göre bir varlık veya yükümlülüğün gerçeğe uygun değ erinin ölçümünde, işletmeler yeterli verinin mevcut olduğu ve uygun kabul edilen değ erleme yaklaşımları ile tekniklerini tercih eder. Bu süreçte seçilen teknik, gözlemlenebilir girdilerin kullanımını azami ölçüde artırırken gözlemlenemeyen girdilerin etkisini asgariye indirmelidir. Gerçeğe uygun değ erin ölçümünde kullanılan yaklaşımlar    ana kategoriye ayrılmaktadır: piyasa, gelir ve maliyet yaklaşımı. Piyasa yaklaşımı, aktif piyasalarda kote edilmiş fiyatlara dayanmakta olup çoğu durumda karşılaştırılabilir varlık

gruplarından elde edilen piyasa çarpanlarıyla desteklenmektedir. Gelir yaklaşımı, gelecekteki nakit akışları veya gelir akımlarını ölçüm tarihinde bugünkü değere indirgemektedir. Maliyet yaklaşımı ise, bir varlığın hizmet kapasitesinin yerine konulabilmesi için gerekli olan tutarı esas alır. Bu yaklaşımın temelinde, rasyonel bir yatırımcının ikame edilebilir benzer faydaya sahip bir varlığı edinme veya yeniden inşa etme maliyetinden daha yüksek bir tutar ödemeyeceği varsayımı bulunmaktadır (KPMG, 2024).

Tablo 13

Gerçeğe Uygun Değer Yaklaşımı Teknikleri

Piyasa Yaklaşımı	
Teknik	Yaygın Kullanım Örnekleri
Borsada kote edilmiş fiyat	Hisse senetleri, vadeli işlem sözleşmeleri
Aracı kurum piyasalarındaki kote edilmiş fiyatlar	- İşlem gören ABD Hazine tahvilleri (on-the-run US Treasury notes) - İhraç edilmemiş (TBA) ipoteğe dayalı menkul kıymetler
Karşılaştırılabilir varlık grubundan türetilen piyasa çarpanları (örneğin, fiyat/kazanç oranı bir işletmenin hisse başına değerini kârına göre ifade eder)	Halka açık olmayan özkaynak yatırımları
Matris fiyatlama	Kıyaslanabilir kote edilmiş menkul kıymetlere benzer borçlanma araçları
Gelir Yaklaşımı	
Teknik	Yaygın Kullanım Örnekleri
Bugünkü değer yöntemleri	- İşlem hacmi çok düşük olan borçlanma araçları - Halka açık olmayan özsermaye araçları
Black-Scholes-Merton modeli veya kafes (lattice) modeli	Tezgâh üstü Avrupa tipi alım opsiyonu veya Amerikan tipi alım opsiyonu
Çok dönemli fazla kazanç yöntemi: Bir varlığın gerçeğe uygun değerini ölçmek için indirgenmiş nakit akışı (DCF) analizine dayanır. Bu analiz yalnızca faaliyet giderlerini değil, katkı sağlayan varlıklar için yapılan ödemeleri de dikkate alır; böylece ölçülmesi gereken varlığa ilişkin değer izole edilir ve katkı sağlayan varlıklara ilişkin değerler hariç tutulur.	Maddi olmayan duran varlıklar: müşteri ilişkileri, teknoloji varlıkları (işletme birleşmelerinde edinilenler)
Maliyet Yaklaşımı	
Teknik	Yaygın Kullanım Örnekleri
Amortisman tabi tutulmuş yerine koyma maliyeti yöntemi: eşdeğer faydaya sahip bir varlığın yerine konulmasının maliyetini dikkate alır; bu hesaplama yapılırken fiziksel, fonksiyonel ve ekonomik aşınma/eskime unsurları göz önünde bulundurulur.	Fabrika tesisleri ve ekipmanları

Kaynak: KPMG (2021)

Özveren ve Sarıoğlu (2024) tarafından yapılan çalışmada, IFRS ve US GAAP hükümlerine göre raporlama yapan ve kripto varlıkları finansal tablolarında sunan 50 halka açık şirketin finansal tabloları incelenmiş; elde edilen bulgular doğrultusunda sınıflandırma farklılıkları Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14

Farklı Türde Sınıflandırılmış Kripto Paralar İçin Uygulanan Değerleme Kuralları

Sınıflandırma Yeri	Maliyet- Birikmiş Değer Düşüklükleri	Gerçeğe Uygun Değer Değer	Gerçeğe Uygun Değer- Satış Maliyetleri	Maliyet veya Net Gerçekleşebilir Değerden Küçük Olanı	Belirtmemiş	Toplam
Nakit ve Nakit Benzeri	0	0	0	0	0	0
Stoklar	0	1	4	1	0	6
Maddi Olmayan Dönen Varlık	24	0	3	0	0	27
Maddi Olmayan Duran Varlık	18	0	1	0	0	19
Maddi Olmayan Varlık (Dönen/Duran Ayrımı Yok)	1	0	0	0	0	1
Önceden Ödenmiş ve Diğer Dönen Varlıklar	0	0	0	0	1	1
Toplam	43	1	8	1	1	54

Kaynak: Özveren ve Sarıoğlu (2024)

Tablo 14 incelendiğinde, kripto varlıkların sonraki ölçüm dönemlerinde farklı değerlendirme yöntemleri ile raporlandığı görülmektedir. En yaygın yaklaşımın maliyet – birikmiş değer düşüklükleri yöntemi olduğu, 54 sınıflandırmadan 43’ünün bu yöntemi tercih ettiği anlaşılmaktadır. Buna karşılık 8 işletme gerçeğe uygun değer – satış maliyetleri yöntemiyle raporlama yaparken, yalnızca 1 işletme gerçeğe uygun değer, 1 işletme ise maliyet veya net gerçekleşebilir değerden düşük olanını esas almıştır.

Sınıflandırma yerleri açısından bakıldığında, en fazla kullanımın 27 işletme ile ‘maddi olmayan dönen varlıklar’ ve 19 işletme ile ‘maddi olmayan duran varlıklar’ altında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu durum, kripto varlıkların çoğunlukla maddi olmayan varlık kapsamında değerlendirildiğini, ancak işletmelerin elde tutma amacı ve kullanım biçimine göre dönen veya duran varlık ayrımına gittiklerini göstermektedir. Ayrıca, stoklar kalemi altında da 6 işletme tarafından raporlama yapıldığı görülmekte olup, bu da özellikle ticari amaçla elde tutulan kripto varlıkların stok olarak değerlendirilebildiğine işaret etmektedir.

ABD muhasebe uygulamalarından farklı olarak, IFRS standartlarını benimseyen madencilik şirketleri, kripto varlıkları bilanço ve nakit akış tablolarında farklı biçimlerde

muhassebeleştirmektedir. Örneğin Kanada merkezli kripto para madenciliği yapan, Hut 8 Mining şirketi, 102 milyon Kanada doları tutarındaki dijital varlıklarını, toplam varlıklarının yaklaşık %70'ini oluşturacak şekilde duran varlıklar içerisinde maddi olmayan varlıklar olarak göstermektedir. Bu varlıklar, her raporlama döneminde yeniden değerlemeye tabi tutulmakta; gerçeğe uygun değerinde meydana gelen azalışlar kâr veya zarara, artışlar ise diğer kapsamlı gelirlere yansıtılmaktadır. Diğer taraftan yine Kanada merkezli HIVE Blockchain Technologies şirketi, IAS 2 Stoklar standardında tanımlandığı üzere kendisini bir emtia brokeri olarak değerlendirmekte ve dijital varlıklarını kısa vadede satış amacıyla elde tuttuğunu belirtmektedir. Bu nedenle söz konusu varlıklarını, gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen stoklar olarak muhassebeleştirmekte ve değer değişimlerini doğrudan kâr veya zarar tablosuna aktarmaktadır (Luo ve Yu, 2024).

3.4. Kripto Varlıkların Finansal Raporlamaya Etkisi

Literatürde yapılan incelemeler, kripto varlıkların finansal tablolar üzerinde özellikle bilanço, kâr/zarar ve nakit akış tablosu açısından etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Ancak mevcut durumda bu varlıkların finansal tablolarda nasıl raporlanacağı konusunda küresel düzeyde yeknesak bir uygulama bulunmamaktadır. Sarıoğlu ve Özveren (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, kripto varlıklara sahip 50 halka açık şirketin finansal tabloları incelenmiş ve şirketlerin büyük çoğunluğunun bu varlıkları "maddi olmayan duran varlık" olarak sınıflandırdığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, stoklar veya diğer hesap grupları altında da raporlamaların yapılabildiği görülmektedir. Dolayısıyla, söz konusu çeşitlilik yalnızca sunum boyutunda değil, aynı zamanda ölçüm esaslarının belirlenmesinde de farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

3.4.1. Kripto Varlıkların Sınıflandırılmasının Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi

Kripto varlıkların finansal tablolarda nasıl sınıflandırıldığı, işletmenin bilanço yapısını ve dolayısıyla finansal oranlarını doğrudan etkilemektedir. Bu durum, likidite, kaldıraç ve kârlılık oranları gibi temel göstergelerin farklı biçimlerde yorumlanmasına neden olabilmektedir. Özellikle kripto varlıkların dönen varlık veya duran varlık olarak raporlanması, işletmenin kısa vadeli ödeme gücü ile finansal risk seviyesini değiştirmektedir. Bu kapsamda, Hut 8 Mining Corp. gibi kripto varlığı bulunan şirketlerin finansal tabloları üzerinden bu etkinin örneklenmesi mümkündür. Tablo 15'te Hut 8 Corp. ve bağlı şirketlerinin yoğunlaştırılmış konsolide bilançosu bulunmaktadır.

Tablo 15*Hut 8 Corp. ve Bağılı Şirketleri Yoğunlaştırılmış Konsolidasyon Bilançoları*

Kalemler	31 Mart 2025	31 Aralık 2024
Varlıklar		
Cari varlıklar		
Peşin	108.382	85.044
Kısıtlı nakit	592	591
Alacaklar, net	4.458	6.989
Mevduatlar ve ön ödemeli giderler	53.594	52.679
Türev varlıklar	21.397	18.076
Dijital varlıklar – madenci satın alımı için rehin alındı	79.893	92.389
Gelir vergileri alınacak	833	1.073
Toplam cari varlıklar	269.149	256.841
Cari olmayan varlıklar		
Dijital varlıklar – muhafaza altında tutuluyor	597.743	525.235
Dijital varlıklar – teminat olarak rehin edildi	169.608	331.876
Net mülk ve ekipman	353.145	221.681
İşletme kiralama kullanım hakkı varlığı	20.212	20.593
Mevduatlar ve ön ödemeli giderler	5.773	7.886
Konsolide edilmemiş ortak girişim yatırımı	83.380	82.015
Diğer yatırımlar	6.378	6.378
Maddi olmayan varlıklar, net	13.326	13.273
Şerefiye	53.169	53.082
Toplam cari olmayan varlıklar	1.302.734	1.262.019
Toplam varlıklar	1.571.883	1.518.860
Yükümlülükler ve özkaynaklar		
Cari yükümlülükler		
Ödenecek hesaplar ve tahakkuk eden giderler	32.264	41.786
Madenci satın alma sorumluluğu	100.910	15.096
Ertelenmiş gelir	4.562	6.199
İşletme kiralama yükümlülüğü, cari kısım	2.770	2.689
Finansal kiralama yükümlülüğü, cari kısım	6.850	4.783
Türev yükümlülük	896	18.437
Krediler, ödenecek senetler ve diğer finansal yükümlülükler, cari kısım	64.983	64.965
Toplam cari yükümlülükler	213.235	153.955
Cari olmayan yükümlülükler		
İşletme kiralama yükümlülüğü, cari kısımdan sonra	18.175	18.675
Finansal kiralama yükümlülüğü, cari kısımdan sonra	17.709	18.917
Krediler, ödenecek senetler ve diğer finansal yükümlülükler, cari kısım hariç	244.374	235.620
Ertelenmiş vergi yükümlülükleri	90.695	111.114
Toplam cari olmayan yükümlülükler	370.953	384.326
Toplam yükümlülükler	584.188	538.281
Hissedarların öz sermayesi		
Adi hisse senedi	1.042	995
Ek ödenmiş sermaye	905.576	789.597

Tablolar Devamı

Muhafaza edilen kazanç (birikmiş açık)	97.741	231.630
Biriken diğer kapsamlı gelir (zarar)	(44365)	(45553)
Toplam Hut 8 Corp. Hissedarlarının öz sermayesi	959.994	976.669
Kontrol dışı paylar	27.701	3.910
Toplam öz sermaye	987.695	980.579
Toplam yükümlülükler ve özkaynaklar	1.571.883	1.518.860

Kaynak: Hut 8 Corp (2025)

Hut 8 Corp. Şirketinin Tablo 15'te bulunan 31 Mart 2025 tarihli bilanço kalemleri incelendiğinde, kripto varlıkların finansal tablolarda önemli bir paya sahip olduğu ve bu varlıkların sınıflandırılmasının şirketin finansal yapısının yorumlanmasında belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir. Bu kapsamda, işletmenin dönen ve duran varlıklar içerisinde yer alan dijital varlıklarının oranı, likidite ve kaldıraç göstergeleri üzerinde doğrudan etki yaratmaktadır. Tablo 15'te bulunan Hut 8 Corp.'un 2025 yılının ilk çeyreğine ait bilançosunun, temel finansal oranları hesaplanarak kripto varlık sınıflandırmasının bilanço yapısı üzerindeki etkisi Tablo 16'da analiz edilmiştir.

Tablo 16

Hut 8 Corp. Şirketi Likidite Oranları

Oran	Formül	Hesaplama (bin \$)	Sonuç
Cari Oran	Cari Varlıklar / Kısa Vadeli Yükümlülükler	269.149 / 213.235	1,26
Likidite (Asit-Test) Oranı	(Cari Varlıklar – Stok benzeri kalemler) / Cari Yükümlülükler	(269.149 – 79.893) / 213.235	0,89
Nakit Oranı	Nakit ve Nakit Benzerleri / Cari Yükümlülükler	108.382 / 213.235	0,51

Kaynak: Hut 8 Corp. (2025)

Tablo 16'da bulunan likidite oranları incelendiğinde, cari oranın 1,26 olarak hesaplandığı ve bu sonucun işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini karşılayabilecek düzeyde bir likidite kapasitesine sahip olduğunu, ancak oran seviyesinin sınırda olduğunu göstermektedir (Sümer ve Peker, 2013). Likidite (asit-test) oranının 0,89 olarak gerçekleşmesi, stok benzeri varlıklar hariç tutulduğunda şirketin dönen varlıklarının kısa vadeli borçlarını karşılama gücünün azaldığını ortaya koymaktadır (Karagül, 2013). Nakit oranının 0,51 seviyesinde olması ise, işletmenin nakit ve nakit benzeri varlıklarının kısa vadeli yükümlülüklerinin yalnızca yaklaşık yarısını karşılayabildiğini göstermektedir.

Tablo 17*Hut 8 Corp. Şirketi Finansal Yapı Oranları*

Oran	Formül	Hesaplama	Sonuç
Finansal Kaldıraç Oranı	Toplam Yükümlülükler / Toplam Varlıklar	584.188 / 1.571.883	0,37
Özkaynak / Toplam Varlıklar	Özkaynak / Toplam Varlıklar	987.695 / 1.571.883	0,63
Borç / Özkaynak	Toplam Yükümlülükler / Özkaynak	584.188 / 987.695	0,59

Kaynak: Hut 8 Corp. (2025)

Tablo 17’de bulunan finansal yapı oranları incelendiğinde, finansal kaldıraç oranının 0,37 olduğu ve bu durumun işletmenin toplam varlıklarının %37’sinin yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ortaya koyduğu görülmektedir. Buna karşılık, Özkaynak/ Toplam varlıklar oranının 0,63 düzeyinde olması, işletmenin finansmanında özkaynakların ağırlıklı bir paya sahip olduğunu ve sermaye yapısının sağlam olduğunu göstermektedir. Ayrıca Borç/Özkaynak oranının 0,59 olması, şirketin borçluluk düzeyinin makul sınırlar içinde olduğunu ve finansal riskinin düşük olduğunu göstermektedir (Palamutçu, 2013).

Sonuç olarak, Hut 8 Corp.’un likidite göstergeleri kısmen zayıf bir kısa vadeli ödeme gücüne işaret ederken, sermaye yapısının büyük ölçüde özkaynak ağırlıklı olması finansal istikrarı desteklemektedir. Bununla birlikte, dijital varlıkların toplam aktifler içindeki yüksek payı (%53,90), bilançonun kripto varlık fiyatlarındaki dalgalanmalara karşı duyarlılığını artırmakta ve finansal risk profilini etkileyebilecek bir unsur olarak değerlendirilmelidir.

Kripto varlıkların finansal tablolarındaki sınıflandırılmasının etkilerini analiz etmek amacıyla, Tablo 15’te sunulan Hut 8 Corp.’un 31 Mart 2025 tarihli bilançosunda, dönen varlıklar içerisinde yer alan dijital varlıkların tamamını duran varlıklar altında sınıflandırıldığı varsayımıyla, likidite ve finansal yapı oranları yeniden hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18

Hut 8 Corp. Şirketinin Kripto Varlıkların Sınıflandırmasına Göre Likidite ve Finansal Yapı Oranları

Oran	Eski Sonuç	Yeni Hesaplama	Yeni Sonuç	Değişim
Cari Oran	1,26	189.256 / 213.235	0,89	Azalış
Likidite (Asit-Test) Oranı	0,89	(189.256- 0) / 213.235	0,89	Değişmez
Nakit Oranı	0,51	108.382 / 213.235	0,51	Değişmez
Finansal Kaldıraç Oranı	0,37	584.188 / 1.571.883	0,37	Değişmez
Özkaynak / Toplam Varlıklar	0,63	987.695 / 1.571.883	0,63	Değişmez
Borç / Özkaynak	0,59	584.188 / 987.695	0,59	Değişmez

Tablo 15’te bulunan Hut 8 Corp.’un 31 Mart 2025 tarihli finansal tabloları esas alınarak dönen varlıklarda bulunan kripto varlıkların tamamı duran varlıklar altında sınıflandırıldığı varsayımıyla hesaplanan likidite ve finansal yapı oranları Tablo 18’de gösterilmektedir. Bu varsayım altında cari oran 1,26’dan 0,89’a gerilemiştir. Söz konusu düşüş, dijital varlıkların kısa vadeli dönen varlıklar içerisinde değerlendirilmesinin işletmenin likidite pozisyonu üzerinde önemli bir paya sahip olduğunu, bu varlıkların duran varlıklara aktarılması durumunda ise kısa vadeli borç ödeme gücünün zayıfladığını göstermektedir. Literatürde cari oranın 1’in altına düşmesinin işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini karşılama kapasitesinde risk oluşturabileceği belirtilmektedir (Sümer ve Peker, 2013). Bu çerçevede 0,89 düzeyine gerileyen cari oran, kripto varlıkların kısa vadeli ödeme gücüne sınırlı katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Likidite (asit-test) oranı 0,89 ve nakit oranı 0,51 olarak sabit kalmıştır. Finansal yapı oranları incelendiğinde ise, finansal kaldıraç oranı (%37), özkaynak/toplam varlıklar oranı (%63) ve borç/özkaynak oranı (0,59) değerlerinde herhangi bir değişiklik gözlenmemiştir. Bu durum, dijital varlıkların sınıflandırılmasındaki değişikliğin işletmenin sermaye yapısı üzerinde niceliksel bir etki yaratmadığını, ancak likidite oranları üzerinden finansal dengeyi dolaylı biçimde etkilediğini göstermektedir.

Sonuç olarak, kripto varlıkların duran varlıklar altında sınıflandırılması, işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini karşılama gücünü zayıflatmakta, likidite oranlarını olumsuz yönde etkilemekte ancak sermaye yapısı üzerinde doğrudan bir değişikliğe neden

olmamaktadır. Bu durum, kripto varlıkların likit olmayan nitelikte olduğunu ve uzun vadeli yatırım unsuru olarak muhasebeleştirilmelerinin finansal analizlerde daha gerçekçi bir görünüm sağlayacağını göstermektedir.

BÖLÜM 4. BULGULAR, YORUM VE TARTIŞMA

4.1. Bulgular ve Yorum

Bulgular çalışmanın amacına yönelik alt amaçlar sırasında analiz edilerek tablolaştırılmış ve tabloların üzerinden karşılaştırmalı tematik ve içerik analizi yapılmıştır.

4.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Birinci alt problemimiz; “Kripto varlıkların IFRS, FASB ve TFRS/BOBİ FRS standartlarında tanımı ve sınıflandırması nasıl yapılmaktadır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu alt problem kapsamında yapılan incelemeler sonucunda, ilgili standartların kripto varlıklara yönelik hükümleri analiz edilmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 19’da özetlenmiştir.

Tablo 19

Standatlara Göre Tanımlama ve Sınıflandırma Farklılıkları

Ölçüt	IFRS (IASB / IFRIC 2019)	US GAAP (FASB)	TFRS / BOBİ FRS (KGK)
Tanım	Kripto varlıklar Maddi Olmayan Duran Varlıklar kapsamında; kriptografi ile güvenliği sağlanan, dağıtık defter üzerinde kayıtlı, bir otoriteye ihraç edilmemiş, sahibine sözleşmesel hak doğurmayan sanal para nitelikli dijital değerdir.	Kapsama alınan kripto varlıklar; maddi olmayan nitelikte, dağıtık defter üzerinde, kriptografi ile güvence altında alınan, raporlayan işletmenin ilişkili tarafınca ihraç edilmemiş ve hak/talep doğurmayan dijital değerlerdir.	Kripto varlık; dağıtık defter veya benzeri teknoloji ile sanal olarak oluşturulan, dijital ağlarda dağıtımı yapılan ve raporlayan işletmenin ilişkili tarafınca ihraç edilmemiş maddi olmayan varlıktır.
Standart Referansı	IAS 38; IAS 2	ASC 350	Bölüm 14
Parasal nitelik testi	Parasal nitelik taşımamaktadır.	Parasal nitelik taşımamaktadır.	Parasal nitelik taşımamaktadır.
Nakit/nakit benzeri testi	Nakit veya nakit benzeri niteliği bulunmamaktadır.	Nakit veya nakit benzeri niteliği bulunmamaktadır.	Nakit veya nakit benzeri niteliği bulunmamaktadır.
Finansal araç testi	Finansal araç değildir: Sözleşmesel hak içermez, başka işletmenin özkaynak aracına dayalı değildir.	Finansal araç değildir (hak/talep doğurmayan kapsam).	Finansal araç değildir (tanım dışı bırakılmıştır).
Esas sınıflandırma	Maddi Olmayan Duran Varlık	Maddi Olmayan Duran Varlık	Maddi Olmayan Duran Varlık
Alternatif sınıflandırma	İşletmenin olağan faaliyeti kapsamında satış amacıyla elde tutuluyorsa Stok (IAS 2) olarak sınıflandırılabilir.	Alternatif sınıflandırma öngörülmemektedir.	Alternatif sınıflandırma öngörülmemektedir.

Tablolar Devamı

Kontrol ve ekonomik fayda varsayımı	MODV yaklaşımı içinde kontrol ve fayda varsayımı kabul edilir.	MODV yaklaşımı içinde kontrol ve fayda varsayımı kabul edilir.	MODV yaklaşımı içinde kontrol ve fayda varsayımı kabul edilir.
Terminoloji/dil	Kripto para / kripto varlık	Kripto varlıklar	Kripto varlık / dijital varlık
Temel dayanaklar	IFRIC 2019; IAS 32 (finansal araç/nakit tanımı), IAS 21 (parasal-parasal olmayan), IAS 2 (stok), IAS 38 (MODV), IAS 1 (açıklama ilkeleri), IFRS 13 (gerçeğe uygun değere atf metninde var ama ölçüm sonraki alt problemde ele alınır).	ASU 2023-08 (kapsam koşulları ve çerçeve; sınıflandırma MODV ekseninde).	BOBİ FRS Bölüm 14 (MODV ve kripto varlık tanımı; 2024 ekleri).

Tablo 19'daki bulgulara göre;

Kripto varlıkların sınıflandırılmasına ilişkin yapılan analizde, düzenleyici kuruluşların arasındaki ortak noktasının “maddi olmayan duran varlık” yaklaşımı olduğunu göstermektedir. Bu sınıflandırma, kripto varlıkların fiziksel bir niteliğinin olmaması, uzun vadeli ekonomik fayda sağlaması, nakit/nakit benzeri veya finansal araç tanımlarını karşılamaması ve işletmeye gelecekte ekonomik fayda sağlaması beklentisi nedeniyle uygun görülmektedir.

Standartlar arasındaki belirleyici farklılık, koşula bağlı sınıflandırma imkânında ortaya çıkmaktadır. IFRS, kripto varlıkların işletmenin olağan faaliyet döngüsü kapsamında satış amacıyla elde tutulduğu durumlarda IAS 2 uyarınca stok olarak muhasebeleştirilmesine izin vermektedir. Buna karşılık US GAAP ve BOBİ FRS'de sınıflandırma, maddi olmayan duran varlık ekseninde istikrarlı biçimde sürdürülmekte; alternatif bir sınıflandırma kanalı öngörülmemektedir. Bu ayrışma, kripto varlıkların ekonomik işlevinin “ticari amaçla elde tutma” hâlinde IFRS'te ayrı bir muhasebe mantığına bağlandığını, diğer çerçevelerde ise sınıflandırmanın değişmediğini göstermektedir.

IFRS kapsamında IAS 38'in sunduğu çerçeveye paralel olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nde FASB tarafından yapılan güncellemeler (ASU 2023-08) ve KGK tarafından yapılan BOBİ FRS Bölüm 14 güncellemesi, kripto varlıkların MODV olarak muhasebeleştirilmesini netleştirmeye çalışmaktadır. Bu güncellemeler, muhasebe uygulamalarında tutarlılık sağlamak ve değerlendirme ile sunum problemlerini azaltmak amacıyla önem taşımaktadır.

Bulgular birlikte değerlendirildiğinde, tanım ve esas sınıflandırma bakımından standart setleri arasında yüksek düzeyde uyum bulunduğu; buna karşılık koşullu sınıflandırma yönünden IFRS’e özgü bir farklılaşmanın söz konusu olduğu tespit edilmiştir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

İkinci alt problemimiz “Bu standartlar, kripto varlıkların finansal tablolara yansımada hangi farklılık ve benzerliklere sahiptir?”. Probleme ait bulgular Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20

Kripto Varlıkların Finansal Tablo Sunumuna Yönelik Benzerlik ve Farklılıkların Karşılaştırması

Ölçüt	IFRS	FASB	BOBİ FRS
Sunum	Olağan faaliyet kapsamında satış amacıyla elde tutulanlar Stoklar altında; diğerleri Maddi Olmayan Duran Varlıklar kapsamında raporlanır.	Maddi Olmayan Duran Varlıklar altında raporlanır.	Diğer Maddi olmayan Duran varlıklar altında raporlanır.
Bilançodaki Yeri	Dönen varlıklar (satış amacıyla elde tutulanlar) veya duran varlıklar (uzun vadeli elde tutulanlar).	Duran varlıklar içerisinde yer alır.	Dönen veya duran varlıklar içerisinde, ayrıca “Dijital Varlıklar” alt kalemle gösterilir.
Ölçüm	IAS 2: Maliyet veya net gerçekleşebilir değer (hangisi düşükse) veya Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri. - IAS 38: Aktif piyasa varsa yeniden değerlendirme modeli	Gerçeğe uygun değer esas alınır.	Gerçeğe uygun değer esas alınır.
Faydalı Ömür	Genellikle belirsiz yararlı ömürlüdür; amortisman uygulanmaz.	Genellikle belirsiz yararlı ömürlüdür; amortisman uygulanmaz.	Genellikle belirsiz yararlı ömürlüdür; amortisman uygulanmaz.
Stok Olarak Sınıflandırılan Kripto Varlıklara İlişkin Açıklama Esasları	Kullanılan maliyet hesaplama yöntemi, kripto varlıkların toplam defter değeri.	Stok olarak raporlanmaz.	Stok olarak raporlanmaz.
MODV Olarak Sınıflandırılan Kripto Varlıklara İlişkin Açıklama Esasları	Defter değeri, sınırsız ömür değerlendirmesini destekleyen nedenler.	Ayrıntılı hareket tablosu (eklemeler, elden çıkarmalar), gelir tablosunda yer alan satır kalemleri, kullanılan ölçüm yöntemi.	Kripto varlığın adı, maliyet bedeli, gerçeğe uygun değeri, elde tutulan kripto varlık sayısı, ölçüm yöntemi, ayrıca eklemeler ve elden çıkarmalar için hareket tablosu.

Tablo 20’de görüldüğü üzere, her üç standart da kripto varlıkların bilançoda genellikle duran varlıklar içerisinde raporlanmasını öngörmektedir. Bununla birlikte, IFRS olağan faaliyet kapsamında satış amacıyla elde tutulan varlıkların stoklar altında raporlanmasına imkân tanımakta, bu yönüyle daha esnek bir yaklaşım sergilemektedir. FASB ise kripto varlıkları yalnızca maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirmekte, stok raporlamasına izin vermemektedir. BOBİ FRS ise özgün olarak “dijital varlıklar” kalemini ihdas etmiş ve hem dönen hem de duran varlıklar içerisinde ayrı bir kategori olarak sunulmasına imkân tanımıştır.

Ölçüm esasları bakımından IFRS, stoklar için maliyet veya net gerçekleşebilir değer, maddi olmayan duran varlıklar için ise aktif piyasa varlığında yeniden değerlendirme modeli seçeneğini tanımaktadır. Buna karşılık FASB, 2023 yılında yürürlüğe giren ASU 2023-08 düzenlemesiyle yalnızca aktif piyasada kotasyonu bulunan kripto varlıkların gerçeğe uygun değer ile ölçülmesini şart koşmuştur. BOBİ FRS ise benzer şekilde gerçeğe uygun değeri benimsemekle birlikte, ölçüm ve açıklama hükümlerinde daha ayrıntılı düzenlemeler getirmiştir.

Faydalı ömür açısından üç standart da kripto varlıkları belirsiz ömürlü olarak kabul etmekte ve amortisman uygulamamaktadır.

Dipnot açıklamaları bakımından standartlar arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. IFRS, defter değeri ve sınırsız ömür varsayımını destekleyen gerekçelerin açıklanmasını yeterli görürken; FASB, ayrıntılı bir hareket tablosu (eklemeler, elden çıkarmalar, kazanç/kayıplar) sunulmasını zorunlu kılmaktadır. BOBİ FRS ise bu hareket tablosuna ek olarak, kripto varlığın adı, maliyet bedeli, gerçeğe uygun değeri, elde tutulan varlık sayısı ve ölçüm yöntemi gibi ayrıntılı bilgilerin dipnotlarda yer almasını talep ederek şeffaflık düzeyini artırmaktadır.

Sonuç olarak, ikinci alt problem kapsamında yapılan analiz, kripto varlıkların finansal tablolara yansımada temel benzerliklerin (MODV yaklaşımı, belirsiz ömür, amortisman uygulanmaması) korunduğunu; ancak sunum, ölçüm ve açıklama esasları bakımından standartların belirgin şekilde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bu farklılıklar, özellikle uluslararası karşılaştırılabilirlik açısından önemli bir sınırlılık doğurmakta; aynı zamanda BOBİ FRS’nin “dijital varlık” kalemi gibi özgün düzenlemeleri ile şeffaflık sağlamaya yönelik güçlü bir katkı sunduğunu göstermektedir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Üçüncü alt problemimiz “Uygulamada karşılaşılan sorunlar nelerdir ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri mevcut mudur?”. Probleme ait bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesinde Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Düzenleyici Yaklaşımlar

Sorun Alanı	Açıklama	Düzenleyici Yaklaşımlar
Gerçeğe Uygun Değer Ölçümündeki Güçlükler	Kripto varlıkların yüksek volatilitesi, farklı borsalardaki fiyat farklılıkları ve güvenilir piyasa verilerinin sınırlı olması ölçümde belirsizlik yaratmaktadır.	IFRS gündem kararında gerçeğe uygun değer ölçümünde piyasa hiyerarşisi vurgulanmıştır. FASB 2023 düzenlemesi ile yalnızca aktif piyasada kote edilen varlıkların ölçümüne izin verilmiştir.
Hukuki Belirsizlikler	Kripto varlıkların hukuki statüsü ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir, bu durum finansal raporlamada karşılaştırılabilirliği azaltmaktadır.	AB MiCA düzenlemesi yeknesak piyasa kuralları getirmiştir. Türkiye’de KGK, SPK ve MASAK düzenlemeleri kripto varlıkların kapsamını ve raporlama yükümlülüklerini netleştirmiştir.
Açıklama ve Şeffaflık Sorunları	IFRS’de dipnot açıklamaları sınırlı iken, BOBİ FRS ve FASB daha ayrıntılı açıklamalar öngörmektedir.	BOBİ FRS dipnotlarda maliyet, gerçeğe uygun değer, varlık sayısı gibi ayrıntıları zorunlu kılmıştır. FASB hareket tablosu açıklaması getirmiştir.
Vergi-Muhasebe Uyumsuzluğu	Vergi mevzuatı ile muhasebe standartları arasında farklılıklar bulunmakta, bu durum raporlamada yeknesaklığı bozmaktadır.	MASAK ve SPK düzenlemeleri kayıt ve raporlama yükümlülüklerini güçlendirmiştir.
Bağımsız Denetim Sorunları	Kripto varlıkların üçüncü taraf platformlarda tutulması mülkiyet ve mevcudiyetin doğrulanmasını güçleştirmektedir.	KGK düzenlemeleri denetimde kripto varlık hareket tablosu ve saklama kuruluşu raporlarının kullanılmasını öngörmektedir.

Tablo 21’de özetlenen bulgular, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesinde uygulamada beş temel sorun alanının öne çıktığını göstermektedir. İlk olarak, gerçeğe uygun değer ölçümünde yaşanan güçlükler, kripto varlıkların yüksek volatilitesi ve güvenilir piyasa verisinin sınırlı olması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu sorun hem IFRS hem de FASB’nin düzenlemelerinde ele alınmış; özellikle FASB’nin 2023 tarihli düzenlemesi, sadece aktif piyasada kote edilen varlıkların ölçümüne izin vererek belirsizliği azaltmayı amaçlamıştır.

İkinci olarak, hukuki belirsizlikler dikkat çekmektedir. Kripto varlıkların ülkeler arasında farklı tanımlara tabi olması, raporlamada karşılaştırılabilirliği olumsuz etkilemektedir. Avrupa Birliği’nin MiCA düzenlemesi bu boşluğu gidermeye çalışırken, Türkiye’de KGK, SPK ve MASAK tarafından yapılan düzenlemeler kripto varlıkların kapsamını ve yükümlülüklerini netleştirmiştir.

Üçüncü sorun, finansal raporlama ve şeffaflık eksikliğidir. IFRS sınırlı dipnot açıklaması öngörürken, BOBİ FRS ve FASB ayrıntılı raporlama zorunlulukları getirmiştir. Bu durum, standartlar arası farklılıkların yatırımcı açısından bilgi asimetrisi yaratabileceğini göstermektedir.

Bunun yanı sıra, vergi mevzuatı ile muhasebe standartları arasındaki uyumsuzluklar işletmelerin raporlama tercihlerini etkilemektedir. MASAK ve SPK'nın kayıt ve raporlama yükümlülükleri bu alanda düzenleyici boşluğu doldurma çabasını göstermektedir.

Son olarak, bağımsız denetim süreçlerinde mülkiyet ve mevcudiyetin doğrulanması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. KGK'nın 2024 düzenlemeleri, denetimde kripto varlık hareket tablosu ve saklama kuruluşu raporlarının kullanılmasını öngörerek bu zorluğun aşılmasına yönelik bir yaklaşım getirmiştir.

Sonuç olarak, üçüncü alt problem kapsamında ulaşılan bulgular, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesinde standartlar arasında belirli ölçüde uyum sağlanmasına rağmen uygulamada halen çözülmesi gereken çok sayıda sorun bulunduğunu ortaya koymaktadır.

4.2. Tartışma

Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin uluslararası ve ulusal düzenlemeler, dijital ekonominin muhasebe sistemine entegrasyonu açısından yeni bir paradigma sunmaktadır. Literatür taraması ve standartlara ilişkin analizler, kripto varlıkların genel olarak maddi olmayan duran varlık (MODV) olarak sınıflandırıldığını göstermektedir. Bu yaklaşım, varlıkların fiziksel formdan yoksun oluşu ve uzun vadeli ekonomik fayda sağlaması gerekçelerine dayandırılmaktadır. IASB ve FASB gibi otoritelerin bu yöndeki tercihi, kripto varlıkların doğrudan nakit veya finansal araç olarak kabul edilemeyeceği yönündeki görüşleriyle uyumludur.

Ancak bazı sınıflandırmalarda kripto varlıkların stok, nakit benzeri ya da finansal araç olarak değerlendirilmesi önerileri gündeme gelmektedir. Özellikle ticari alım-satım amacıyla elde tutulan varlıklar için stok sınıflandırması uygulanabilir olmakla birlikte, bu tür yaklaşımlar sınırlı bağlamlarda geçerlilik kazanmaktadır. Söz konusu çeşitlilik, standartlar arası uyum eksikliğini ve sınıflandırmadaki belirsizlikleri ortaya koymaktadır.

FASB tarafından yayımlanan ASU 2023-08 standardı ile birlikte Amerika'da kripto varlıkların muhasebeleştirilmesinde önemli bir dönüşüm gerçekleşmiştir. Bu düzenleme,

maliyet eksi deęer dūřuklūęu modeli yerine geręeęe uygun deęer modelinin benimsenmesini önermekte ve finansal tabloların řeffaflıęını artırmayı amaęlamaktadır. Tūrkiye’de ise BOBİ FRS kapsamında 2024 yılı itibarıyla yūrūrlūęe giren dūzenlemeler, benzer řekilde geręeęe uygun deęer ōlęūmūnū esas alarak “Dijital Varlıklar” adıyla yeni bir bilanęo kalemi tanımlamaktadır. Bu durum, Tūrkiye’nin ōzgūn bir terminoloji ve sınıflandırma sistemi geliřtirme çabası olarak deęerlendirilebilir.

Her iki dūzenleme de dipnot ağıklamalarının kapsamını genişletmiş, varlıkların tūrū, değeri ve sınırlamaları hakkında detaylı bilgi verilmesini zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda, bilgi asimetrisinin azaltılması ve kullanıcıların karar alma sūreçlerinin desteklenmesi hedeflenmektedir.

Ancak, kripto varlıkların yūksek volatilitesi, değerleme işlemlerinde zorluklar yaratmakta; değer artış ve azalışlarının finansal tablolara etkisi şirket performansının yorumlanmasını karmaşıklaştırmaktadır. Ayrıca, hukuki dūzenlemelerdeki eksiklikler ve ōlkeler arasındaki mevzuat farklılıkları, kūresel ōlęekte standardizasyonun sağlanması zorlaştırmaktadır. Bu durum, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesinde kurumsal belirsizliği artırmakta ve uygulayıcıların uyum sūreçlerinde sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kripto varlıklar, günümüz finans dünyasında gerçek ve tüzel kişilerin, yatırım ve ödeme aracı olarak en çok tercih ettiği dijital varlık olmayı başarmıştır. Kripto varlıkların arkasında resmi bir otorite olmaması, merkeziyetsiz yapıya sahip olması bu varlıklara olan ilgiyi hiç azaltmamış, aksine bu varlıkların dayanağı olan blokzinciri teknolojisine insanlar daha çok güven duymuştur. Resmi otoriteler toplumları korumak amacıyla, para ve sermaye piyasalarını düzenlediği ve denetlediği gibi kripto varlıklarında kontrol altına almak istemişlerdir. İlk kripto varlık olma özelliğini taşıyan bitcoin, 2008 yılında piyasaya çıkmasına rağmen, kripto varlıklarla ilgili resmi düzenlemelerin birçoğu 2024 ve 2025 yılları arasında yapılmıştır. Bu durum kripto varlıkların diğer finansal ürünlerin hiçbirine benzememesi, kendine özgü yapısının olması resmi düzenlemelerin oluşturulması ve uygulanmasını geciktirmiştir. Ayrıca kripto varlıkların günümüzde halen sınıflandırılmasında farklı görüşler bulunmaktadır, bu sebeple uluslararası alanda tam bir standartlaşma mevcut değildir.

Çalışma kapsamında ulusal ve uluslararası alanda standart koyucuların, kripto varlıklar hakkında düzenlemeleri incelenmiş, literatür ile desteklenerek karşılaştırmalı analiz yapılmıştır. Çalışmada, FASB, IFRIC ve KGK tarafından yayınlanan, US GAPP, IFRS/TFRS ve BOBİ FRS standartları incelenmiş, standartların ortak noktaları ve farklılıkları analiz edilmiştir. Ayrıca ulusal ve uluslararası meslek odaları tarafından yayınlanan görüşler, akademik çalışmalar ile araştırma desteklenmiştir.

Bu çalışma kapsamında US GAAP ve IFRS ilkelerine göre raporlama yapan şirketlerin finansal tabloları incelenmiştir. Türkiyede BOBİ FRS ilkelerine göre raporlama yapan şirketlerin finansal raporları halka açık olmamasından kaynaklı herhangi bir örnek bulunamamış olup, KGK tarafından yayınlanan kripto varlık düzenlemelerine uygun örnek finansal durum tablosu incelenmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde kripto varlıkların tanımı, kapsamı ve resmi düzenlemeleri incelenmiştir. Uluslararası alanda, yatırımcıları korumak amacıyla hareket eden Japonya, ilk düzenlemeyi yapan ülke olmuştur. Türkiye’de ise SPK, MASAK, TCMB, HMB kapsamlı çalışmalar yaparak kripto varlıklarla ilgili resmi düzenlemeleri yaptığı görülmüştür. SPK tarafından yapılan resmi düzenleme, Japonya’nın resmi düzenlemesini benimsemiştir ve Japonya bu konuda birçok ülkeye örnek teşkil etmiştir. Ayrıca TCMB’nin düzenlemesi ile kripto varlıkların ödeme aracı olarak kullanılması

yasaklanmıştır, ancak kripto varlıkların kendine özgün yapısının olması ve uluslararası kripto varlık borsalarından satın alma, cüzdan oluşturma imkânı, TCMB'nin yasağının önüne geçmektedir. Bununla birlikte SPK tarafından denetlenmeyen kripto varlık hizmet sağlayıcıları Türkiye’de hizmet veremeyecektir ancak yine kripto varlıkların kendine özgün yapısı farklı ülkelerdeki kripto varlık borsalarından satın alma ve cüzdan açma imkânı tanımaktadır. Kripto varlıkların merkeziyetsiz oluşu, birçok resmi düzenlemeyi geride bırakacaktır.

Ayrıca uluslararası alanda kripto varlıklar için yapılan resmi düzenlemeler, kısıtlamalar ve yasaklamalar, kripto varlıkların ortaya çıkış amacını çürütmekte ve diğer finansal ürünlere benzer hale getirmektedir. Kripto varlıklar Satoshi Nakamoto tarafından yayınlanan makale ile tanındı ve ortaya çıkış amacı eşler arası para transferi yapıp ticari hayatta bankaları ve finansal kuruluşları aradan çıkartmaktı. Ancak Türkiye’de ve uluslararası alanda birçok ülkede kripto varlık transferinde, kripto varlık çekiminde sınırlama getirilmiştir, ayrıca kripto varlık almak ve satmak isteyen kişiler yine finansal kuruluşlara muhtaç kalmıştır. Bu sebeple kripto varlıklar ortaya çıkış amacını tam olarak yansıtamamaktadır.

Bu çalışmada kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi, sınıflandırılması, değerlendirme yöntemleri ve raporlanması US GAAP, IFRS/TFRS ve BOBİ FRS kapsamında incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, kripto varlıkların raporlanmasında, finansal tablo kullanıcıların en çok ihtiyaç duyduğu ülke Amerika’dır. Çünkü kripto varlığın, madenciligi, ticareti en çok Amerika’da yapılmaktadır. Ayrıca Amerika’daki şirketler faaliyetleri dışında yatırım ve ödeme aracı olarak da kripto varlık kullanmaktadırlar. Bu sebeple FASB 2024 yılında alınan karar ile ASU 2023-08 güncellemesi ile maddi olmayan duran varlık standardında geliştirme yapmıştır ve kripto varlıklar doğrudan bu standartta düzenlenmiştir. Bu güncelleme 2025 yılı itibarıyla başlayan mali dönemler için uygulanmaya başlamıştır. Öncesinde şirketler, meslek odalarının görüşleriyle veya mesleki bilgilerine göre kripto varlıkları finansal tablolarında raporluyordu. Güncelleme ile kripto varlıklar bir netliğe kavuşmuş ve gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen maddi olmayan duran varlıklar olarak raporlanmaya başlamıştır. ASU güncellemesine göre kripto varlıklar stok olarak raporlanmaz, finansal araç değildir. Ancak US GAAP ilkelerine göre raporlama yapan şirketlerin finansal tabloları incelendiğinde kripto varlıkları elde tutma süresine göre, “maddi olmayan duran varlıklar” ve “maddi olmayan dönen varlıklar” olarak iki ayrı kalemden raporladığı görülmüştür.

Türkiye’de ise KGG, kripto varlıklar ile ilgili düzenleme yapmış ve BOBİ FRS Bölüm 14 Maddi olmayan duran varlıklar standardı güncellenmiştir. BOBİ FRS’de yapılan bu güncelleme FASB’nin ASU 2023-08 güncellemesi referans alınarak yapılmıştır. Dolayısıyla BOBİ FRS’de kripto varlıklar maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılır ve gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülür. Dipnot açıklamalarının zorunlu hale getirilmesi, kullanıcıların bilgiye erişimini artırmakta ve finansal şeffaflığı desteklemektedir. Ancak Türkiye’de BOBİ FRS’ye göre raporlama yapan şirketlerin finansal tablolarına ulaşılmadığından somut bir örnek verilmemiştir.

IASB kripto varlıklarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapmamıştır. Ancak 2019 yılında kripto varlıklarla ilgili tartışmaların fazla olmasından dolayı, IFRIC bir gündem kararı almış ve kripto varlıkların muhasebe açısından tanımlanmasını, sınıflandırmasını ve raporlanmasını değerlendirmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda kripto varlıkların elde tutma amacına göre raporlanması gerekliliği vurgulanmış ve genel olarak MODV olarak sınıflandırılabileceğini ancak işletmenin olağan faaliyetleri kapsamında satış amacıyla elde bulundurması durumunda stok olarak sınıflandırılabileceği ifade edilmiştir. Stok olarak muhasebeleştirilen kripto varlıklar sonraki ölçümde, maliyet veya net gerçekleştirilebilir değer (hangisi düşükse) veya Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür. MODV olarak muhasebeleştirilen kripto varlıklar ise aktif bir piyasası bulunması koşulu ile yeniden değerlendirme modeli ile ölçülür. IASB’nin kripto varlıkları kapsayan bir düzenleme yapmamış olması IFRIC’ın sadece gündem kararı ile görüş beyan etmesi, uluslararası alanda büyük bir eksiklik olduğunun göstergesidir. Ayrıca IFRS’e göre raporlama yapan CoinShares şirketinin finansal tabloları incelendiğinde, kripto varlıkları 2024 yılında IAS 2 Stoklar ve IFRS 9 Finansal Araçlar kapsamında muhasebeleştirdiği ve raporladığı görülmüştür. Şirketin dipnot açıklamaları incelendiğinde, IASB’nin kripto varlıklar hakkında bir standart yayınlamamasından dolayı ve şirketin finansal performansını düşüncelerinden kaynaklı, en uyumlu muhasebe politikasının IAS 2 Stoklar ve IFRS 9 Finansal Araçlar olduğundan bahsetmiştir.

Sonuç olarak uluslararası alanda kripto varlıkların MODV olarak muhasebeleştirilmesi ortak görüş olsada farklı yaklaşımlarda bulunmaktadır, buna en büyük etken IASB’nin kapsayıcı çalışmasının bulunmaması farklı görüş ve belirsizliği de beraberinde getirmektedir. Kripto varlıklar hakkında IASB’nin çalışma yapmaması, FASB ve

KGK'nın çalışmalara çok geç kalmış olmasındaki en büyük etken, kripto varlıkların kendine özgü yapısının sınıflandırmayı ve tanımlamayı zorlaştırıyor olmasıdır.

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, finansal tablo kullanıcılarının daha şeffaf ve net bir finansal tabloya ulaşması için uluslararası alanda standart koyucuların sadece kripto varlıkları kapsayan ortak bir standarda ihtiyacı olduğu ortaya çıkmıştır.

Ayrıca kripto varlıkların muhasebeleştirilmesinde hukuki altyapı eksiklikleri, ülkeler arası düzenleme farklılıkları ve değerlendirme sürecine ilişkin teknik zorluklar, sistematik ve küresel bir uyumun henüz tam anlamıyla sağlanamadığını göstermektedir. Dolayısıyla bu alanda daha kapsamlı, açık ve uluslararası uyumlu düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

- Küresel Muhasebe Standartları Arasında Uyum Sağlanmalı: Kripto varlıkların sınıflandırılması ve değerlemesine ilişkin IASB, FASB, KGK ve diğer standart belirleyiciler arasında ortak kriterler geliştirilmelidir.
- Türkiye'deki Düzenlemeler Netleştirilmeli ve Yaygınlaştırılmalı: BOBİ FRS kapsamında atılan adımlar, IASB ile iş birliği yapılarak, büyük işletmeler ve halka açık şirketler için de genişletilerek ulusal düzeyde bütünlük sağlanmalıdır.
- Gerçeğe Uygun Değer Uygulamasına Yönelik Rehberler Hazırlanmalı: Değerleme süreçlerinde karşılaşılan belirsizlikleri gidermek amacıyla, uygulayıcılara yönelik rehber dokümanlar ve örnek uygulamalar geliştirilmelidir.
- Dipnot Açıklamalarının Kalitesi Artırılmalı: Yatırımcıların ve kullanıcıların karar alma süreçlerine katkı sunmak için, açıklamaların niteliksel kalitesine ve anlaşılabilirliğine daha fazla önem verilmelidir.
- Hukuki Statü Açık ve Net Hale Getirilmeli: Kripto varlıkların mali ve hukuki konumuna ilişkin yasal boşluklar giderilmeli, düzenleyici belirsizlikler ortadan kaldırılmalıdır.
- Eğitim ve Bilgilendirme Faaliyetleri Artırılmalı: Muhasebeciler, denetçiler ve finansal raporlama uzmanları için kripto varlık muhasebesine özel eğitim programları düzenlenmeli, farkındalık artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alataş, A. (2024). Kripto varlıkların raporlanmasında yeni dönem: bobi frs 2021 güncellemesinin analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (104), 27-52. <https://doi.org/10.25095/mufad.1479636>
- Alıcı, M. ve Yanık, S. (2022). Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24 (MODAVICA Özel Sayısı), 256-297. <https://doi.org/10.31460/mbdd.1066621>
- Arıkan, N. (2020). *Para kuramı açısından kripto paraların ekosistemi*. (Yayımlanmış doktora tezi), İnönü Üniversitesi.
- Aslan, Ü. (2020). Kripto para muhasebesi üzerine yapılan tartışmalar ve finansal raporlama üzerindeki etkileri. *TIDE AcademIA Research*, 2(2), 257-286. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tide/issue/60375/880615#article_cite
- Beeler, J. D., ve Udith, K. New accounting for old cryptocurrencies. *Journal of Business and Accounting*, 66-71. https://asbbs.org/files/2023-24/JBA_17.1_Fall_2024.pdf#page=66
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu [BTK] (2020). *Kripto para araştırma raporu*, BTK. <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/kripto-para-raporu-5f11dfe709c25.pdf>
- Bulut, N., Karaaslan, İ. (2023). Kripto paraların muhasebeleştirilmesine ilişkin yaklaşımlar, tartışmalar ve öneriler. *Turkish Business Journal*, 4(8), 101-119. <https://doi.org/10.51727/tbj.1356660>
- Cleanspark Inc., (2025). *Quarterly report pursuant to section 13 or 15(d) of the securities exchange act of 1934*, Last10k. <https://last10k.com/sec-filings/clsk/0000950170-25-067219.htm> URL adresinden 11/06/2025 tarihinde alınmıştır.
- Coinmarketcap, (2025). *Top cryptocurrency spot exchanges*, Coinmarketcap. <https://coinmarketcap.com/> URL adresinden 11/05/2025 tarihinde alınmıştır.
- Coinmarketcap, (2025). *Kripto paraların toplam değeri*, Coinmarketcap. <https://coinmarketcap.com/> URL adresinden 08/09/2025 tarihinde alınmıştır.
- Crumbley, D. L., Ariail, D. L., ve Khayati, A. (2024). How should cryptocurrencies be defined and reported? an exploratory study of accounting professor opinions. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(1), 3. <https://doi.org/10.3390/jrfm17010003>
- CoinShares International Limited, (2025). *2024 Annual repor*, Investor. https://investor.coinshares.com/pressreleases/coinshares-publishes-2024-annual-report?utm_source= URL adresinden 07/09/2025 Tarihinde Alınmıştır.
- CoinShares International Limited, (2024). *2023 Annual report*, Investor. <https://investor.coinshares.com/pressreleases/coinshares-publishes-2023-annual->

report-and-outlines-strategy?utm_source= URL adresinden 07/09/2025 Tarihinde Alınmıştır.

- Çam, M. (2022). Kripto varlık işlemleri ve bitcoin muhasebesi. *Siyaset Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 5(2), 202-220. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jopem/issue/74473/1205250>
- Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-para bitcoin. *Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi, Araştırma Raporu*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.23246.41284>
- Çelik, B. (2024). *Kripto varlıkların günümüz mevzuatındaki yeri: muhasebeleştirilmesi, vergilendirilmesi ve denetimi hakkında bir inceleme*. (Yayımlanmış yüksek Lisans Tezi), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Çokmutlu, M.E. ve Kılıç, M. (2022). Kripto varlıklar olarak tokenların muhasebeleştirilmesi. *International Journal of Applied Economic and Finance Studies*. 7(1), 19-36. http://www.ijaefs.com/wp-content/uploads/2022/06/02_ECE-COKMUTLU-KILIC.pdf
- Çukacı, Y.C., Canpolat, İ. (2025). Kripto varlıkların bobi frs 14 maddi olmayan duran varlıklar standardı kapsamında muhasebeleştirilmesi. *Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi*. 9(1), 110-129. <http://dx.doi.org/10.29228/ijbemp.77941>
- Daruwala, Z. (2024). Critical investigation on the ifrs reporting requirements of cryptocurrencies. *International Journal of Financial Accountability, Economics, Management, and Auditing (IJFAEMA)*, 6(4), 704-724. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13826684>
- Deran, A., Beller Dikmen, B., ve Özçelik, M. (2021). Blok zinciri teknolojisinin ödeme sistemleri, muhasebe bilgi sistemi ve denetim sürecine etkisi; kripto varlıkların finansal tablolarda raporlanması. *Erciyes Akademi*, 35(3), 1215-1245. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.957594>
- Doğan, S. ve Dilek, Ş. (2023). Kripto paralar ve muhasebeleştirilmesi üzerine bir inceleme. *Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 71-95. <https://doi.org/10.52736/ubeyad.1266050>
- Dupuis, D., Gleason, K., ve Kannan, Y. (2021). Bitcoin and beyond: crypto asset considerations for auditors/forensic accountants. *Journal of Forensic and Investigative Accounting*, 15(3), 1-29. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3903995>
- Eren, B. S., Erek, M., ve Buyruk Akbaba, A. N. (2020). Kripto para kavramı ve muhasebeleştirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1340-1367. <https://doi.org/10.15869/itobiad.682655>
- Evlimoğlu, U., ve Gümüş, U. T. (2018). İtibari paranın kullanımdan kaldırılmasına yönelik teorik bir değerlendirme. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-183. https://dergipark.org.tr/tr/pub/euljss/issue/42553/512809#article_cite

- Ernst & Young, (2021). *Applying ifrs – accounting by holders of crypto-assets*, E&Y. <https://www.ey.com/content/dam/ey-unified-site/ey-com/en-gl/technical/financial-services/documents/ey-apply-ifrs-crypto-assets-update-october2021.pdf>
- Financial Accounting Standards Board [FASB], (2022). *Asu 820 fair value measurement*, FASB. <https://asc.fasb.org/820/showallinonepage>
- Financial Accounting Standards Board [FASB], (2022). *Accounting standards codification (asc) 350: intangibles—goodwill and other*, FASB. <https://storage.fasb.org/ASU%202021-03.pdf>
- Financial Accounting Standards Board [FASB], (2023). *Intangibles—goodwill and other— crypto assets (Subtopic 350-60). ASU 2023-08*, FASB. [https://www.fasb.org/page/ShowPdf?path=ASU%202023-08.pdf&title=ACCOUNTING%20STANDARDS%20UPDATE%202023-08%E2%80%94Intangibles%E2%80%94Goodwill%20and%20Other%E2%80%94Crypto%20Assets%20\(Subtopic%20350-60\):](https://www.fasb.org/page/ShowPdf?path=ASU%202023-08.pdf&title=ACCOUNTING%20STANDARDS%20UPDATE%202023-08%E2%80%94Intangibles%E2%80%94Goodwill%20and%20Other%E2%80%94Crypto%20Assets%20(Subtopic%20350-60):)
- Financial Accounting Standards Board [FASB], (2023). *ASU 350-60 Intangibles—Goodwill and Other—Crypto Assets*, FASB. [https://www.fasb.org/page/ShowPdf?path=Prop%20ASU%E2%80%94Intangibles%E2%80%94Goodwill%20and%20Other%E2%80%94Crypto%20Assets%20\(Subtopic%20350-60\)%E2%80%94Accounting%20for%20and%20Disclosure%20of%20Crypto%20Assets.pdf&title=Proposed%20Accounting%20Standards%20Update%E2%80%94Intangibles%E2%80%94Goodwill%20and%20Other%E2%80%94Crypto%20Assets%20\(Subtopic%20350-60\):](https://www.fasb.org/page/ShowPdf?path=Prop%20ASU%E2%80%94Intangibles%E2%80%94Goodwill%20and%20Other%E2%80%94Crypto%20Assets%20(Subtopic%20350-60)%E2%80%94Accounting%20for%20and%20Disclosure%20of%20Crypto%20Assets.pdf&title=Proposed%20Accounting%20Standards%20Update%E2%80%94Intangibles%E2%80%94Goodwill%20and%20Other%E2%80%94Crypto%20Assets%20(Subtopic%20350-60):)
- Financial Accounting Standards Board [FASB], (2023). *Concepts Statement No. 8, Conceptual Framework for Financial Reporting. - Chapter 6: Measurement*, FASB. <https://fasb.org/page/ShowPdf?path=Proposed%20Statement%20of%20Financial%20Accounting%20Concepts%20No.%208%E2%80%94Conceptual%20Framework%20for%20Financial%20Reporting%E2%80%94Chapter%206%E2%80%94Measurement.pdf&title=Proposed%20Statement%20of%20Financial%20Accounting%20Concepts%20No.%208%E2%80%94Conceptual%20Framework%20for%20Financial%20Reporting>
- Financial Conduct Authority [FCA], (2019). *Guidance on cryptoassets*, FCA. <https://www.fca.org.uk/publication/policy/ps19-22.pdf>
- Financial Services Agency [FSA], *Payment services act – PSA*, FSA. https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/3965/en#je_ch4 URL adresinden 01/09/2025 tarihinde alınmıştır.
- Gitmez, E. (2023). Devletlerin kripto varlıklara ilişkin hukuki düzenlemeleri üzerinden bir değerlendirme. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27(1), 1-26.

- Grant Thornton (2018). *IFRS viewpoint 9: Accounting for cryptocurrencies – the basics*, Grant Thornton. https://www.grantthornton.global/globalassets/1.-member-firms/global/insights/article-pdfs/ifrs/ifrs-viewpoint-9---accounting-for-cryptocurrencies--the-basics.pdf?utm_source=
- Güdelci, E. (2020). Ufrs kapsamında kripto para işlemlerinin muhasebeleştirilmesi: kripto paralar gerçekten para mı?. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22(2), 237-257. <https://doi.org/10.31460/mbdd.637870>
- Hayes, A. (2025). *What does strategy (formerly microstrategy) do and why does it hold so much bitcoin?*. Investopedia. https://www.investopedia.com/what-does-strategy-formerly-microstrategy-do-11750239?utm_source=URL adresinden 18/08/2025 tarihinde alınmıştır.
- Hut 8 Corp., (2025). *Quarterly report pursuant to section 13 or 15(d) of the securities exchange act of 1934*, Last10k. <https://last10k.com/sec-filings/hut/0001558370-25-006845.htm> URL adresinden 08/06/2025 tarihinde alınmıştır.
- International Financial Reporting Interpretations Committee [IFRIC], (2019). *Holdings of cryptocurrencies*, IFRIC. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/supporting-implementation/agenda-decisions/2019/holdings-of-cryptocurrencies-june-2019.pdf>
- International Monetary Fund. (2023). *The crypto cycle and U.S. monetary polic*, IMF. <https://doi.org/10.5089/9798400245411.001>
- Jackson, A.B.- Luu, S. (2023). Accounting for digital assets. *Australian Accounting Review*, 106 (33), 302-312. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/auar.12402>
- Kahraman, A. (2024). *Kripto varlık düzenlemesi ve vergiye yansımaları*, EY. https://www.ey.com/tr_tr/insights/tax/kripto-varlik-duzenlemesi-ve-vergiye-yansimalari URL adresinden 23/08/2025 tarihinde alınmıştır.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu [KGK], (2018). *Finansal raporlamaya ilişkin kavramsal çerçeve*. [https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Mavi_Kitap/Finansal_Raporlamaya_Iliskin_Kavramsal_Cerceve_\(2018_Surumu\).pdf](https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Mavi_Kitap/Finansal_Raporlamaya_Iliskin_Kavramsal_Cerceve_(2018_Surumu).pdf)
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu [KGK], (2018). *TMS 2 stoklar standardı*. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Mavi_Kitap/TMS/TMS%202.pdf URL adresinden 07/08/2025 tarihinde alınmıştır.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu [KGK], (2019). *TFRS 13 gerçeğe uygun değer ölçümü*. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Mavi_Kitap/TFRS/TFRS%2013.pdf

- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu [KGK], (2021). *Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı, bölüm 1 kavramsal çerçeve*. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/BOB%C4%B0_FR_S/BOBIFRS2021S%C3%BCr%C3%BCm%C3%BC.pdf
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu [KGK], (2021). *Kripto varlıklar ve kripto varlıkların raporlanması. Webinar sonuç raporu. 1.4. kripto varlık piyasası*. <https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/webinar/Webinar%20Sonu%C3%A7%20Raporu.pdf> URL adresinden 23/08/2025 tarihinde alınmıştır.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu [KGK], (2024). *BOBİ FRS 2021 sürümünde yapılan değişiklikler (Kripto Varlıkların Raporlanması)*. [https://www.kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/4969/BOBI%CC%87-FRS-2021-Su%CC%88ru%CC%88mu%CC%88nde-Yap%C4%B1lan-Deg%CC%86is%CC%A7iklikler-\(Kripto-Varl%C4%B1klar%C4%B1n-Raporlanmas%C4%B1\)](https://www.kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/4969/BOBI%CC%87-FRS-2021-Su%CC%88ru%CC%88mu%CC%88nde-Yap%C4%B1lan-Deg%CC%86is%CC%A7iklikler-(Kripto-Varl%C4%B1klar%C4%B1n-Raporlanmas%C4%B1)) URL adresinden 19/08/2025 tarihinde alınmıştır.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu [KGK], (2024). *BOBİ FRS bölüm 14 maddi olmayan duran varlıklar standardı*. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/BOB%C4%B0_FR_S/BOBIFRS2021S%C3%BCr%C3%BCm%C3%BC.pdf
- Karacan, A.İ. ve Erişir, E. (2021). *Kripto varlıklar*. (1. Baskı) Scala Yayıncılık.
- Karagül, A.A. (2013). *Oran analizi. Mali analiz içinde (Ünite 4)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kılıç, İ., Alataş, A. (2023). Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi üzerine bir içerik analizi. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 16(1), 157-183. <https://doi.org/10.29067/muvu.1211235>
- Koç, F. (2022). Kripto paranın tms/tfrs ile uyumlu olarak muhasebeleştirilmesine ilişkin yaklaşımlar. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24(2), 287-307. <https://doi.org/10.31460/mbdd.867251>
- KPMG. (2024). *Fair value measurement handbook: us gaap and ifrs accounting standards (2024n)*, KPMG IFRG Limited. https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmgsites/xx/pdf/ifrg/2024/isg-handbook-fair-value-measurement.pdf.coredownload.inline.pdf?utm_source=
- KPMG International. (2024). *Kripto varlıklara ilişkin düzenlemeler*, KPMG. <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/tr/pdf/2024/01/Kripto-Varliklara-iliskin-Duzenlemeler.pdf>
- KPMG LLP. (2024). *Accounting and reporting for crypto intangible assets: accounting by entities that are not brokerdealers or investment companies*, KPMG. <https://kpmg.com/us/en/frv/reference-library/2024/accounting-and-reporting-for-crypto-intangible-assets.html>

- Law Commission Reforming the Law (b.t), *Digital assets*, Law Commission. <https://lawcom.gov.uk/project/digital-assets/> URL adresinden 18/05/2025 tarihinde alınmıştır.
- Luo, M., ve Yu, S. (2024). Financial reporting for cryptocurrency. *Review of Accounting Studies*, 29(4), 1707–1740. <https://doi.org/10.1007/s11142-022-09741-w>
- Manukyan, Ş. (15/08/2017), *Ülkelerin kripto para düzenlemeleri*. Fintech İstanbul. <https://fintechistanbul.org/2017/08/15/ulkelerin-kripto-para-duzenlemeleri/> URL adresinden 11/05/2025 tarihinde alınmıştır.
- Markets in crypto-assets regulation [MICA], (2025). (b.t). *Mica implementing measures*, ESMA. <https://www.esma.europa.eu/esmas-activities/digital-finance-and-innovation/markets-crypto-assets-regulation-mica> URL adresinden 11/05/2025 tarihinde alınmıştır.
- Mazman İtik, Ü. (2024). Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi üzerine bir değerlendirme. Şenel, A. (Ed.), *Güncel muhasebe uygulamaları içinde* (ss. 73-86). Özgür Yayınları DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub580.c2379>
- MicroStrategy Inc. (2025). *From 10-K annual report for the fiscal year ended December 31, 2024*. U.S. securities and exchange commission (SEC) EDGAR database. https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1050446/000095017025021814/mstr-20241231.htm#consolidated_balance_sheets
- Mosmer, S. (2022). *Türkiye’deki bireysel kripto para yatırımcılarının kripto paralara yaklaşımları*. (Yayımlanmış yüksek Lisans Tezi), Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi.
- Nakamoto, S. (2008). *Bitcoin: a peer-to-peer electronic cash system*. Bitcoin. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
- Otlı, F., ve Çenberlitaş, İ. (2017). Tfrs 13 çerçevesinde gerçeğe uygun değer yaklaşımları ve standart uyarınca kaydıleştirilmesi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(14), 345-362. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duibfd/issue/34038/376722>
- Önsoy, H. (2025). *Kripto varliklarin muhasebeleştirilmesi: web of sciences ve scopus veritabanlarında (blokzincir) kripto varliklarin muhasebeleştirilmesi konusu üzerine bibliometrik analiz*. (Yayımlanmış doktora tezi), Başkent Üniversitesi.
- Özçelik, M., Süsay, A. (2022). Kripto varlık arzı (ico) ile finansman ve finansal tablolarda raporlama. *Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi*. <http://dx.doi.org/10.29228/ijbemp.63988>
- Özkul, F. (2022). *Kripto varlıklar muhasebesi*. (1. Baskı) Hümanist Yayınevi.
- Özkul, F., Baş, E. (2020). Dijital çağın teknolojisi blokzincir ve kripto paralar: ulusal mevzuat ve uluslararası standartlar çerçevesinde mali yönden değerlendirme. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 20(60), 57-74. https://dergipark.org.tr/pub/mdbakis/issue/54474/684239#article_cite

- Öztürk, A. (2025). *Sermaye piyasalarında kripto varlıkların hukuki ve idari düzenlemeleri*. (Yayımlanmış doktora tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Öztürk, E. (2015). Maddi duran varlıkların raporlanmasında gerçeğe uygun değer hiyerarşisinin kullanılması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 199-214. <https://doi.org/10.11611/JMER657>
- Öztürk, N., ve Koç, A. (2006). Elektronik para, diğer para türleriyle karşılaştırılması ve olası etkileri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 207-243. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susead/issue/28430/302840>
- Palamutçu, S. (2013). *Kamu ve özel sağlık işletmelerinde finansal performansın oran analizi ile ölçülmesi ve karşılaştırılması*. (Yayımlanmış yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi.
- Parasız, İ. (2006). *İktisada giriş*. (8. Baskı) Ezgi Kitabevi.
- Ramassa, P., ve Leoni, G. (2022). Standard setting in times of technological change: accounting for cryptocurrency holdings. *Accounting, Auditing ve Accountability Journal*, 35(7), 1598-1624. <https://www.emerald.com/aaaj/article/35/7/1598/2276/Standard-setting-in-times-of-technological-change>
- Rashty, J. (2024). *FASB's new guidance on accounting for crypto assets*. The CPA Journal. https://www.josefrashty.com/uploads/3/4/1/9/34190589/2024-08_tcpaj_crypto.pdf
- Sarioğlu, K. ve Özveren, C. (2024). Kripto paraların finansal tablolarında raporlanması. *Anadolu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 354-383. <https://doi.org/10.53443/anadoluibfd.1314992>
- Sarp, K.H., (2025). *Kripto varlıklar ile hisse senedi, döviz ve altın piyasaları arasındaki getiri ve volatilité yayılımı: brics-t ülkeleri üzerine bir uygulama*. (Yayımlanmış doktora tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Sermaye Piyasası Kurulu, (2024, 2 Temmuz). Sermaye piyasası kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun. *Resmî Gazete*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240702-1.htm>
- Sermaye Piyasası Kurulu, (2025, 13 Mart). Sermaye piyasası kurulu kripto varlık hizmet sağlayıcıları tebliği. *Resmî Gazete*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/03/20250313.htm>
- Sezgin, H. (2022). Uluslararası muhasebe standartlarında kripto varlıkları sınıflandırma çabaları. H. Çelik, H. Yılmaz (Ed.), *İktisat ve finans yazınında güncel eğilimler içinde* (ss. 111-129). Gazi Kitabevi. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7271213>
- Sümer, H., ve Peker, A. (2013). Bilançolarda cari oranın önemi ve hesaplanması. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 6(1), 47-62. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/muvu/issue/59979/866174>

- Şafak, E., Arslan, Ç., Gözütok, M. ve Köprülü, T. (2021). Dağıtık defter teknolojileri ve uygulama alanları üzerine bir inceleme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* (29), 36-45. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1011289>
- Şahin, O. N. (2018). Tms ve tfrs ışığında muhasebe, vergi ve denetim açısından bitcoin ve diğer kripto para birimleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(4), 898-923. <https://doi.org/10.31460/mbdd.401314>
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, (17/05/2023). *Kripto varlık piyasa'sına ilişkin ilk yasal çerçeveyi kabul etti*, T.C. Dışişleri Bakanlığı. https://www.ab.gov.tr/avrupa-birligi-kripto-varlik-piyasasina-iliskin-ilk-yasal-cerceveyi-kabul-etti_53488.html URL adresinden 11/05/2025 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Merkez Bankası, (2013, 27 Haziran). 6493 Sayılı ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri, ödeme hizmetleri ve elektronik para kuruluşları hakkında kanun. *Resmî Gazete*. <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/06/20130627-14.htm>
- T.C. Merkez Bankası, (2021, 16 Nisan). Ödemelerde kripto varlıkların kullanılmamasına dair yönetmelik. *Resmî Gazete*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210416-4.htm>
- Tek, I., ve Öztürk, E. (2023). Muhasebenin tarihsel gelişimi: türkiye finansal raporlama standartlarının fayda düzeyinin değerlendirilmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 101-121. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yalovasosbil/issue/76678/1251049>
- Tevetoğlu, M. (2021). *Hukuki yönleriyle kripto varlıklar ve kripto varlıkların ilk arzı*. (2. Baskı) Aristo yayınevi.
- The Association of Chartered Certified Accountants, (b.t), *Accounting for cryptocurrencies*, ACCA. <https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/professional-exams-study-resources/strategic-business-reporting/technical-articles/cryptocurrencies.html> URL adresinden 24/05/2025 tarihinde alınmıştır.
- Tiwari, M., Zhou, Y., Ferrill, J., ve Smith, M. (2025). Crypto crashes: an examination of the binance and ftx scandals and associated accounting challenges. *The British Accounting Review*, 101584. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2025.101584>
- Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı Vergi Konseyi (2022). *Kripto varlıkların vergilendirilmesi çalışma grubu raporu*. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/8/2024/01/6Kripto-Varliklarin-Vergilendirilmesi-2022-1-1.pdf>
- Usul, H. (2024). Dijital varlıklar ve muhasebeleştirilmesi. *İzmir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Dayanışma Dergisi*, 7(2), 213–226. <https://doi.org/10.69599/izd.2549>
- Uysal, M. ve Akçay, S. (2025). Kripto para muhasebe ve denetim standartlarının türkiye eksnli güncellemelerine bakış. *Denetişim* (33), 146-159. <https://doi.org/10.58348/denetisim.1685631>

- Üzümcü, R., ve Yıldırım, Y. (2022). Kripto paraların hukuki statüleri ve sözleşmeler içerisindeki yerleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(33), 271-291. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.902422>
- Üzer, B. (2017). *Sanal para birimleri*. (Yayımlanmış uzmanlık Yeterlik Tezi). Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü.
- Wikipedia, (2025). *Stablecoin*, https://en.wikipedia.org/wiki/Stablecoin?utm_source=URL adresinden 10/09/2025 tarihinde alınmıştır.
- World Bank Group, [WBG], (2017). *Distributed ledger technology (dlt) and blockchain*, Worlbank. <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/5166f335-35db-57d7-9c7e-110f7d018f79/content>
- Xiong, X., ve Luo, J. (2024). Global trends in cryptocurrency regulation: an overview. *ArXiv*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2404.15895>
- Yaslıdağ, B. (2022). *Kripto paralar ve muhasebe işlemleri*, Lebib Yalkın. <https://lebibyalkin.com.tr/makale/kripto-paralar> URL adresinden 23/08/2025 tarihinde alınmıştır.
- Yermack, D. (2013). Is bitcoin a real currency? an economic appraisal. *NBER Working Paper Series*. <https://doi.org/10.3386/w19747>
- Yüksel, F. (2020). Kripto varlıklar ve ifrs kapsamında kripto paraların muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Çalışmaları Dergisi*, 13(2), 429-451. <https://doi.org/10.29067/muvu.653136>

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Hasan Hüseyin SÖZEN

ÖĞRENİM DURUMU

Öğrenim Derecesi	Öğrenim Yeri	Öğrenim Yılı
Yüksek Lisans	Sakarya Üniversitesi / İşletme Enstitüsü / Muhasebe ve Finansman	Devam Ediyor
Lisans	Sakarya Üniversitesi / İşletme Fakültesi / İşletme	Devam Ediyor
Lisans	Anadolu Üniversitesi / İktisat Fakültesi / İktisat	2020-2022
Önlisans	Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu / Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	2019-2020
Lise	Kurtköy Ticaret Meslek Lisesi	2014-2018

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Yer	Görev
2020-2020	SMMM Mustafa Bulut	Muhasebe Gör.
2023-Devam	SMMM Ömer Tayyip Tapu	Muhasebe Gör.

YABANCI DİL

İngilizce

ESERLER

Sözen, H.H., Ayas, İ. ve Tapu, Ö.T. (2024). Kripto varlıkların bobi frs kapsamında muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasına ilişkin örnek uygulamalar. *11.Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi, Bartın Üniversitesi, 27-28-29 Eylül, 210-220.*(Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum).